

Brüsszel, 2023. június 6.
(OR. en)

9924/23

LIMITE

ENV 580
CLIMA 255
FORETS 58
AGRI 278
POLMAR 29
CODEC 974

Intézményközi referenciaszám:
2022/0195(COD)

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága
Biz. dok. sz.:	10607/22 + ADD 1
Tárgy:	A TANÁCS 2023. JÚNIUS 20-I ÜLÉSÉNEK (KÖRNYEZETVÉDELEM) ELŐKÉSZÍTÉSE Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a természet helyreállításáról – Általános megközelítés

I. BEVEZETÉS

1. A Bizottság 2022. június 22-én a természet helyreállításáról szóló rendeletre irányuló javaslatot¹ fogadott el, amelynek célja a rossz állapotban lévő európai élőhelyek helyreállítása, valamint a természet térfoglalásának elősegítése valamennyi ökoszisztéma esetében, az erdőktől és a mezőgazdasági földterületektől kezdve a tengeri, édesvízi és városi ökoszisztémákig. E javaslat értelmében a természetnek a különböző ökoszisztémákban való helyreállítására vonatkozó, jogilag kötelező erejű célértékek lesznek alkalmazandók, kiegészítve a meglévő jogszabályokat.
2. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2023. január 25-én elfogadta a javaslatra vonatkozó véleményét. A Régiók Bizottsága 2023. február 9-én elfogadta a javaslatra vonatkozó véleményét.

¹ 10607/22 + ADD 1.

3. Az Európai Parlamentben jelenleg folynak a megbeszélések a javaslatról. César Luena (S&D) európai parlamenti képviselőt jelölték ki előadónak. Az ENVI bizottság a 2023. január 12-i ülésén megvizsgálta az előadó jelentéstervezetét. A tervek szerint júniusban fogadja majd el jogalkotási jelentését, a plenáris ülésen való szavazásra pedig várhatóan júliusban kerül sor.

II. A TANÁCSBAN VÉGZETT MUNKA

4. A környezetvédelmi munkacsoport a cseh és a svéd elnökség idején behatóan megvizsgálta a természet helyreállításáról szóló javaslatot. A környezetvédelmi munkacsoport húsz ülésén folytatott megbeszéléseket, és a delegációk ezt követő észrevételeit tükröző, folyamatosan alakuló elnökségi kompromisszumos szövegek előterjesztésére került sor.
5. A Környezetvédelmi Tanács a 2022. december 22-i ülésén irányadó vitát tartott az ambíciószintről és az állapotromlás megakadályozására vonatkozó követelményről. A Mezőgazdasági és Halászati (AGRIFISH) Tanács a 2022. november 21-i és a 2023. március 20-i ülésén, az „Egyéb” napirendi pont keretében megvitatta a javaslat mezőgazdasági és erdészeti vonatkozásait², a Közlekedési, Távközlési és Energiaügyi Tanács pedig a 2023. március 28-i ülésén – szintén az „Egyéb” napirendi pont keretében – megvitatta a megújuló energiával kapcsolatos szempontokat³.
6. Az elnökség 2023. április 26-án és 2023. május 24-én iránymutatást kért a Corepertől a további munkához⁴. A Coreperben folytatott megbeszélések során megállapítást nyert, hogy az elnökségi kompromisszumos szöveg összességében jó irányba halad. A Coreper politikai iránymutatást is adott a javaslat alapvető elemeivel kapcsolatban követendő irányvonalról. Az elnökség 2023. június 1-jén valamennyi delegációval kétoldalú találkozót tartott, hogy egyértelműen meghatározza a tagállamok legsúlyosabb aggályait.

² 7401/23.

³ 7670/23.

⁴ 8416/23.

7. A Corepertől, valamint a kétoldalú találkozókra kapott iránymutatás nyomán az elnökség módosított kompromisszumos szöveget terjeszt elő az általános megközelítés céljából. Ez a kompromisszumos szöveg egyensúlyt teremt a természet helyreállítására vonatkozó ambiciózus célok fenntartása és a tagállamok számára a rendelet végrehajtására vonatkozóan biztosítandó rugalmasság között.
8. A természet helyreállításáról szóló rendeletjavaslat egy összetett és olyan – több területet érintő – kérdésekre is kitérő javaslat, amelyek az Unió egyéb szakpolitikáira is hatással lesznek. Az elnökség meghallgatta a delegációk által kifejezésre juttatott aggályokat, és az általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szöveg lehetőség szerint figyelembe veszi a sajátos nemzeti körülményeket, nagyobb rugalmasságot biztosít a tagállamok számára, továbbá kiigazítja az ambíciószintet, de egyidejűleg az egyenlő versenyfeltételek fenntartására is törekszik. Az általános megközelítésnek továbbá a szükségtelen adminisztratív terhek csökkentése is célját képezi.

III. AZ ELNÖKSÉGI KOMPROMISSZUMOS SZÖVEG FŐBB ELEMEI

A szárazföldi, part menti, édesvízi és tengeri ökoszisztémák helyreállítása (4. és 5. cikk)

Általános kötelezettségek

9. A delegációk kérésének megfelelően az elnökségi kompromisszumos szöveg rugalmasabbá teszi a tagállamok számára a természet helyreállításáról szóló javaslatban meghatározott kötelezettségek végrehajtását. Az I. és a II. mellékletben felsorolt élőhelyek állapotának 2030-ig történő javítására vonatkozó 30 %-os cél az egyes élőhelycsoportok helyett az élőhelytípusok teljes területére vonatkozik.

10. A szárazföldi élőhelyek esetében a tagállamoknak 2030-ig kell majd meghatározniuk az ismeretlen élőhelyek 90 %-ának állapotát, ahelyett, hogy már e rendelet hatálybalépésétől kezdve kellene helyreállító intézkedéseket alkalmazniuk, amennyiben az állapot ismeretlen. A tengeri élőhelyek esetében az ismeretbeli hiányosságoknak csak a felét kell megszüntetni 2030-ig. Az állapotnak 2040-re valamennyi élőhelytípus esetében ismertnek kell lennie. Számszerűsített helyreállítási követelmények meghatározása csak azon területek esetében alkalmazandó, amelyeknek ismert az állapota.
11. Figyelembe véve a tengeri ökoszisztémákra jellemző, kihívást okozó nehézségeket, a fent említett rugalmassági mechanizmusokon túlmenően az elnökség az általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövegében azt javasolja, hogy a tagállamok a II. mellékletben felsorolt élőhelyek állapotának javítására vonatkozó kötelezettség alkalmazásakor a 7. csoport esetében alacsonyabb százalékos arányt is alkalmazhassanak, feltéve, hogy ez nem akadályozza meg a 2008/56/EK irányelvnek megfelelően meghatározott jó környezeti állapotot. Emellett a 7. csoportra vonatkozó 2030-as cél törlésre kerül.

Nemzeti és regionális körülmények

12. Az elnökség általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövege azt is egyértelművé teszi, hogy a tagállamok nemzeti helyreállítási tervük elkészítésekor figyelembe vehetik a különböző régiók helyzetében – a társadalmi, gazdasági és kulturális követelményekkel, a regionális és helyi sajátosságokkal, valamint a népsűrűséggel összefüggésben – mutatkozó különbségeket. Adott esetben az Unió legkülső régióinak sajátos helyzetét is figyelembe kell venni.

13. Az állapotromlás megakadályozására vonatkozó követelmény a természet helyreállításáról szóló rendelet alapvető eleme, mivel biztosítja a helyreállítás hosszú távú hatásait és a végrehajtott intézkedések költséghatékonyságát. Mindazonáltal a delegációk jelezték, hogy e követelménynek a javaslatban előírányzott végrehajtása – különösen a Natura 2000 területeken, valamint a helyreállító intézkedések hatálya alá nem tartozó területeken kívül – rendkívül megterhelő lenne azon kiterjedt irányítással összefüggésben, amelyet – különösen az engedélyezési eljárásokhoz kapcsolódóan, de a nyomon követés és az értékelések tekintetében is – szükséges lenne bevezetni.
14. Következésképpen az elnökség általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövege az állapotromlás megakadályozására vonatkozó követelmény tekintetében egyértelmű különbséget tesz a helyreállítás tárgyát képező területek (a 4. és az 5. cikk (6) bekezdése) és az élőhelytípusok előfordulási területei (a 4. és az 5. cikk (7) bekezdése) között. A (6) bekezdésben az állapotromlás megakadályozására vonatkozó követelményt csupán egy küszöbérték egészíti ki, hogy az csak a „jelentős” állapotromlásra vonatkozzon, míg a (7) bekezdéshez kapcsolódóan több módosítást is bevezettek azzal a céllal, hogy elmozdulás történjen az erőfeszítéseken alapuló, állapotromlás megakadályozására vonatkozó követelmény irányába. Amellett, hogy bevezetésre került a „jelentős” állapotromlás küszöbértéke, nemzeti helyreállítási tervük közzétételének időpontjáig a tagállamoknak meg kell hozniuk a jelentős állapotromlás megelőzéséhez szükséges intézkedéseket, ezek az intézkedések viszont azokra a területekre korlátozódnak, ahol az I. és a II. mellékletben felsorolt élőhelytípusok előfordulnak és jó állapotban vannak, vagy amelyek szükségesek a 4. és az 5. cikk (1) bekezdésében meghatározott helyreállítási célok eléréséhez.
15. Az e rendeletben meghatározott kötelezettségek teljesítése alóli mentesítések egyértelművé váltak, és azok magukban foglalják a természeti katasztrófákat, valamint a harmadik országok általi fellépést, illetve a harmadik országok általi fellépés hiányát is. Ezen túlmenően tisztázásra került, hogy az élőhelytípusok előfordulási területei állapotromlásának a megelőzésére irányuló intézkedések bevezetésére vonatkozó követelmény (a 4. és az 5. cikk (7) bekezdése) nem kell, hogy eseti alapú értékelés tárgyát képezze.

16. Az éghajlatváltozás és a biológiai sokféleség válsága elválaszthatatlanul összekapcsolódik, továbbá az e válságok kezelésére szolgáló eszközöket össze kell hangolni, és azoknak egymást kiegészítő jellegűeknek kell lenniük. A természet helyreállításáról szóló rendelet és a megújulóenergia-irányelv teljes körű összehangolása érdekében az elnökség általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövege kiegészült egy új 5a. cikkel, amelynek értelmében a megújuló forrásokból előállított energia termelésére szolgáló erőművek tervezéséről, építéséről és üzemeltetéséről, a hálózatra való csatlakoztatásukról, valamint magáról a kapcsolódó hálózatról és a tárolóeszközökről vélelmezni kell, hogy kiemelkedően fontos közérdeken alapuló képezik. Az ilyen esetek ezért a folyamatos javulásra és az állapotromlás megakadályozására vonatkozó kötelezettségtől való eltérésnek minősülnek. Ezenkívül a tagállamok mentesíthetik e projekteket a kevésbé káros alternatív megoldások rendelkezésre állása hiányának bizonyításával kapcsolatos kötelezettség alól, amennyiben azok megújuló energiaforrások hasznosításának felgyorsítására alkalmas célterületen vagy kijelölt infrastrukturális területen találhatók, amelyeket a megújulóenergia-irányelv vonatkozó cikkei alapján elfogadott tervben jelöltek ki, és amelyeket az SKV-irányelvben⁵ meghatározott feltételekkel összhangban stratégiai környezeti vizsgálatnak vetettek alá. Továbbá a szöveg kiegészült egy új 21a. cikkel is, a transzeurópai energetikai infrastruktúráról szóló (TEN-E) rendelet⁶ 7. cikkének módosítása céljából, hogy fontos következményekkel járó hivatkozás történjen e rendeletre.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelve (2001. június 27.) bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról (HL L 197., 2001.7.21., 30. o.).

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/869 rendelete (2022. május 30.) a transzeurópai energiaipari infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról, a 715/2009/EK, az (EU) 2019/942 és az (EU) 2019/943 rendelet, továbbá a 2009/73/EK és az (EU) 2019/944 irányelv módosításáról, valamint a 347/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 152., 2022.6.3., 45. o.).

17. A szöveg egy új 5b. cikkel egészül ki annak egyértelművé tétele érdekében, hogy az állapotromlás megakadályozására vonatkozó követelmény tekintetében a kizárólagosan honvédelmi célú tervekről és projektekről vélelmezni kell, hogy kiemelkedően fontos közérdeken alapuló. A tagállamok továbbá mentesíthetik az ilyen terveket és projekteket a kevésbé káros alternatív megoldások rendelkezésre állásának hiányára vonatkozó követelmény alól. E mentesség alkalmazása esetén azonban az érintett tagállamnak az élőhelytípusokra gyakorolt hatások enyhítését célzó intézkedéseket kell hoznia, amennyiben azok észszerűek és kivitelezhetők.

Ökoszisztéma-specifikus kötelezettségek

18. A természet helyreállításáról szóló javaslat ökoszisztéma-specifikus kötelezettségeket is tartalmaz, mégpedig a városi ökoszisztémákra (6. cikk), a folyókra és árterekre (7. cikk), a beporzópopulációkra (8. cikk), a mezőgazdasági ökoszisztémákra (9. cikk), valamint az erdei ökoszisztémákra (10. cikk) vonatkozóan. Az elnökség általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövege ezen ökoszisztéma-specifikus kötelezettségek végrehajtása során is biztosít rugalmasságot, különösen az alábbiak tekintetében:

Városi ökoszisztémák (6. cikk)

19. Figyelembe véve, hogy a 6. cikk a természet helyreállításáról szóló javaslat fő célja szempontjából kiegészítő jellegű, az elnökség a számszerűsített célokat a tagállamok azon kötelezettségével váltotta fel, hogy – amíg el nem érnek egy kielégítő szintet – érjenek el növekvő tendenciát. A városi zöldterületek épületekbe és infrastruktúrákba való integrálása a városi zöldterületek általános értelemben történő növelésének eszközévé válik, és önmagában nem képez célt. Ezen túlmenően az elnökségi kompromisszumos szöveg „a veszteség elkerülésének” követelményét a városi zöldterületek teljes nemzeti területére – azt az e rendelet hatálybalépésekor fennálló helyzettel összevetve – alkalmazza. Emellett küszöbérték került bevezetésre arra vonatkozóan, hogy a tagállamok mikor zárhatják ki a városi ökoszisztémák területeit a veszteség elkerülésére vonatkozó követelmény alkalmazása alól. A cikk földrajzi hatályával kapcsolatban kért rugalmasság biztosítása céljából az elnökségi kompromisszumos szöveg lehetőséget ad a tagállamoknak arra, hogy meghatározzák a „városi ökoszisztéma” területeik feltérképezésének módját (11. cikk, (2b) bekezdés).

20. Az elnökség a kompromisszumos szövegében egyértelműsíti a 7. cikkben foglalt követelményt azáltal, hogy megadja a szabad vízáramlású folyószakaszok fogalommeghatározását, valamint megállapítja, hogy a nyilvántartás és az eltávolítási terv a mesterséges akadályokra (gátakra) vonatkozik, továbbá hogy a becsléseknek a 2020. évi helyzeten kell alapulniuk. A kompromisszumos szövegben emellett bevezeti a tagállamok azon kötelezettségét, hogy biztosítsák a helyreállított folyó-összeköttetések fennmaradását.

Mezőgazdasági ökoszisztémák (9. cikk)

21. Az elnökség a kompromisszumos szöveggel módosítja a *nagy biodiverzitású tájképi elemek* IV. mellékletben található leírását, mégpedig azzal a céllal, hogy növelje a rugalmasságot, továbbá lehetővé tegye a biológiai sokféleség megőrzéséhez szükséges nagy biodiverzitású tájképi elemekkel való gazdálkodást. Az elnökség ezenkívül azt javasolja, hogy a tagállamok adott esetben dolgozzanak ki kiegészítő módszertant e mutatóra vonatkozóan azoknak a nagy biodiverzitású tájképi elemeknek a nyomon követése céljából, amelyek nem tartoznak a LUCAS-on alapuló közös módszer hatálya alá.
22. Ami a *tőzeglápok elárasztással való helyreállítását* illeti, bár nem vitatott, hogy e rendelkezés nagymértékben hozzájárulhat az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, az elnökség azt is elismeri, hogy ez bizonyos tagállamokra nézve aránytalan hatással jár. A javaslat ambíciószintjének fenntartása és a nemzeti körülmények figyelembevétele közötti egyensúly megteremtése érdekében az elnökség azt javasolja, hogy csökkentsék a 2040-ig, illetve 2050-ig helyreállítandó területekre vonatkozó célértékeket, mégpedig 50 %-ról 40 %-ra, illetve 70 %-ról 50 %-ra. A rugalmasságot azáltal is növelni fogják, hogy 40 %-ra emelik azon egyéb hasznosítású, elárasztással helyreállított lecsapolt tőzeglápok arányát, amelyek hozzájárulhatnak az átfogó célértékhez. Továbbá kellően indokolt esetekben az érintett tagállamok csökkenthetik a mezőgazdasági hasznosítású tőzeglápok elárasztással való helyreállításának mértékét, a lecsapolt tőzeglápok elárasztással való helyreállítására irányuló intézkedések bevezetésekor pedig a tagállamok a nemzeti és a helyi körülményekhez igazíthatják a vízszintet.

23. Az elnökség az általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövegében – a delegációk által kifejezésre juttatott aggályok alapján, valamint azzal a céllal, hogy az egyenlő versenyfeltételek sérelme nélkül biztosítson rugalmasságot a nyomkövetési és jelentéstételi kötelezettségek terén – azt javasolja, hogy kötelező közös mutatóként az álló száradék, a ledőlt száradék és az erdeimadár-index (a gyakori erdei madarak indexe) maradjon meg. A tagállamok a bizottsági javaslat erdőkkel kapcsolatos fennmaradó mutatói, valamint további két mutató közül kiválaszthatják azt a hármat, amelyek a nemzeti körülményeknek megfelelően a legalkalmasabbak arra, hogy szemléltessék az erdei ökoszisztémák biológiai sokféleségének javulását. Ezenkívül az e cikk alapján fennálló kötelezettségek teljesítése alóli kivételek is bekerültek a szövegbe, ezek azonban a nagyszabású vis maior-esetekre, illetve az élőhelyek közvetlenül az éghajlatváltozás okozta, elkerülhetetlen átalakulására korlátozódnak.

A nemzeti helyreállítási tervek és a fokozatos megközelítés „csomagja”

24. A megbeszélések során a tagállamok kifejezték aggályaikat a nemzeti helyreállítási tervek két éven belüli elkészítése feladatának a nagyságrendjével és teljesíthetőségével kapcsolatban, amely tervekbe minden olyan területre vonatkozóan helyreállító intézkedéseket kellene belefoglalni, ahol az élőhelytípusok állapota ismeretlen. A delegációk által felvetett aggályok kezelése érdekében az elnökség általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövege a nemzeti helyreállítási tervek elkészítése és végrehajtása során *fokozatos megközelítés* alkalmazását javasolja, ideértve az ismeretlen állapotú élőhelyek kezelését célzó módosításokat is.
25. A fokozatos megközelítésre vonatkozó javaslatot csomagnak kell tekinteni, és az magában foglalja azt a követelményt, hogy a Bizottságnak a rendelet hatálybalépésétől számított három hónapon belül ki kell dolgoznia a nemzeti helyreállítási tervek egységes formátumának tervezetét (12. cikk, (4) bekezdés), valamint azt a követelményt, hogy a tagállamoknak be kell nyújtaniuk a nemzeti helyreállítási tervük tervezetét, amelyben a 2032. júniusig tartó időszakra kell összpontosítaniuk, a 2032 júniusát követő célok eléréséhez és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges elemek ismertetését pedig stratégiai áttekintésre kell korlátozniuk. A tagállamoknak 2032 júliusát megelőzően, valamint 2042 júliusát megelőzően értékelniük kell és felül kell vizsgálniuk nemzeti helyreállítási tervüket.

26. A *nyomon követést* illetően az elnökség az általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövegében hatéves ciklust határoz meg, kivéve egyes konkrét mutatókat, amelyek esetében megmarad az éves gyakoriság. A tagállamok dönthetnek úgy, hogy a hatéves cikluson belül – az egyéb nemzeti nyomonkövetési rendszerekhez való igazodás érdekében – nagyobb gyakorisággal követik nyomon a mutatókat, például az erdőkre vonatkozókat. A *jelentéstételt* illetően hatéves ciklus került megállapításra a nemzeti helyreállítási tervek végrehajtása terén elért előrehaladásról és a meghozott helyreállító intézkedések eredményeiről való jelentéstételre, amelyet a 4–10. cikk szerinti helyreállító intézkedések hatálya alá tartozó területekre vonatkozó hároméves jelentéstételi ciklus egészít ki. E javasolt módosítások az e rendelet szerinti jelentéstételi követelményeknek a – különösen az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv értelmében – fennálló kötelezettségekkel, valamint a víz-keretirányelvvel és a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvvel való, lehető legnagyobb mértékű harmonizálására irányulnak.

A finanszírozási igények értékelése

27. Az elnökség áttekintette a rendelet végrehajtása finanszírozásának módjáról folytatott megbeszéléseket. Az elnökség ezért az általános megközelítésre vonatkozó kompromisszumos szövegében a 18. cikkbe egy új bekezdést illesztett be, amelynek értelmében a Bizottságnak – az e rendelet hatálybalépésétől számított 12 hónapon belül és a tagállamokkal konzultálva – jelentést kell benyújtania az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. A jelentés tartalmazni fogja az uniós szinten rendelkezésre álló pénzügyi források áttekintését, a végrehajtáshoz szükséges finanszírozási igények értékelését, valamint az esetleges finanszírozási hiányok feltárására szolgáló elemzést. A jelentés továbbá – adott esetben és a 2027 utáni többéves pénzügyi keret sérelme nélkül – megfelelő intézkedésekre, így például pénzügyi intézkedésekre irányuló javaslatokat is tartalmazni fog az azonosított szükségletek kezelése érdekében.

IV. KONKLÚZIÓ

28. Az általános megközelítés elnökségi kompromisszumos szövegét e feljegyzés melléklete tartalmazza. A bizottsági javaslaton végrehajtott változtatásokat **félkövér aláhúzott betűtípus**, a törölt részeket pedig áthúzás jelöli.
29. Mindezek alapján felkérjük az Állandó Képviselők Bizottságát, hogy:
- vizsgálja meg a mellékletben foglalt szöveget, és
 - továbbítsa azt a Tanácsnak (Környezetvédelem) azzal a céllal, hogy a június 20-i ülésen megállapodás születhessen az általános megközelítésről.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a természet helyreállításáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,
tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 192. cikke (1) bekezdésére,
tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,
a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,
tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére¹,
tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére,
rendes jogalkotási eljárás keretében,
mivel:

- (1) Uniós szinten szabályokat kell megállapítani az ökoszisztémák helyreállítására vonatkozóan annak érdekében, hogy az Unió területén biztosított legyen a biológiai sokféleség és a reziliens természet regenerációja. Az ökoszisztémák helyreállítása az éghajlatváltozás mérséklésével és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos uniós célkitűzésekhez is hozzájárul.

¹ HL C ..., ..., ... o.

- (2) Az európai zöld megállapodás² olyan ambiciózus ütemtervet határozott meg az Unió modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággal rendelkező, méltányos és virágzó társadalommá való átalakítására, amelynek célja az Unió természeti tőkéjének védelme, megőrzése és fejlesztése, valamint a polgárok egészségének és jólétének védelme a környezettel kapcsolatos kockázatokkal és hatásokkal szemben. Az európai zöld megállapodás részeként a Bizottság elfogadta a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiát³.
- (3) Az Unió és tagállamai – mint a 93/626/EGK tanácsi határozattal⁴ jóváhagyott Biológiai Sokféleség Egyezmény részes felei – elkötelezettek a felek konferenciája által 2010-ben a biológiai sokféleség tekintetében a 2011–2020-as időszakra szóló stratégiai tervről szóló X/2. sz. határozattal⁵ elfogadott hosszú távú stratégiai jövőkép mellett, amely szerint 2050-re értékelni kell, meg kell őrizni, helyre kell állítani és körültekintően kell felhasználni a biológiai sokféleséget, fenntartva az ökoszisztéma-szolgáltatásokat, fenntartva az egészséges bolygót, és alapvető előnyöket biztosítva minden ember számára.

2 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az európai zöld megállapodás, 2019. december 11., (COM[2019] 640 final).

3 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia: Hozzuk vissza a természetet az életünkbe, 2020. május 20., COM(2020) 380 final.

4 A Tanács 93/626/EGK határozata (1993. október 25.) a biológiai sokféleségről szóló egyezmény megkötéséről (HL L 309., 1993.12.13., 1. o.).

5 <https://www.cbd.int/decision/cop/?id=12268>.

- (4) [...] A Biológiai Sokféleség Egyezmény Feleinek Konferenciája a 2022. decemberi, tizenötödik ülésén elfogadta a biológiai sokféleségre vonatkozó globális keretet⁶, amely cselekvésorientált globális célokat határoz meg a 2030-ig tartó évtizedre szóló sürgős fellépésre vonatkozóan a következők érdekében: annak biztosítása, hogy valamennyi terület részvételen alapuló, integrált és a biológiai sokféleséget szem előtt tartó, a föld- és tengerhasználat megváltoztatásának kezelésére irányuló területrendezési és/vagy hatékony igazgatási folyamatok hatálya alatt álljon; 2030-ra a biológiai sokféleség szempontjából nagy jelentőséggel bíró területek – többek között a magas ökológiai integritású ökoszisztémák – csökkenésének 2030-ra közel nullára való mérséklése, az őslakos népek és a helyi közösségek jogainak tiszteletben tartása mellett; annak biztosítása, hogy a biológiai sokféleség, az ökoszisztéma-funkciók és -szolgáltatások, valamint az ökológiai integritás és folytonosság javítása érdekében 2030-ra a leromlott szárazföldi, belvízi, valamint tengeri és part menti ökoszisztémák területeinek legalább 30 %-a tényleges helyreállítás alatt álljon; a természet által az embereknek nyújtott hozzájárulás helyreállítása, fenntartása és fokozása, beleértve az olyan ökoszisztéma-funkciókat és -szolgáltatásokat is, mint például a levegő, a víz és az éghajlat szabályozása, a talaj egészsége, a beporzás és a betegségek kockázatának csökkentése, valamint a természeti veszélyekkel és katasztrófákkal szembeni védelem, mégpedig természetalapú megoldások és/vagy ökoszisztéma-alapú megközelítések révén, valamennyi ember és a természet javára. A biológiai sokféleségre vonatkozó globális keret lehetővé fogja tenni a 2050-re kitűzött eredményorientált célok elérése felé történő előrelépést.
- (5) Az ENSZ fenntartható fejlődési céljai⁷, különösen a 14.2., a 15.1., a 15.2. és a 15.3. cél a szárazföldi és belvízi édesvízi ökoszisztémák és szolgáltatásaik – különösen az erdők, valamint a vizes, a hegyvidéki és a száraz élőhelyek – megőrzésének, helyreállításának és fenntartható használatának szükségességére utal.

6 A kunming-montreali globális biodiverzitás-megőrzési keretstratégia. Az elnök által benyújtott 2022. december 19-i CBD/COP/DEC/15/4 határozattervezet.

7 [ENSZ Fenntartható Fejlődés – 17 cél világunk átalakításához.](#)

- (6) Az ENSZ Közgyűlése a 2019. március 1-jei határozatában⁸ a 2021–2030-as időszakot kinevezte az ökoszisztéma-helyreállítás évtizedének, hogy világszerte támogassa és fokozza az ökoszisztémák pusztulásának megelőzésére, megállítására és visszafordítására irányuló erőfeszítéseket, és felhívja a figyelmet az ökoszisztémák helyreállításának fontosságára.
- (7) A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia biztosítani kívánja, hogy 2030-ra megkezdődjön Európa biológiai sokféleségének regenerációja, ami az emberek, a bolygó, az éghajlat és a gazdaság javát szolgálja. Ambiciózus uniós természethelyreállítási tervet határoz meg, amely számos kulcsfontosságú kötelezettségvállalást tartalmaz, beleértve a leromlott állapotú ökoszisztémák – különösen a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás, illetve a természeti katasztrófák hatásainak megelőzése és csökkentése szempontjából a legnagyobb potenciállal rendelkező ökoszisztémák – helyreállítását célzó, jogilag kötelező erejű uniós természethelyreállítási célok előterjesztésére vonatkozó kötelezettségvállalást.
- (8) 2021. június 9-i állásfoglalásában⁹ az Európai Parlament határozottan üdvözölte a kötelező erejű természethelyreállítási célokat tartalmazó jogalkotási javaslat kidolgozására vonatkozó kötelezettségvállalást, és úgy vélte, hogy az átfogó helyreállítási cél mellett ökoszisztéma-, élőhely- és fajspecifikus helyreállítási célokat is figyelembe kell venni, amelyek kiterjednek az erdőkre, a gyepterületekre, a vizes élőhelyekre, a tőzeglápokra, a beporzókra, a szabad vízáramlású folyószakaszokra, a part menti területekre és a tengeri ökoszisztémákra.
- (9) 2020. október 23-i következtetéseiben¹⁰ a Tanács elismerte, hogy alapvető fontosságú megelőzni a biológiai sokféleség és a természet jelenlegi állapotának további romlását, de ez nem elegendő ahhoz, hogy visszahozzuk a természetet az életünkbe. A Tanács újólag megerősítette, hogy az új uniós természethelyreállítási tervben javasoltaknak megfelelően ambiciózusabb természethelyreállításra van szükség többek között a biológiai sokféleségnek a védett területeken túli védelmére és helyreállítására irányuló intézkedésekkel. A Tanács azt is kijelentette, hogy a hatásvizsgálat függvényében várja a jogilag kötelező erejű természethelyreállítási célokról szóló javaslatot.

8 Az ökoszisztéma-helyreállítás ENSZ-évtizedéről (2021–2030) szóló, 2019. március 1-jei 73/284. sz. határozat.

9 Az Európai Parlament 2021. június 9-i állásfoglalása a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiáról: Hozzuk vissza a természetet az életünkbe (2020/2273[INI]).

10 A Tanács következtetései – A biológiai sokféleség – sürgős fellépésre van szükség, 12210/20.

(10) A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia kötelezettséget állapít meg a földterületek legalább 30 %-ának – a belvizeket is beleértve – és az uniós tenger 30 %-ának jogi védelmére vonatkozóan, és ezek legalább egyharmadát szigorú védelem alá kell helyezni, beleértve az összes fennmaradó természetes és öreg erdőt. A Bizottság által a tagállamokkal és az érdekelt felekkel együttműködésben kidolgozott, további védett területek tagállamok általi kijelölésére vonatkozó kritériumok és iránymutatások¹¹ (a továbbiakban: kritériumok és iránymutatások) kiemelik, hogy amint a helyreállítás kifejti teljes hatását és a helyreállított területek megfelelnek vagy várhatóan meg fognak felelni a védett területekre vonatkozó kritériumoknak, ezeknek a helyreállított területeknek szintén elő kell segíteniük a védett területekre vonatkozó uniós célok teljesítését. A kritériumok és iránymutatások azt is kiemelik, hogy a védett területek jelentősen hozzájárulhatnak a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia helyreállítási céljaihoz azáltal, hogy megteremtik a helyreállításra irányuló erőfeszítések sikeréhez szükséges feltételeket. Ez különösen igaz azokra a területekre, amelyek természetes módon regenerálódhatnak az emberi tevékenységekből eredő terhelések egy részének megszüntetésével vagy korlátozásával. Az ilyen területek – többek között tengeri környezetben való – szigorú védelem alá helyezése bizonyos esetekben elegendő az általuk képviselt természeti értékek regenerációjához. Emellett a kritériumok és iránymutatások hangsúlyozzák, hogy minden tagállamnak hozzá kell járulnia a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiában kitűzött, a védett területekre vonatkozó uniós célok eléréséhez olyan mértékben, amely arányban áll az általuk képviselt természeti értékekkel és a természet helyreállítására vonatkozó potenciáljukkal.

11 Bizottsági szolgálati munkadokumentum: A védett területek kijelölésére vonatkozó kritériumok és iránymutatások (SWD[2022] 23 final).

- (11) A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia célul tűzi ki annak biztosítását, hogy a védettségi tendenciák vagy a védett élőhelyek és fajok állapota ne romoljon, és hogy a jelenleg nem kedvező helyzetben lévő fajok és élőhelyek legalább 30 %-a ebbe a kategóriába kerüljön vagy 2030-ra erős pozitív tendencia legyen megfigyelhető az e kategóriához való közelítés tekintetében. A Bizottság által a tagállamokkal és az érdekelt felekkel együttműködésben e célok elérésének támogatása érdekében kidolgozott iránymutatás¹² kiemeli, hogy ezen élőhelyek és fajok többsége esetében valószínűleg fenntartási és helyreállítási erőfeszítésekre lesz szükség, akár a jelenlegi negatív tendenciák 2030-ig történő megállításával, akár a jelenlegi stabil vagy javuló tendenciák fenntartásával, akár a kedvező védettségi állapotú élőhelyek és fajok pusztulásának megelőzésével. Az iránymutatás hangsúlyozza továbbá, hogy ezeket a helyreállítási erőfeszítéseket elsősorban nemzeti vagy regionális szinten kell megtervezni, végrehajtani és koordinálni, és hogy a 2030-ig javítandó állapotú fajok és élőhelyek kiválasztása és rangsorolása során szinergiákra kell törekedni más uniós és nemzetközi célokkal, különösen a környezet- és éghajlat-politikai célokkal.
- (12) A Bizottság a természet állapotáról szóló, 2020. évi jelentésében¹³ megállapította, hogy az Uniónak még nem sikerült megfékeznie az Unió számára természetvédelmi szempontból fontos védett élőhelytípusok és fajok állapotának romlását. E romlás fő okai közé tartoznak a külterjes mezőgazdaság megszüntetése, az intenzívebb gazdálkodási gyakorlatok, a hidrológiai rendszerek megváltoztatása, az urbanizáció és a szennyezés, valamint a nem fenntartható erdészeti tevékenységek és a fajok kiaknázása. Ezenkívül az idegenhonos inváziós fajok és az éghajlatváltozás jelentős és egyre növekvő veszélyt jelentenek az őshonos uniós növény- és állatvilágra.

12 Elérhető itt: [Circabc \(europa.eu\)](https://circabc.europa.eu) [a hivatkozást ki kell egészíteni].

13 A Bizottság jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – A természet állapota az Európai Unióban. Jelentés az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv által védett élőhelyek és fajok helyzetéről és trendjeiről a 2013–2018 közötti időszakban, COM(2020) 635 final.

- (13) A gazdasági és társadalmi átalakulás, a minőségi munkahelyek teremtése és a fenntartható növekedés előmozdítása érdekében célszerű meghatározni az ökoszisztéma helyreállítására vonatkozó átfogó célkitűzést. A biológiai sokféleséggel rendelkező ökoszisztémák, például vizes élőhelyek, édesvizek, erdők, valamint mezőgazdasági, gyér növényzetű, tengeri, part menti és városi ökoszisztémák – jó állapotban – számos alapvető ökoszisztéma-szolgáltatást nyújtanak, és a leromlott állapotú ökoszisztémák jó állapotának helyreállításából származó előnyök minden szárazföldi és tengeri területen messze meghaladják a helyreállítás költségeit. Ezek a szolgáltatások a gazdasági, társadalmi, kulturális, regionális és helyi jellemzőktől függően a társadalmi-gazdasági előnyök széles skálájához járulnak hozzá.
- (14) Az ENSZ Statisztikai Bizottsága a 2021. márciusi 52. ülésén elfogadta a környezeti-gazdasági számviteli rendszert (SEEA EA)¹⁴. A SEEA EA integrált és átfogó statisztikai keretet biztosít az élőhelyekre és tájakra vonatkozó adatok megszervezéséhez, az ökoszisztémák kiterjedésének, állapotának és szolgáltatásainak méréséhez, az ökoszisztéma-eszközökben bekövetkező változások nyomon követéséhez, valamint ezen információk gazdasági és egyéb emberi tevékenységekkel való összekapcsolásához.

14 https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/documents/EA/seea_ea_white_cover_final.pdf.

- (15) A biológiai sokféleséggel rendelkező ökoszisztémák biztosítása és az éghajlatváltozás elleni küzdelem szervesen összekapcsolódik. A természet és a természetalapú megoldások – beleértve a természetes szénkészleteket és elnyelőket – alapvető fontosságúak az éghajlati válság elleni küzdelemben. Ugyanakkor az éghajlati válság már most is jelentős hatással van a szárazföldi és tengeri ökoszisztémák változására, és az Uniónak fel kell készülnie a hatások fokozódó intenzitására, gyakoriságára és elterjedésére. Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testületnek (IPCC) az 1,5 °C-os globális felmelegedés hatásairól szóló különjelentése¹⁵ rámutatott arra, hogy egyes hatások tartósak vagy visszafordíthatatlanok lehetnek. Az IPCC a hatodik értékelő jelentésében¹⁶ megállapítja, hogy az ökoszisztémák helyreállítása alapvető fontosságú lesz az éghajlatváltozás elleni küzdelem elősegítésében és az élelmezésbiztonsági kockázatok csökkentésében. A biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platform a biológiai sokféleségről és az ökoszisztéma-szolgáltatásokról szóló, 2019. évi globális értékelő jelentésében¹⁷ úgy ítélte meg, hogy az éghajlatváltozás a természet változásának egyik fő mozgatórugója, és hatásai az elkövetkező évtizedekben várhatóan nőnek, és néhány esetben meghaladják az ökoszisztéma-változás egyéb okainak, például a megváltozott föld- és tengerhasználatnak a hatását.

-
- 15 Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC): Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty (Különjelentés az 1,5 °C-os globális felmelegedés hatásairól és a kapcsolódó globális üvegházhatásúgáz-kibocsátási pályákról az éghajlatváltozás veszélyére, a fenntartható fejlődésre és a szegénység felszámolására irányuló erőfeszítésekre adott globális válasz megerősítésével összefüggésben) [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, H.-O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P. R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J. B. R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M.I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor, és T. Waterfield (szerk.)]. <https://www.ipcc.ch/sr15/>
- 16 [Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability | Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability \(ipcc.ch\)](https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/) (Éghajlatváltozás 2022: hatások, alkalmazkodás és sebezhetőség | Éghajlatváltozás 2022: hatások, alkalmazkodás és sebezhetőség [ipcc.ch]). <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/>
- 17 A biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platform (IPBES), 2019: Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science- Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (A biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platform globális értékelő jelentése a biológiai sokféleségről és az ökoszisztéma-szolgáltatásokról). E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz és H. T. Ngo (szerk.). IPBES-titkárság, Bonn, Németország. 1148 oldal. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>.

- (16) Az (EU) 2021/1119 európai parlamenti és tanácsi rendelet¹⁸ kötelező célkitűzést határoz meg az Unióban 2050-ig megvalósítandó klímasemlegességre és azt követően a negatív kibocsátásokra vonatkozóan, valamint azért, hogy prioritásként kezeljék a gyors és kiszámítható kibocsátáscsökkentést, és ezzel egyidejűleg fokozzák a természetes elnyelők általi eltávolítást. Az ökoszisztémák helyreállítása az éghajlatváltozás elleni küzdelem mellett nagymértékben hozzájárulhat a természetes elnyelők fenntartásához, kezeléséhez és bővítéséhez, valamint a biológiai sokféleség növeléséhez. Az (EU) 2021/1119 rendelet azt is előírja az érintett uniós intézmények és a tagállamok számára, hogy biztosítsák a folyamatos eredményeket az éghajlatváltozás tekintetében az alkalmazkodóképesség fokozása, a reziliencia megerősítése és a sérülékenység csökkentése terén. Előírja továbbá, hogy a tagállamoknak valamennyi szakpolitikai területbe integrálniuk kell az alkalmazkodást, és elő kell mozdítaniuk a természet alapú megoldásokat¹⁹ és az ökoszisztéma-alapú alkalmazkodást.
- (17) A Bizottság az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról szóló, 2021. évi közleményében²⁰ hangsúlyozza, hogy elő kell mozdítani a természet alapú megoldásokat, és elismeri, hogy az éghajlatváltozáshoz való költséghatékony alkalmazkodás a vizes élőhelyek és tözezlápok, valamint a part menti és tengeri ökoszisztémák védelmével és helyreállításával, a városi zöldterületek fejlesztésével, zöldtetők és -falak létesítésével, valamint az erdők és mezőgazdasági területek támogatásával és fenntartható kezelésével érhető el. A biológiai sokféleséggel rendelkező ökoszisztémák számának növelése nagyobb rezilienciát eredményez az éghajlatváltozással szemben, és hatékonyabb katasztrófacsökkentést és -megelőzést tesz lehetővé.

18 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1119 rendelete (2021. június 30.) a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (európai klímarendelet) (HL L 243., 2021.7.9., 1. o.).

19 A természet alapú megoldások olyan, a természet által inspirált és támogatott megoldások, amelyek költséghatékonyak, egyszerre járnak környezeti, társadalmi és gazdasági előnyökkel, és hozzájárulnak a reziliencia kialakításához. Ezek a megoldások a helyi igényekhez igazított, erőforrás-hatékony és rendszerszintű beavatkozások révén több és változatosabb természetet és természeti jellemzőt és folyamatot hoznak a városokba és a szárazföldi és tengeri tájakba. A természet alapú megoldásoknak tehát előnyösnek kell lenniük a biológiai sokféleség szempontjából, és támogatniuk kell a különböző ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtását.

20 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens Unió létrehozása. Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia (COM[2021] 82 final).

- (18) Folyamatban van az uniós éghajlat-politika felülvizsgálata annak érdekében, hogy követni lehessen az (EU) 2021/1119 rendeletben javasolt utat, amely szerint 2030-ig az 1990-es szinthez képest legalább 55 %-kal kell csökkenteni a nettó kibocsátást. Mindenekelőtt az (EU) 2018/841 és az (EU) 2018/1999 rendelet²¹ módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat meg kívánja erősíteni a földhasználati ágazatnak a 2030-ra vonatkozó átfogó éghajlatvédelmi törekvésekhez való hozzájárulását, és összehangolja a földhasználat, a földhasználat-megváltoztatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz (LULUCF) kapcsolódó kibocsátások és elnyelések elszámolására vonatkozó célkitűzéseket a biológiai sokféleséggel kapcsolatos érintett szakpolitikai kezdeményezésekkel. Az említett javaslat hangsúlyozza a természet alapú szén-dioxid-eltávolítás védelmének és fokozásának, az ökoszisztémák éghajlatváltozással szembeni rezilienciája javításának, a leromlott állapotú földterületek és ökoszisztémák helyreállításának, valamint a tőzeglápok elárasztással való helyreállításának szükségességét. További célja a védett és helyreállított földterületek üvegházhatásúgáz-kibocsátására és -elnyelésére vonatkozó nyomon követés és jelentéstétel javítása. Ebben az összefüggésben fontos, hogy a szén-dioxid hatékony leválasztása és tárolása érdekében valamennyi földterület-kategóriában – beleértve az erdőket, a gyepterületeket, a szántóterületeket és a vizes élőhelyeket – jó állapotban legyenek az ökoszisztémák.
- (19) A geopolitikai fejlemények még inkább rávilágítottak arra, hogy szükséges megvédeni az élelmiszerrendszerek rezilienciáját²². A bizonyítékok azt mutatják, hogy az agrár-ökoszisztémák helyreállítása hosszú távon pozitív hatást gyakorol az élelmiszer-termelékenységre, és a természet helyreállítása mintegy „biztosítási kötvényként” szolgál az EU hosszú távú fenntarthatóságának és rezilienciájának garantálására.

21 Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az (EU) 2018/841 rendeletnek a hatály, a megfelelési szabályok egyszerűsítése, a 2030-ra vonatkozó tagállami célértékek meghatározása, továbbá a földhasználati, erdőgazdálkodási és mezőgazdasági ágazat klímasemlegességének 2035-ig történő közös megvalósítására irányuló kötelezettségvállalás tekintetében, valamint az (EU) 2018/1999 rendeletnek az ellenőrzés, a jelentéstétel, az előrehaladásra vonatkozó nyomon követés és a felülvizsgálat javítása tekintetében történő módosításáról (COM[2021] 554 final).

22 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az élelmiszerbiztonság garantálása és az élelmiszerrendszerek rezilienciájának megerősítése, COM(2022) 133 final.

- (20) Az Európa jövőjéről szóló konferencia zárójelentésében a polgárok arra kérik az Uniót, hogy védje meg és állja helyre a biológiai sokféleséget, a tájat és az óceánokat, szüntesse meg a szennyezést, és mozgítsa elő a környezettel, az éghajlatváltozással, az energiafelhasználással és a fenntarthatósággal kapcsolatos ismereteket, tudatosságot, oktatást és párbeszédet²³.
- (21) Az ökoszisztémák helyreállítása a vadon élő állatok és növények kereskedelmének és fogyasztásának csökkentésére irányuló erőfeszítésekkel együtt továbbá segíteni fogja a zoonózis okozására képes lehetséges jövőbeli fertőző betegségek megelőzését és az azokkal szembeni ellenálló képesség kiépítését, ezért csökkenti a járványok és világjárványok kockázatát, és hozzá fog járulni az „Egy az egészség” koncepció alkalmazására irányuló uniós és globális erőfeszítések támogatásához, amely elismeri az emberi egészség, az állatok egészsége és az egészséges reziliens természet közötti lényegi összefüggést.
- (22) A talajok a szárazföldi ökoszisztémák szerves részét képezik. A Bizottság „A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó uniós talajstratégia” című, 2021. évi közleményében²⁴ felvázolja a leromlott állapotú talajok helyreállításának és a talaj biológiai sokfélesége javításának szükségességét. **Az elsivatagosodás elleni küzdelemről szóló ENSZ-egyezmény (UNCCD) keretében létrejött globális mechanizmus és az egyezmény titkársága létrehozta a talajdegradáció-semlegességre vonatkozó célmeghatározási programot azért, hogy az országok támogatást kapjanak a talajdegradáció-semlegesség 2030-ra történő eléréséhez.**

23 *Konferencia Európa jövőjéről – Jelentés a végső eredményekről*, 2022. május, 2. javaslat (1., 4., 5.), 44. o., 6. javaslat (6.), 48. o.

24 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó uniós talajvédelmi stratégia – Az egészséges talaj előnyeinek kihasználása az emberek, az élelmiszerek, a természet és az éghajlat szempontjából (COM[2021] 699 final).

- (23) A 92/43/EGK tanácsi irányelv²⁵ és a 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv²⁶ célja Európa legértékesebb és legveszélyeztetettebb fajainak és élőhelyeinek, valamint azoknak az ökoszisztémáknak a hosszú távú védelme, megőrzése és túlélése, amelyeknek részét képezik. A Natura 2000 – amelyet 1992-ben hoztak létre, és amely a védett területek legnagyobb koordinált hálózata a világon – az e két irányelvben kitűzött célok megvalósításának kulcsfontosságú eszköze. **Az említett két irányelvhez hasonlóan ez a rendelet is a tagállamok azon európai területeire alkalmazandó, amelyekre a Szerződések alkalmazandók, és ezáltal a 2008/56/EK irányelvhez is hozzá kell igazítani.**
- (24) Már létezik keretrendszer és iránymutatás²⁷ a 92/43/EGK irányelv értelmében védett élőhelytípusok jó állapotának, valamint az említett irányelv hatálya alá tartozó fajok élőhelyei megfelelő minőségének és mennyiségének meghatározására. Az említett élőhelytípusokra és fajok élőhelyeire vonatkozóan meghatározhatók helyreállítási célok e keret és iránymutatás alapján. Ez a helyreállítás azonban nem lesz elegendő a biológiai sokféleség csökkenésének visszafordításához és az összes ökoszisztéma regenerációjához. Ezért konkrét mutatók alapján további kötelezettségeket kell megállapítani a biológiai sokféleségnek a tágabb ökoszisztémák szintjén történő fokozása érdekében.
- (25) A 92/43/EGK és a 2009/147/EK irányelvre építve, valamint az említett irányelvekben meghatározott célkitűzések elérésének támogatása érdekében a tagállamoknak helyreállító intézkedéseket kell hozniuk, hogy biztosítsák a védett élőhelyek és fajok, köztük a vadon élő madarak regenerációját az Unió egész területén, a Natura 2000 hálózaton kívül eső területeken is.

25 A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992.7.22., 7. o.).

26 Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről (HL L 20., 2010.1.26., 7. o.).

27 Környezetvédelmi Főigazgatóság, 2017, „Reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Explanatory notes and guidelines for the period 2013–2018” (Az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke szerinti jelentéstétel – Magyarázó megjegyzések és iránymutatások a 2013–2018-as időszakra) és Környezetvédelmi Főigazgatóság, 2013, „Interpretation manual of European Union habitats Eur 28” (Az Európai Unió élőhelyeinek értelmezési kézikönyve – EUR28).

- (26) A 92/43/EGK irányelv célja az uniós érdekeltsgű természetes élőhelyek, valamint vadon élő állat- és növényfajok kedvező védettségi állapotának fenntartása és helyreállítása. E cél elérésére azonban nem tűz ki határidőt. Hasonlóképpen, a 2009/147/EK irányelv sem állapít meg határidőt az uniós madárpopulációk regenerációja tekintetében.
- (27) Ezért határidőket kell megállapítani a Natura 2000 területeken belüli és azokon kívüli helyreállító intézkedések bevezetésére annak érdekében, hogy Unió-szerte fokozatosan javuljon a védett élőhelytípusok állapota, valamint hogy visszaállítsák azokat mindaddig, amíg létre nem jön az említett uniós élőhelytípusok kedvező védettségi állapotának eléréséhez szükséges kedvező referenciaterület. Annak érdekében, hogy a tagállamok számára biztosított legyen a nagyszabású helyreállítási erőfeszítésekhez szükséges rugalmasság, célszerű az élőhelytípusokat annak az ökoszisztémának megfelelően csoportosítani, amelyhez tartoznak, és meg kell határozni az élőhelytípusok csoportjaira vonatkozó, időhöz kötött és számszerűsített területalapú célokat. Ez lehetővé fogja tenni a tagállamok számára annak eldöntését, hogy mely élőhelyeket kell először helyreállítani a csoporton belül.
- (28) Hasonló követelményeket kell megállapítani a 92/43/EGK irányelv hatálya alá tartozó fajok élőhelyeire és a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó vadon élő madarak élőhelyeire vonatkozóan is, különös tekintettel a két élőhely között szükséges összeköttetésre a fajok populációinak gyarapodása érdekében.
- (29) Az élőhelytípusokra vonatkozó helyreállító intézkedésekkel szemben elvárás, hogy a kedvező védettségi állapot elérése érdekében megfelelőek és alkalmasak legyenek a jó állapot mielőbbi elérésére és a kedvező referenciaterületek létrejöttéhez. Fontos, hogy a helyreállító intézkedések időhöz kötött és számszerűsített területalapú célok eléréséhez szükséges intézkedések legyenek. Az is szükséges, hogy a fajok élőhelyeire vonatkozó helyreállító intézkedések megfelelőek és alkalmasak legyenek arra, hogy a fajok kedvező védettségi állapotának elérése érdekében a lehető leggyorsabban biztosítsák az élőhelyek megfelelő minőségét és mennyiségét.

(29a) Az e rendelet szerinti, az I. mellékletben felsorolt egyes élőhelytípusok – így például gyepterületek, fenyérek vagy vizes élőhelytípusok – helyreállítására vagy fenntartására irányuló helyreállító intézkedések bizonyos esetekben szükségessé tehetik az erdő megszüntetését a megőrzésen alapuló gazdálkodás helyreállítása érdekében, amely esetleg magában foglalhat olyan tevékenységeket, mint például a kaszálás vagy a legeltetés. A természet helyreállítása és az erdőirtás megállítása fontos és egymást kölcsönösen erősítő környezetvédelmi célkitűzések. A Bizottság az erdőirtáshoz és az erdőpusztuláshoz kapcsolódó egyes áruk és termékek uniós piacon történő forgalmazásáról és Unióból történő kiviteléről, valamint a 995/2010/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) [2023/XXXX] európai parlamenti és tanácsi rendelet (36) preambulumbekzdésében említetteknek megfelelően iránymutatásokat fog kidolgozni a szóban forgó rendelet 2. cikkében szereplő „mezőgazdasági használat” fogalma értelmezésének tisztázása érdekében, különösen az erdő nem mezőgazdasági használati célú földterületté való átalakítására vonatkozóan.

- (30) Fontos biztosítani, hogy az e rendelet alapján bevezetett helyreállító intézkedések konkrét és mérhető javulást érjenek el az ökoszisztémák állapotában, mind a helyreállítás alatt álló egyes területek szintjén, mind nemzeti és uniós szinten.
- (31) Annak biztosítása érdekében, hogy a helyreállító intézkedések hatékonyak legyenek, és eredményeiket az idő előrehaladtával mérni lehessen, elengedhetetlen, hogy az ilyen helyreállító intézkedések hatálya alá tartozó területeken – a 92/43/EGK irányelv I. mellékletének hatálya alá tartozó élőhelyek állapotának javítása, valamint ezen élőhelyek visszaállítása és az összekapcsoltságuk javítása érdekében – folyamatos javulás legyen megfigyelhető a jó állapot eléréséig.

- (32) Az is alapvető fontosságú, hogy a 92/43/EGK irányelv hatálya alá tartozó fajok élőhelyei, valamint a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó vadon élő madarak élőhelyei minőségének és mennyiségének javítására irányuló helyreállító intézkedések hatálya alá tartozó területeken folyamatos javulás legyen megfigyelhető annak érdekében, hogy hozzájáruljanak az ilyen fajok esetében a megfelelő mennyiségű és minőségű élőhelyek biztosításához.
- (33) Fontos biztosítani a tagállamok és az Unió egészének területén a 92/43/EGK irányelv hatálya alá tartozó, jó állapotban lévő élőhelytípusoknak otthont adó területek fokozatos növelését az egyes élőhelytípusok kedvező referenciaterületének eléréséig és a terület tagállami szinten legalább 90 %-ának jó állapotúvá válásáig annak érdekében, hogy ezek az uniós élőhelytípusok kedvező védettségi állapotot érjenek el.
- (34) Fontos biztosítani a 92/43/EGK irányelv hatálya alá tartozó fajok élőhelyei, valamint a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó vadon élő madarak élőhelyei minőségének és mennyiségének fokozatos növelését a tagállamok és végső soron az Unió területén mindaddig, amíg ez nem elegendő a fajok hosszú távú fennmaradásának biztosításához.

(35) Fontos, hogy az e rendelet hatálya alá tartozó élőhelytípusoknak otthont adó, helyreállító intézkedések hatálya alá tartozó területeken [...] folyamatos javulás legyen megfigyelhető a jó állapot eléréséig, és hogy ezt követően e területek állapota ne romoljon le jelentősen, ezáltal pedig ne kerüljön veszélybe a jó állapot hosszú távú fenntartása vagy elérése. Fontos továbbá, hogy a tagállamok erőfeszítéseket tegyenek az ilyen élőhelytípusoknak otthont adó – akár már jó állapotban lévő, akár nem jó állapotban lévő, de helyreállító intézkedések hatálya alá továbbra sem tartozó – területek jelentős romlásának megelőzése céljából. Ezek az intézkedések [...] a jövőbeli helyreállítási igények fokozódásának elkerülése miatt fontosak, és olyan élőhelytípusokra kell fókuszálniuk, amelyeket a nemzeti helyreállítási tervben megállapított helyreállítási célok elérése érdekében helyre kell állítani. Célszerű azonban figyelembe venni a vis maior – így például természeti katasztrófa – lehetőségét, amely az említett élőhelytípusoknak otthont adó területek állapotának romlását okozhatja, valamint az élőhelyek olyan elkerülhetetlen átalakulásának lehetőségét, amelyet közvetlenül az éghajlatváltozás okoz. A Natura 2000 területeken kívül célszerű megvizsgálni olyan, kiemelkedően fontos közérdeken alapuló terv vagy projekt eredményét is, amelyre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre kevésbé káros alternatív megoldások [...]. Helyreállítás tárgyát képező területek tekintetében ezt eseti alapon kell meghatározni. A Natura 2000 területeket illetően a tervek és a projektek engedélyezése a 92/43/EGK irányelv 6. cikkének (4) bekezdésével összhangban történik. Amennyiben egy terület a helyreállító intézkedés kívánt eredményeként az e rendelet hatálya alá tartozó egyik élőhelytípusról egy másik élőhelytípusra alakul át, az a terület nem tekinthető romló állapotúnak.

(35a) Az e rendeletben meghatározott, a Natura 2000 területeken kívüli folyamatos javulásra és állapotromlás megakadályozására vonatkozó kötelezettségektől való eltérések alkalmazásában a tagállamoknak a megújuló forrásból előállított energia termelésére szolgáló erőműveket, a hálózatra való csatlakoztatásukat, valamint magát a kapcsolódó hálózatot és a tárolóeszközöket kiemelkedően fontos közérdeken alapulónak kell vélelmezniük, kivéve ha egyértelműen bizonyítható, hogy ezek a projektek olyan jelentős káros hatást gyakorolnak a környezetre, amely nem enyhíthető, illetve nem ellensúlyozható, vagy ha a tagállamok úgy határoznak, hogy e vélelem alkalmazását kellően indokolt és egyedi körülményekre, így például a honvédelemhez kapcsolódó indokokra korlátozzák. Ezenkívül a tagállamok az említett eltérések alkalmazása céljából mentesíthetik ezeket a projekteket a kevésbé káros alternatív megoldások rendelkezésre állása hiányának bizonyításával kapcsolatos kötelezettség alól, feltéve, hogy a projektek megújuló energiaforrások hasznosításának felgyorsítására alkalmas céltérületen vagy kijelölt infrastrukturális területen találhatók, amelyet az (EU) 2018/2001 irányelv 15c, illetve 15e cikkével összhangban elfogadott tervben jelöltek ki, és ezért stratégiai környezeti vizsgálatnak vetettek alá. Ha az ilyen erőműveket kiemelkedően fontos közérdek tárgyát képezőnek tekintik, és amennyiben – adott esetben – korlátozzák a kevésbé káros alternatív megoldások értékelésére vonatkozó követelményt, az lehetővé tenné, hogy az ilyen projektek esetében az e rendelet szerinti, kiemelkedően fontos közérdek tárgyát képező értékeléstől való eltérések tekintetében egyszerűsített értékelést lehessen alkalmazni.

(35b) A kizárólag védelmi vagy nemzetbiztonsági célú tevékenységeknek kiemelt prioritást kell biztosítani, és emiatt az e rendeletben foglalt, a Natura 2000 területeken kívüli folyamatos javulásra és állapotromlás megakadályozására vonatkozó kötelezettségektől való eltérésekre irányuló rendelkezések alkalmazásában lehetővé kell tenni a tagállamok számára annak vélelmezését, hogy az ilyen tevékenységekkel kapcsolatos tervek és projektek kiemelkedően fontos közérdeken alapulnak, kivéve ha egyértelműen bizonyítható, hogy ezek a projektek olyan jelentős káros hatást gyakorolnak a környezetre, amely nem enyhíthető, illetve nem ellensúlyozható. A tagállamok mentesíthetik ezeket a projekteket a kevésbé káros alternatív megoldások rendelkezésre állása hiányának bizonyításával kapcsolatos kötelezettség alól is, ugyanakkor – amennyiben észszerű és megvalósítható – intézkedéseket kell hozniuk az élőhelytípusokra gyakorolt hatások enyhítése céljából.

- (36) A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia hangsúlyozza, hogy határozottabb fellépésre van szükség a leromlott állapotú tengeri ökoszisztémák helyreállítása érdekében, ideértve a szénben gazdag ökoszisztémákat, valamint a fontos ívóterületeket és halbölcsőket. A stratégia azt is bejelenti, hogy a Bizottság új cselekvési tervet fog javasolni a halászati erőforrások megőrzése és a tengeri ökoszisztémák védelme érdekében.
- (37) A 92/43/EGK irányelv I. mellékletében felsorolt tengeri élőhelytípusok meghatározása tág, és számos, ökológiailag különböző, eltérő helyreállító potenciállal rendelkező altípusból állnak, ami megnehezíti a tagállamok számára, hogy megfelelő helyreállító intézkedéseket hozzanak ezen élőhelytípusok szintjén. A tengeri élőhelytípusokat ezért tovább kell pontosítani az európai természetvédelmi információs rendszer (EUNIS) tengeri élőhelyekre vonatkozó osztályozási rendszerének alkalmazásával. A tagállamoknak kedvező referenciaterületeket kell létrehozniuk az egyes élőhelytípusok kedvező védettségi állapotának elérése érdekében, amennyiben ezekkel a referenciaterületekkel más uniós jogszabályok még nem foglalkoznak.
- A 2008/56/EK irányelv alapján meghatározott tágabb tengerfenéki élőhelytípusok némelyikének megfelelő tengeri puha üledékes élőhelytípusok csoportja széles körben elterjedt számos tagállam tengervizeiben. Ezért a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy a fokozatosan bevezetett helyreállító intézkedéseket az említett nem jó állapotban lévő élőhelytípusok területének kisebb részére korlátozzák, feltéve, hogy ez nem akadályozza meg a 2008/56/EK irányelv 9. cikkének (1) bekezdése alapján meghatározott jó környezeti állapot elérését vagy fenntartását, figyelembe véve különösen az említett irányelv 9. cikkének (3) bekezdésével összhangban az 1. és a 6. mutatóra, ezen élőhelytípusok csökkenésének mértékére, az ezen élőhelytípusok állapotára gyakorolt káros hatásokra és e káros hatások maximálisan megengedhető mértékére vonatkozóan meghatározott küszöbértékeket.**

- (38) Amennyiben a part menti és tengeri élőhelyek védelme megköveteli a halászati vagy akvakultúra-tevékenységek szabályozását, a közös halászati politika alkalmazandó. Az 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet²⁸ különösen arról rendelkezik, hogy a közös halászati politikának a halászati gazdálkodás ökoszisztéma-alapú megközelítését kell alkalmaznia annak biztosítása érdekében, hogy a halászati tevékenységek tengeri ökoszisztémára gyakorolt negatív hatásai a lehető legkisebbek legyenek. Ez a rendelet azt is előírja, hogy az említett szakpolitikának törekednie kell annak biztosítására, hogy az akvakultúra- és halászati tevékenységek ne járjanak a tengeri környezet romlásával.
- (39) A biológiai sokféleség és a reziliens természet folyamatos, hosszú távú és tartós regenerációjára irányuló célkitűzés elérése érdekében a tagállamoknak teljes mértékben ki kell használniuk a közös halászati politika által biztosított lehetőségeket. A tengerek biológiai erőforrásainak védelmére vonatkozó kizárólagos uniós hatáskörön belül a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy a 12 tengeri mérföldes határon belül megkülönböztetéstől mentes intézkedéseket hozzanak a halállományok védelme és kezelése, valamint a tengeri ökoszisztémák védettségi helyzetének fenntartása vagy javítása érdekében. Emellett a közvetlen állománygazdálkodási érdekekkel bíró tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy közös ajánlásokat nyújtsanak be az uniós környezetvédelmi jog szerinti kötelezettségeknek való megfeleléshez szükséges védelmi intézkedések tekintetében. Az ilyen intézkedések értékelésére és elfogadására a közös halászati politika keretében előírt szabályok és eljárások szerint kerül sor.

28 Az Európai Parlament és a Tanács 1380/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a közös halászati politikáról, az 1954/2003/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2371/2002/EK és a 639/2004/EK tanácsi rendelet és a 2004/585/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 354., 2013.12.28., 22. o.).

- (40) A 2008/56/EK irányelv előírja a tagállamok számára, hogy működjenek együtt kétoldalúan, valamint regionális és szubregionális együttműködési mechanizmusok keretében, többek között regionális tengeri egyezmények²⁹ révén, valamint halászati intézkedések esetében a közös halászati politika keretében létrehozott regionális csoportok összefüggésében.
- (41) Fontos, hogy **például** a vándorló, vadon élő állatfajok védelméről szóló egyezményeknek **vagy az európai regionális tengeri egyezményekben szereplő, veszélyeztetett, illetve fenyegetett fajok jegyzékeinek** hatálya alá tartozó, de a 92/43/EGK irányelv hatályán kívül eső egyes tengeri fajok, így például a cápák és ráják élőhelyei tekintetében is helyreállító intézkedéseket hozzanak, mivel ezek a fajok fontos szerepet töltenek be az ökoszisztémában.
- (42) A szárazföldi, édesvízi, part menti és tengeri élőhelyek helyreállításának és állapotromlása megakadályozásának támogatása érdekében a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy további területeket jelöljenek ki „védett területként” vagy „szigorúan védett területként”, hogy egyéb hatékony, területalapú védelmi intézkedéseket hajtsanak végre, illetve hogy előmozdítsák a magántulajdonban lévő földterületek megőrzésére irányuló intézkedéseket.

29 Az 1992. évi egyezmény az Atlanti-óceán északkeleti körzete tengeri környezetének védelméről – OSPAR-egyezmény (OSPAR), az 1992. évi egyezmény a Balti-tenger térsége tengeri környezetének védelméről – Helsinkai Egyezmény (HELCOM), az 1995. évi egyezmény a Földközi-tenger tengeri környezetének és partvidékének szennyezés elleni védelméről – Barcelonai Egyezmény (UNEP-MAP) és az 1992. évi egyezmény a Fekete-tenger szennyezés elleni védelméről – Bukaresti Egyezmény.

- (43) A városi ökoszisztémák az Unió szárazföldi területének mintegy 22 %-át teszik ki, és ezeken területeken él az uniós polgárok többsége. A városi zöldterületek közé tartoznak **többek között** a városi erdők, parkok és kertek, a városi gazdaságok, a fával szegélyezett utcák, a városi rétek és a városi sövények. **Az e rendeletben tárgyalt egyéb ökoszisztémákhoz hasonlóan a városi ökoszisztémák** [...] szintén fontos élőhelyet biztosítanak a biológiai sokféleség vonatkozásában, különös tekintettel a növényekre, madarakra és rovarokra, beleértve a beporzókat is. Emellett **sok más** létfontosságú ökoszisztéma-szolgáltatást is nyújtanak, ideértve a természeti katasztrófák kockázatának csökkentését és kezelését (például árvizek, hőszigetelések), a hűtést, a szabadidős tevékenységeket, a víz és a levegő szűrését, valamint az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást. **A városi zöldterület növelése a városi ökoszisztémák e fontos szolgáltatások nyújtására való képessége fokozásának egyik fontos paramétere. A növénytakaró növelése egy adott városi területen lassítja a víz lefolyását (csökkentve ezáltal a csapadékvíz túlfolyásából eredő folyami szennyezés kockázatát) és hozzájárul a nyári hőmérsékletek alacsonyan tartásához, ami elősegíti az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát, és további teret biztosít a természet gyarapodásához. A városi zöldterület kiterjedésének növelése sok esetben javítani fogja a városi ökoszisztéma egészségét is. Az egészséges városi ökoszisztémák pedig elengedhetetlenek más kulcsfontosságú európai ökoszisztémák egészségének támogatásához, így például a környező vidéki térség természeti területeinek összekapcsolásához, a folyók egészségének a nagyvárosokon kívül eső területeken való javításához, menedék és szaporodóhely biztosításához a mezőgazdasági és erdei élőhelyekhez kapcsolódó madár- és beporzófajok számára, valamint a vándormadarak számára fontos élőhelyek biztosításához.**
- (44) Erőteljesen fokozni kell azokat az intézkedéseket, amelyek biztosítják, hogy a városi zöldterületeket ne fenyegetse **az e területeket borító növénytakaró, különösen a fák visszaszorulásának** [...] kockázata. Annak biztosítása érdekében, hogy a városi zöldterületek továbbra is biztosítsák a szükséges ökoszisztéma-szolgáltatásokat, meg kell állítani a csökkenésüket, valamint helyre kell állítani és növelni kell őket, többek között a környezetbarát infrastruktúrának és a természetalapú megoldásoknak – [...] így például a zöldtetőknek és a zöldfalaknak – [...] az épületek tervezésébe történő **integrálásával. Ez az integráció nemcsak a városi zöldterület kiterjedéséhez járulhat hozzá, hanem – ha fákat is tartalmaz – a városi lombkorona-fedettséghez is.**

- (45) A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia nagyobb erőfeszítésekre szólít fel az édesvízi ökoszisztémák és a folyók természetes funkcióinak helyreállítása érdekében. Az édesvízi ökoszisztémák helyreállításának magában kell foglalnia a folyók, valamint a part menti területeik és árterek természetes [...] összeköttetésének helyreállítására irányuló erőfeszítéseket – többek között a **mesterséges** akadályok eltávolításával – a folyók, tavak és hordalékos élőhelyek, valamint az ezeken az élőhelyeken élő, a 92/43/EGK és a 2009/147/EK irányelv által védett fajok kedvező védeltségi állapotának elérése, valamint a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia egyik kulcsfontosságú célkitűzésének teljesítése – nevezetesen a szabad vízáramlású folyószakaszoknak **2020-hoz, a stratégia közzétételének évéhez képest** legalább 25 000 km hosszúságban történő helyreállítása – érdekében. Az akadályok eltávolításakor a tagállamoknak elsősorban az elavult akadályokat kell kezelniük, azaz azokat az akadályokat, amelyek már nem szükségesek a megújulóenergia-termeléshez, a belvízi hajózáshoz, a vízellátáshoz vagy más felhasználásokhoz.
- (46) Az Unióban az elmúlt évtizedekben drámaian csökkent a beporzók száma: minden harmadik méhfaj és lepkefaj állománya csökken, és minden ilyen tizedik faj a kihalás szélén áll. A beporzók a vadon élő és termesztett növények beporzása révén nélkülözhetetlenek a szárazföldi ökoszisztémák működéséhez, az emberi jólétéhez és az élelmezésbiztonsághoz. Az éves uniós mezőgazdasági termelés közel 5 000 000 000 EUR értékben közvetlenül a beporzó rovaroktól függ³⁰.

30 Vysna, V., Maes, J., Petersen, J. E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A., Account for ecosystems and their services in the European Union (INCA) (Az ökoszisztémák és szolgáltatásaik elszámolása az Európai Unióban [INCA]). Az INCA-projekt II. szakaszáról szóló zárójelentés célja az uniós ökoszisztéma-számlák integrált rendszerére irányuló kísérleti projekt kidolgozása. Statisztikai jelentés. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2021.

(47) A Bizottság 2018. június 1-jén – az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a beporzók pusztulásának kezelését sürgető felhívására válaszul – elindította a beporzókról szóló uniós kezdeményezést³¹. A kezdeményezés végrehajtásáról szóló eredményjelentés³² rámutatott, hogy továbbra is jelentős kihívások állnak fenn a beporzók pusztulását előidéző tényezők – beleértve a növényvédő szerek használatát – kezelése terén. Az Európai Parlament³³ és a Tanács³⁴ a beporzók pusztulásának kezelése érdekében határozottabb intézkedésekre, a beporzókra vonatkozó uniós nyomonkövetési keret létrehozására, továbbá a beporzók pusztulásának visszafordítására irányuló kötelezettségvállalás tekintetében egyértelmű célkitűzésekre és mutatókra szólított fel. Az Európai Számvevőszék azt ajánlotta, hogy a Bizottság hozzon létre megfelelő irányítási és nyomonkövetési mechanizmusokat a beporzókat fenyegető veszélyek kezelésére irányuló intézkedések tekintetében³⁵. **A Bizottság 2023. január 24-én benyújtotta a beporzókról szóló felülvizsgált uniós kezdeményezést³⁶. A felülvizsgálatban meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyeket az EU-nak és tagállamainak kell megtenniük annak érdekében, hogy 2030-ra vissza lehessen fordítani a beporzók számának csökkenését.**

31 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Uniós kezdeményezés a beporzókról, (COM[2018] 395 final).

32 A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A beporzókkal kapcsolatos uniós kezdeményezés végrehajtása terén elért haladásról (COM[2021] 261 final).

33 Az Európai Parlament 2021. június 9-i állásfoglalása a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiáról: Hozzuk vissza a természetet az életünkbe (2020/2273[INI]), elérhető itt: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0277_HU.pdf.

34 A Tanács 2020. december 17-i következtetései az Európai Számvevőszék „A vadon élő beporzók védelme az Unióban: nem hozott gyümölcsöt a Bizottság kezdeményezése” című, 15/2020. sz. különjelentéséről (14168/20).

35 15/2020. számú különjelentés, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_HU.pdf

³⁶ **A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A beporzókról szóló uniós kezdeményezés felülvizsgálata A beporzókra vonatkozó új megállapodás (COM[2023] 35 final).**

- (48) A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat [az elfogadás tervezett időpontja: 2022. június 22.; amint rendelkezésre áll, az elfogadott jogi aktus címe és száma beillesztendő] szabályozni kívánja a beporzók pusztulását előidéző tényezők egyikét azáltal, hogy megtiltja a növényvédő szerek használatát az ökológiailag érzékeny területeken, amelyek közül sok e rendelet hatálya alá tartozik, például az európai vörös listakon³⁷ kihalással fenyegetettnek minősített beporzófajokat fenntartó területeken.
- (49) A biztonságos, fenntartható, tápláló és megfizethető élelmiszerek biztosításához fenntartható, reziliens és biológiailag változatos mezőgazdasági ökoszisztémákra van szükség. A nagy biodiverzitású mezőgazdasági ökoszisztémák emellett növelik a mezőgazdaság éghajlatváltozással és környezeti kockázatokkal szembeni rezilienciáját, miközben biztosítják az élelmiszer- és élelmézbiztonságot, valamint új, különösen a biogazdálkodáshoz, a vidéki turizmushoz és a szabadidős tevékenységekhez kapcsolódó munkahelyeket teremtenek a vidéki térségekben. Az Uniónak ezért a biológiai sokféleség növelése szempontjából előnyös vagy azzal összeegyeztethető különféle meglévő gyakorlatok – többek között a külterjes mezőgazdaság – révén javítani kell a mezőgazdasági területek biológiai sokféleségét. A külterjes mezőgazdaság létfontosságú számos faj és élőhely fenntartásához a biológiai sokféleségben gazdag területeken. Számos külterjes mezőgazdasági gyakorlat létezik – például a precíziós mezőgazdaság, a biogazdálkodás, az agroökológia, az agrárerdészet és az alacsony intenzitású állandó gyepterületek –, amelyek többszörös és jelentős előnyökkel járnak a biológiai sokféleség, az ökoszisztéma-szolgáltatások és a tájképi elemek védelme szempontjából.
- (50) Helyreállító intézkedéseket kell bevezetni annak érdekében, hogy Unió-szerte javuljon a mezőgazdasági ökoszisztémák biológiai sokfélesége, beleértve azokat a területeket, amelyek nem adnak otthont a 92/43/EGK irányelv hatálya alá tartozó élőhelytípusoknak. A mezőgazdasági ökoszisztémák állapotának értékelésére szolgáló olyan közös módszer hiányában, amely lehetővé tenné a mezőgazdasági ökoszisztémákra vonatkozó konkrét helyreállítási célok meghatározását, célszerű általános kötelezettséget írni elő a mezőgazdasági ökoszisztémák biológiai sokféleségének javítására és e kötelezettség teljesítésének a meglévő mutatók alapján történő mérésére.

37 [Európai vörös lista – Környezetvédelem – Európai Bizottság \(europa.eu\).](#)

- (51) Mivel a mezőgazdasági területeken előforduló madarak a mezőgazdasági ökoszisztémák egészségének jól ismert és széles körben elismert kiemelt mutatói, célszerű meghatározni a helyreállításukra vonatkozó célértékeket. Az ilyen célértékek elérésére vonatkozó kötelezettség a tagállamokra, nem pedig az egyes mezőgazdasági termelőkre vonatkozna. A tagállamoknak ezeket a célértékeket úgy kell elérniük, hogy hatékony helyreállító intézkedéseket vezetnek be a mezőgazdasági földterületeken, együttműködnek a mezőgazdasági termelőkkel és más érdekelt felekkel, és támogatják őket azok helyszíni tervezésében és végrehajtásában.
- (52) A mezőgazdasági földterületek nagy biodiverzitású tájképi elemei – beleértve a védelmi sávokat, a rotációs vagy nem rotációs parlagot, a sövényeket, a különálló fákat vagy facsoportokat, a fasorokat, a táblaszegélyeket, a foltokat, az árkokat, a patakokat, a kis vizes élőhelyeket, a teraszokat, a kőhalmokat, a kőfalakat, a kis falakat és a kulturális elemeket – teret biztosítanak a vadon élő növényeknek és állatoknak, köztük a beporzóknak, megakadályozzák a talajeróziót és a talaj kimerülését, szűrik a levegőt és a vizet, valamint támogatják az éghajlatváltozás mérséklését, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást és a beporzástól függő növények mezőgazdasági termelékenységét. A szántóterületi agrárerdészeti rendszerek részét képező termő fák és a nem termelési célú sövényeken található termőelemek szintén nagy biodiverzitású tájképi elemeknek tekinthetők, amennyiben ezeken nem használnak műtrágyákat vagy növényvédő szereket, és ha a betakarításra csak olyan időpontban kerül sor, amikor az nem veszélyeztetné a nagy biodiverzitást. Ezért elő kell írni, hogy biztosítani kell a nagy biodiverzitású tájképi elemekkel rendelkező mezőgazdasági területek növekvő arányát. Egy ilyen követelmény lehetővé tenné az Unió számára, hogy teljesítse a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia egyéb kulcsfontosságú kötelezettségvállalásainak egyikét, nevezetesen azt, hogy a mezőgazdasági területek legalább 10 %-a nagy biodiverzitású tájképi elemekkel rendelkezzen. Növekvő tendenciákat kell elérni más meglévő mutatók, például a gyepterületek lepkeindexe és a szántóföldek ásványi talajaiban található szervesszén-készlet tekintetében.

(53) A közös agrárpolitika (KAP) célja a környezetvédelem, többek között a biológiai sokféleség támogatása és megerősítése. A szakpolitika egyedi célkitűzései között szerepel a hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak megőrzése. A KAP jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó új, 8. számú feltételeességi előírása (8. sz. GAEC-előírás)³⁸ előírja, hogy a területalapú kifizetések kedvezményezettjei esetében a gazdaságok szintjén a szántóterület legalább 4 %-ának nem termelési célú területnek vagy tájképi elemnek kell lennie, beleértve a parlagon hagyott földterületeket is, és a kedvezményezetteknek meg kell őrizniük a tájképi elemeket. A jó mezőgazdasági és környezeti állapotra vonatkozó előírásnak való megfeleléshez rendelő 4 %-os arány 3 %-ra csökkenthető, ha bizonyos előfeltételek teljesülnek³⁹. Ez a kötelezettség hozzá fog járulni ahhoz, hogy a tagállamok pozitív tendenciát érjenek el a mezőgazdasági földterületek nagy biodiverzitású tájképi elemei tekintetében. Emellett a KAP keretében a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy agrár-ökológiai programokat hozzanak létre a mezőgazdasági termelők által mezőgazdasági területeken végzett mezőgazdasági gyakorlatok tekintetében, amelyek a tájképi elemek vagy nem termelési célú területek fenntartását vagy létrehozását is magukban foglalhatják. Hasonlóképpen, a tagállamok KAP stratégiai tervükbe belefoglalhatnak agrár-környezetvédelmi és az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó kötelezettségvállalásokat is, ideértve a 8. sz. GAEC-előíráson és/vagy az agrár-ökológiai programokon túlmutató, a tájképi jellegzetességekkel való hatékonyabb gazdálkodást. A LIFE természet és biodiverzitás projektek a 92/43/EGK irányelv és a 2009/147/EK irányelv, valamint a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia végrehajtásának támogatása révén szintén hozzá fognak járulni ahhoz, hogy Európában a mezőgazdasági földterületek biológiai sokfélesége 2030-ra a helyreállítás útján járjon.

38 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2115 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 435., 2021.12.6., 1. o.).

39 Amennyiben valamely mezőgazdasági termelő vállalja, hogy továbbfejlesztett agrár-ökológiai programoknak megfelelően a szántóterületének legalább 7 %-át nem termelési célú területeknek vagy tájképi elemeknek szenteli, beleértve a parlagon hagyott földterületeket is, vagy ha a gazdaságok szintjén legalább 7 % a növényvédő szerek használata nélkül termesztett köztes kultúrákat vagy nitrogénmegkötő növényeket is tartalmazó szántóterületek minimális aránya.

(54) A lecsapolt tőzeglápból álló, mezőgazdasági hasznosítású (azaz szántóterületi vagy gyepterületi hasznosítású) szerves talajok⁴⁰ helyreállítása és elárasztással való helyreállítása⁴¹ segíti a biológiai sokféleségből származó jelentős előnyök, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás jelentős csökkentése és más környezeti előnyök elérését, valamint hozzájárul a mezőgazdasági táj sokféleségéhez. A tagállamok a lecsapolt, mezőgazdasági hasznosítású tőzeglápok helyreállítására irányuló intézkedések széles skálájából választhatnak a szántóterület állandó gyepterületté való átalakításától kezdve a csökkentett vízelvezetéssel járó extenzifikációs intézkedéseken át egészen a teljes elárasztásig a vizenyős területek művelésének lehetőségével vagy tőzegképző növényzet telepítéséig. A legjelentősebb éghajlati előnyök a szántóterületek helyreállításával és elárasztással történő helyreállításával, majd az intenzív gyepterületek helyreállításával érhetők el. A mezőgazdasági hasznosítású lecsapolt tőzeglápokra vonatkozó helyreállítási cél rugalmas megvalósításának lehetővé tétele érdekében a tagállamok a tőzegkitermelési helyszínek területén található lecsapolt tőzeglápok helyreállító intézkedéseit és elárasztással történő helyreállítását, valamint bizonyos mértékig az egyéb (például erdő) hasznosítású lecsapolt tőzeglápok helyreállítását és elárasztással történő helyreállítását úgy tekinthetik, mint amelyek hozzájárulnak a mezőgazdasági hasznosítású lecsapolt tőzeglápokra vonatkozó célok eléréséhez. **Kellően indokolt esetben, és amennyiben a mezőgazdasági hasznosítású lecsapolt tőzegláp elárasztással való helyreállítása nem valósítható meg az épületekre, az infrastruktúrára vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra gyakorolt jelentős negatív hatások, illetve egyéb közérdek okán, valamint ha az egyéb hasznosítású tőzeglápok elárasztással történő helyreállítása nem kivitelezhető, a tagállamok alacsonyabb értéket állapíthatnak meg az elárasztással helyreállítandó tőzeglápok tekintetében.**

40 A „szerves talaj” fogalmát az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) 2006. évi, az üvegházhatást okozó gázok nemzeti jegyzékeire vonatkozó iránymutatásai, Eggleston H.S., Buendia L., Miwa K., Ngara T. és Tanabe K. (szerk.) határozza meg.

41 Az elárasztással való helyreállítás a lecsapolt talaj nedves talajjá alakítása. Az üvegházhatást okozó gázok nemzeti jegyzékeire vonatkozó, 2006. évi IPCC-iránymutatások 2013. évi kiegészítésének (IPCC 2014) 1. fejezete: Wetlands, Hiraishi, T., Krug, T., Tanabe, K., Srivastava, N., Baasansuren, J., Fukuda, M. és Troxler, T. G. (szerk).

- (55) A biológiai sokféleségből származó előnyök teljes körű kihasználása érdekében a lecsapolt tőzeglápok helyreállításának és elárasztással való helyreállításának túl kell mutatnia a 92/43/EGK irányelv I. mellékletében felsorolt visszaállítandó és helyreállítandó vizes élőhelyeken. A szerves talajok mennyiségére, valamint azok üvegházhatásúgáz-kibocsátására és -elnyelésére vonatkozó adatok a LULUCF-ágazatra vonatkozó, a tagállamok által az UNFCCC-nek benyújtott, az üvegházhatást okozó gázok nemzeti jegyzékének formájában megvalósuló jelentések révén nyomon követhetők és elérhetők. A helyreállított és elárasztással helyreállított tőzeglápok továbbra is használhatók produktívan, alternatív módokon. Például a vizenyős területek művelése – a vizes tőzeglápokon folytatott gazdálkodás – magában foglalhatja különböző típusú nádak termesztését, bizonyos faanyagok előállítását, áfonya és amerikai tőzegáfonya termesztését, tőzegmohák termesztését, valamint a vízi bivalyokkal való legeltetést. Az ilyen gyakorlatoknak a fenntartható gazdálkodás elvein kell alapulniuk, és a biológiai sokféleség növelésére kell irányulniuk, hogy pénzügyi és ökológiai szempontból egyaránt magas értéket képviseljenek. A vizenyős területek művelése számos, az Unióban veszélyeztetett faj számára is előnyös lehet, és elősegítheti a vizes élőhelyek és az ott élő fajpopulációk összekapcsoltságát is az Unióban. A lecsapolt tőzeglápok helyreállítására és elárasztással való helyreállítására, valamint az esetleges bevételkiesések ellentételezésére irányuló intézkedések finanszírozása számos forrásból származhat, ideértve az uniós költségvetés és az uniós finanszírozási programok kiadásait is.
- (56) A 2030-ig tartó időszakra szóló új uniós erdőstratégia⁴² felvázolta, hogy helyre kell állítani az erdők biológiai sokféleségét. Az EU szárazföldi területének több mint 43,5 %-át erdők és egyéb fás területek borítják. A gazdag biológiai sokféleségnek otthont adó erdei ökoszisztémák sérülékenyek az éghajlatváltozással szemben, de természetes szövetségesek is az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban, illetve az éghajlatváltozás és az éghajlattal kapcsolatos kockázatok elleni küzdelemben, többek között széntároló és szénelnyelő funkcióik révén, és számos egyéb létfontosságú ökoszisztéma-szolgáltatást és előnyt nyújtanak, például faanyagot és fát, valamint élelmiszereket és egyéb nem fatermékek biztosítanak, szabályozzák az éghajlatot, stabilizálják a talajt, védelmet nyújtanak az erózió elleni, valamint tisztítják a levegőt és a vizet.

42 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó új uniós erdőstratégia, COM(2021) 572 final.

(57) Helyreállító intézkedéseket kell bevezetni annak érdekében, hogy Unió-szerte javuljon az erdei ökoszisztémák biológiai sokfélesége, beleértve azokat a területeket, amelyek nem adnak otthont a 92/43/EGK irányelv hatálya alá tartozó élőhelytípusoknak. Az erdei ökoszisztémák állapotának értékelésére szolgáló olyan közös módszer hiányában, amely lehetővé tenné az erdei ökoszisztémákra vonatkozó konkrét helyreállítási célok meghatározását, célszerű általános kötelezettséget előírni az erdei ökoszisztémák biológiai sokféleségének javítására és e kötelezettség teljesítésének mérésére olyan meglévő **alap**mutatók alapján, mint az álló és a ledőlt száradék [...] **és az erdei madárindex**⁴³. **Az erdei ökoszisztéma fajtájától függően helyénvaló más kiválasztott mutatók alapján is mérni a kötelezettség teljesítését, így például a nem egyidős fákból álló erdők aránya, az erdők összekapcsoltsága, [...] az őshonos fajok által uralt erdők aránya, a fafaj-diverzitás** és a szervesszén-készlet alapján.

43 **Közönséges madárindex (uniós összesítés) – Termékatadatkészletek – Eurostat (europa.eu).**

(58) A 92/43/EGK és a 2009/147/EK irányelv alapján védett élőhelyekre és fajokra, a beporzókra, valamint az édesvízi, városi, mezőgazdasági és erdei ökoszisztémákra vonatkozó helyreállítási céloknak és kötelezettségeknek kiegészítő jellegűeknek kell lenniük, és szinergiában kell működniük annak érdekében, hogy el lehessen érni az Unió szárazföldi és tengeri területein az ökoszisztémák helyreállítására irányuló átfogó célkitűzést. Az egy konkrét cél eléréséhez szükséges helyreállító intézkedések sok esetben hozzájárulnak más célok vagy kötelezettségek eléréséhez. A tagállamoknak ezért a helyreállító intézkedéseket stratégiai módon kell megtervezniük annak érdekében, hogy azok Uniószerint a lehető leghatékonyabban járuljanak hozzá a természet helyreállításához. A helyreállító intézkedéseket emellett olyan módon kell megtervezni, hogy azok foglalkozzanak az éghajlatváltozás mérséklésével és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással, valamint a természeti katasztrófák hatásainak megelőzésével és megfékezésével, továbbá a talajromlással is. Az intézkedéseknek az ökoszisztémák ökológiai, gazdasági és társadalmi funkcióinak – ideértve termelékenység potenciáljukat is –, optimalizálására kell törekedniük, figyelembe véve azok hozzájárulását az érintett régiók és közösségek fenntartható fejlődéséhez. Fontos, hogy a tagállamok a rendelkezésre álló legjobb tudományos eredmények alapján részletes nemzeti helyreállítási tervet készítsenek, [...] [...] **Az élőhelytípusok kedvező referenciaterületére vonatkozó döntéseket a történeti eloszlási adatokról és a területekről, valamint a környezeti feltételekben az éghajlatváltozás miatti előrevetített változásokról készített dokumentált feljegyzések alapján kell meghozni. Fontos emellett az is, hogy** a nyilvánosság kellő időben tényleges lehetőséget kapjon a tervek elkészítésében való részvételre. A tagállamoknak figyelembe kell venniük a területükön fennálló sajátos körülményeket és szükségleteket annak érdekében, hogy a tervek reagálni tudjanak a biológiai sokféleség csökkenésével kapcsolatos releváns terhelésekre, veszélyekre és okokra, és együtt kell működniük a helyreállítás és a határokon átnyúló összeköttetés biztosítása érdekében.

(59) Az Unióban a természet védelme, megőrzése és helyreállítása érdekében bevezetett vagy bevezetendő különböző intézkedések közötti szinergiák biztosítása érdekében a tagállamoknak a nemzeti helyreállítási tervük elkészítésekor figyelembe kell venniük a következőket: a Natura 2000 területekre vonatkozóan megállapított állományvédelmi intézkedések, valamint a 92/43/EGK és a 2009/147/EK irányelvvel összhangban kidolgozott kiemelt cselekvési tervek; a 2000/60/EK irányelvvel összhangban elkészített vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben szereplő víztestek jó ökológiai és kémiai állapotának elérésére irányuló intézkedések; a 2008/56/EK irányelvvel összhangban kidolgozott tengervédelmi stratégiák valamennyi uniós tengeri régió jó környezeti állapotának elérése érdekében; az (EU) 2016/2284 irányelv keretében kidolgozott nemzeti levegőszennyezés-csökkentési programok; a Biológiai Sokféleség Egyezmény 6. cikkével összhangban kidolgozott nemzeti biodiverzitási stratégiák és cselekvési tervek, valamint az 1380/2013/EU rendelettel összhangban elfogadott állományvédelmi intézkedések és az (EU) 2019/1241 európai parlamenti és tanácsi rendelettel⁴⁴ összhangban elfogadott technikai intézkedések.

44 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1241 rendelete (2019. június 20.) a halászati erőforrások és a tengeri ökoszisztémák technikai intézkedések révén történő védelméről, az 1967/2006/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet, továbbá az 1380/2013/EU, az (EU) 2016/1139, az (EU) 2018/973, az (EU) 2019/472 és az (EU) 2019/1022 európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 894/97/EK, a 850/98/EK, a 2549/2000/EK, a 254/2002/EK, a 812/2004/EK és a 2187/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 198., 2019.7.25., 105. o.).

- (60) Az e rendeletben, valamint az (EU) 2018/2001 irányelvben⁴⁵, az (EU) 2018/1999 rendeletben⁴⁶ és a 98/70/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben⁴⁷ a megújuló energiaforrásokból előállított energia előmozdítása tekintetében megfogalmazott célkitűzések közötti koherencia biztosítása érdekében, különösen a nemzeti helyreállítási tervek elkészítése során a tagállamoknak figyelembe kell venniük, hogy a megújulóenergia-projektek hozzájárulhatnak a természet helyreállítására vonatkozó célkitűzések eléréséhez.
- (61) Tekintettel a biológiai sokféleség csökkenése és az éghajlatváltozás által képviselt kettős kihívás következetes kezelésének fontosságára, a biológiai sokféleség helyreállítása során figyelembe kell venni a megújuló energia alkalmazását és fordítva. A „REPowerEU: Közös európai fellépés a megfizethetőbb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiáért” című közlemény⁴⁸ kimondja, hogy a tagállamoknak gyorsan fel kell térképezniük, valamint értékelniük és biztosítaniuk kell a megújuló energiával kapcsolatos projektek céljából rendelkezésre álló megfelelő szárazföldi és tengeri területeket, amelyek arányban állnak a nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervükkel, a megújuló energiára vonatkozó, felülvizsgált, 2030-as célkitűzéshez való hozzájárulással és egyéb tényezőkkel, például az erőforrások rendelkezésre állásával, a hálózati infrastruktúrával és az uniós biodiverzitási stratégia céljaival.

45 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról (HL L 328., 2018.12.21., 82. o.).

46 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK, a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 328., 2018.12.21., 1. o.).

47 Az Európai Parlament és a Tanács 98/70/EK irányelve (1998. október 13.) a benzin és a dízelüzemanyagok minőségéről, valamint a 93/12/EGK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 350., 1998.12.28., 58. o.).

48 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – REPowerEU: Közös európai fellépés a megfizethetőbb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiáért, COM(2022) 108 final.

A megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló (EU) 2018/2001 irányelv, az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv és az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló bizottsági javaslat⁴⁹, valamint a megújulóenergia-projektek engedélyezési eljárásainak felgyorsításáról és az energiavásárlási megállapodások elősegítéséről szóló bizottsági ajánlás⁵⁰, amelyeket 2022. május 18-án fogadtak el, szintén előírják a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületek meghatározását. Ezek olyan, szárazföldön vagy tengeren található konkrét helyszínek, amelyek a biomasszaégető-művektől eltérő, megújuló energiaforrásokból energiát előállító erőművek telepítésére különösen alkalmasak, ahol a megújuló energia adott típusának elterjesztése várhatóan nem jár jelentős környezeti hatásokkal, tekintettel a kiválasztott terület sajátosságaira. A tagállamoknak előnyben kell részesíteniük a mesterséges és épített felületeket, például a tetőket, a közlekedési infrastruktúra területeit, a parkolóterületeket, a hulladéktelepeket, az ipari telephelyeket, a bányákat, a mesterséges szárazföldi víztesteket, a tavakat vagy tározókat, és adott esetben a települési szennyvíztisztító telepeket, valamint a mezőgazdasági célra nem használható leromlott talajú földterületeket. A megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületek kijelölésekor a tagállamoknak kerülniük kell a védett területeket, és fontolóra kell venniük a nemzeti természethelyreállítási terveket. A tagállamoknak össze kell hangolniuk a nemzeti helyreállítási tervek kidolgozását a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületek kijelölésével. A természethelyreállítási tervek elkészítése során a tagállamok biztosítják a szinergiákat a már kijelölt, a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületekkel, és biztosítják, hogy a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületek működése – ideértve az (EU) 2018/2001 irányelvben előírt, a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületeken alkalmazandó engedélyezési eljárásokat is – változatlan maradjon.

49 Javaslat –Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló (EU) 2018/2001 irányelv, az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv és az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról, COM(2022) 222 final.

50 A Bizottság ajánlása a megújulóenergia-projektek engedélyezési eljárásainak felgyorsításáról és az energiavásárlási megállapodások elősegítéséről, C(2022) 3219 final.

- (62) A tagállamokban már tervezett vagy bevezetett helyreállító intézkedésekkel való szinergiák biztosítása érdekében a nemzeti helyreállítási tervekben el kell ismerni és figyelembe kell venni ezeket a helyreállító intézkedéseket. Tekintettel arra, hogy az IPCC 2022. évi jelentése jelezte, hogy sürgős szükség van a leromlott állapotú ökoszisztémák helyreállítására irányuló intézkedésekre, a tagállamoknak ezeket az intézkedéseket a helyreállítási tervek elkészítésével párhuzamosan kell végrehajtaniuk.
- (63) A nemzeti helyreállítási tervek **és az élőhelyek helyreállítását célzó intézkedések, valamint az élőhelyek romlásának megelőzését célzó intézkedések keretében** figyelembe kell venni az ökoszisztémák állapotának értékelése, a helyreállító intézkedések azonosítása és bevezetése, valamint a nyomon követés szempontjából releváns kutatási projektek eredményeit is, **továbbá – az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 191. cikkének (2) bekezdésével összhangban – adott esetben figyelembe kell venni az Unió különböző régióinak helyzetében mutatkozó különbségeket, így például a társadalmi, gazdasági és kulturális követelményeket, valamint az olyan regionális és helyi sajátosságokat, mint például a népsűrűség.**
- (64) Célszerű figyelembe venni az Unió legkülső régióinak sajátos helyzetét, amelyeket az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 349. cikke sorol fel, és amelyek támogatására az említett cikk egyedi intézkedéseket ír elő. Amint az a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégiában is szerepel, különös figyelmet kell fordítani a legkülső régiók ökoszisztémáinak védelmére és helyreállítására, tekintettel azok rendkívül gazdag biológiai sokféleségére. **Arra ösztönözzük a tagállamokat, hogy önkéntes alapon alkalmazzanak egyedi helyreállító intézkedéseket azon legkülső régiókban, amelyek nem tartoznak e rendelet hatálya alá.**
- (65) Az Európai Környezetvédelmi Ügynökségnek (a továbbiakban: EEA) támogatnia kell a tagállamokat a nemzeti helyreállítási terv elkészítésében, valamint a helyreállítási célok elérése és a kötelezettségek teljesítése terén elért eredmények nyomon követésében. A Bizottságnak értékelnie kell, hogy a nemzeti helyreállítási tervek megfelelőek-e e célok elérése és a kötelezettségek teljesítése szempontjából.

(66) A Bizottságnak a természet állapotáról szóló, 2020. évi jelentése rámutatott arra, hogy a tagállamok által a 92/43/EGK tanácsi irányelv⁵¹ 17. cikkével és a 2009/147/EK irányelv 12. cikkével összhangban bejelentett, különösen az említett irányelvek által védett élőhelyek és fajok védettségi helyzetére és tendenciáira vonatkozó információk jelentős része részleges felmérésekből származik vagy csak szakértői véleményen alapul. A jelentésből az is kiderült, hogy számos, a 92/43/EGK irányelv értelmében védett élőhelytípus és faj állapota továbbra sem ismert. A megbízható és tudományosan megalapozott nemzeti helyreállítási tervek alátámasztásához szükség van ezen ismeretbeli hiányosságok pótlására, valamint a nyomon követésbe és a felügyeletbe való beruházásra. A különböző nyomonkövetési módszerek időszerűségének, hatékonyságának és koherenciájának fokozása érdekében a nyomon követés és a felügyelet során a lehető legjobban fel kell használni az uniós finanszírozású kutatási és innovációs projektek eredményeit, valamint az új technológiákat, például a helyszíni megfigyelést és az uniós űrprogram (EGNOS/Galileo és Kopernikusz) keretében biztosított űradatok és -szolgáltatások felhasználásával végzett távérzékelést. Az „Óceánjaink és vizeink minőségének helyreállítása”, „Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás” és az „Európai talajmegállapodás” elnevezésű uniós küldetések támogatni fogják a helyreállítási célok megvalósítását⁵².

(66a) Tekintettel a tengeri környezetek feltérképezésével és nyomon követésével összefüggő sajátos technikai és pénzügyi kihívásokra, a tagállamok a II. mellékletben felsorolt tengeri élőhelyek állapotának értékelésekor – a 92/43/EGK irányelv 17. cikke és a 2008/56/EK irányelv 17. cikke szerint jelentett információk kiegészítéseként – az ezen környezeteket érő terhelésekre vagy veszélyekre vonatkozó információkat, illetve egyéb releváns információkat is felhasználhatnak az extrapoláció alapjaként. Ez a megközelítés alkalmazható a tengeri élőhelyekkel kapcsolatos helyreállító intézkedések e rendelet szerinti tervezésének kiindulópontjaként is. A II. mellékletben felsorolt tengeri élőhelyek állapotának általános értékelését a rendelkezésre álló legjobb tudományos eredményekre, valamint a legújabb műszaki és tudományos ismeretekre kell alapozni.

51 A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992.7.22., 7. o.).

52 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai küldetésekről, COM(2021) 609 final.

- (67) A nemzeti helyreállítási tervek végrehajtása terén elért eredmények, a bevezetett helyreállító intézkedések, a helyreállító intézkedések hatálya alá tartozó területek, valamint a folyók folytonosságát gátló akadályok nyilvántartására vonatkozó adatok nyomon követése érdekében olyan rendszert kell bevezetni, amely előírja a tagállamok számára az ilyen nyomon követés eredményeire vonatkozó releváns adatok létrehozását, naprakésszé tételét és hozzáférhetővé tételét. A Bizottság felé történő elektronikus adatszolgáltatás során igénybe kell venni az EEA Reportnet rendszerét, és arra kell törekedni, hogy az adminisztratív teher valamennyi jogalany esetében a lehető legkisebb legyen. A nyilvános hozzáférés, a jelentéstétel és a hatóságok közötti adatmegosztás megfelelő infrastruktúrájának biztosítása érdekében a tagállamoknak az adatokra vonatkozó előírásokat adott esetben a 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben⁵³, a 2007/2/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben⁵⁴ és az (EU) 2019/1024 európai parlamenti és tanácsi irányelvben⁵⁵ említett adatokra kell alapozniuk.
- (68) E rendelet hatékony végrehajtásának biztosítása érdekében a Bizottságnak kérésre támogatnia kell a tagállamokat a technikai támogatási eszközön⁵⁶ keresztül, amely testre szabott technikai támogatást nyújt a reformok megtervezéséhez és végrehajtásához. A technikai támogatás magában foglalja például az igazgatási kapacitás megerősítését, a jogszabályi keretek harmonizálását és a vonatkozó bevált gyakorlatok megosztását.
- (69) A Bizottságnak jelentést kell tennie a tagállamok által az e rendelet szerinti helyreállítási célok elérése és kötelezettségek teljesítése terén elért eredményekről az EEA által készített uniós szintű eredményjelentések, valamint a tagállamok által a releváns szakpolitikai területeken, például a természetvédelem, a tengerpolitika és a vízpolitika területén rendelkezésre bocsátott egyéb elemzések és jelentések alapján.

53 Az Európai Parlament és a Tanács 2003/4/EK irányelve (2003. január 28.) a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a 90/313/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 41., 2003.2.14., 26. o.).

54 Az Európai Parlament és a Tanács 2007/2/EK irányelve (2007. március 14.) az Európai Közösségen belüli térinformációs infrastruktúra (INSPIRE) kialakításáról (HL L 108., 2007.4.25., 1. o.).

55 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1024 irányelve (2019. június 20.) a nyílt hozzáférésű adatokról és a közsféra információinak további felhasználásáról (HL L 172., 2019.6.26., 56. o.).

56 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/240 rendelete (2021. február 10.) a Technikai Támogatási Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 1. o.).

(70) Az e rendeletben meghatározott célok elérésének és kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében rendkívül fontos, hogy a helyreállítás terén megfelelő magán- és közberuházásokra kerüljön sor, a tagállamoknak be kell építeniük nemzeti költségvetésükbe a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekre fordított kiadásokat, többek között a nemzeti helyreállítási tervek végrehajtásából eredő lehetőségek és átállási költségek tekintetében, és ismertetniük kell az uniós finanszírozás felhasználásának módját. Ami az uniós finanszírozást illeti, az uniós költségvetés és az uniós finanszírozási programok – így például a környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE)⁵⁷, az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap (ETHAA)⁵⁸, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)⁵⁹, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA), az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), a Kohéziós Alap⁶⁰ és az Igazságos Átmenet Alap⁶¹, valamint az uniós kutatási és innovációs keretprogram, a Horizont Európa⁶² – kiadásai hozzájárulnak a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekhez azzal a céllal, hogy 2024-ben a 2021–2027-re szóló többéves pénzügyi keret⁶³ éves kiadásainak 7,5 %-át, 2026-ban és 2027-ben pedig 10 %-át a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekre fordítsák.

57 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/783 rendelete (2021. április 29.) a környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE) létrehozásáról és az 1293/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 172., 2021.5.17., 53. o.).

58 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1139 rendelete (2021. július 7.) az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap létrehozásáról és az (EU) 2017/1004 rendelet módosításáról (HL L 247., 2021.7.13., 1. o.).

59 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/2220 rendelete (2020. december 23.) az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) és az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapból (EMGA) 2021-ben és 2022-ben nyújtandó támogatásokra vonatkozó egyes átmeneti rendelkezések megállapításáról és az 1305/2013/EU, az 1306/2013/EU és az 1307/2013/EU rendeletnek a források és a 2021-ben és 2022-ben való alkalmazás tekintetében, valamint az 1308/2013/EU rendeletnek a források és az ilyen támogatások 2021-re és 2022-re vonatkozó elosztása tekintetében történő módosításáról (HL L 437., 2020.12.28., 1. o.).

60 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról (HL L 231., 2021.6.30., 60. o.).

61 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1056 rendelete (2021. június 24.) az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról (HL L 231., 2021.6.30., 1. o.).

62 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/695 rendelete (2021. április 28.) a Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogram létrehozásáról, valamint részvételi és terjesztési szabályainak megállapításáról, továbbá az 1290/2013/EU és az 1291/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 170., 2021.5.12., 1. o.).

63 A Tanács (EU, Euratom) 2020/2093 rendelete (2020. december 17.) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről (HL L 433I., 2020.12.22., 11. o.).

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz⁶⁴ további finanszírozási forrást jelent a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása vonatkozásában. A LIFE program tekintetében különös figyelmet kell fordítani a stratégiai természetvédelmi projektek mint olyan konkrét eszközök megfelelő felhasználására, amelyek támogathatják e rendelet végrehajtását, a rendelkezésre álló pénzügyi források hatékony és eredményes általános érvényesítésével.

- (71) Számos uniós, nemzeti és magánkezdemenyezés áll rendelkezésre a magánfinanszírozás ösztönzésére, például az InvestEU program⁶⁵, amely lehetőségeket kínál a köz- és magánfinanszírozás mozgósítására többek között a természet és a biológiai sokféleség zöld és kék infrastrukturális projektek révén történő javításának, valamint a karbongazdálkodásnak mint zöld üzleti modellnek a támogatása céljából⁶⁶.

(71a) E rendelet végrehajtásának biztosításához elengedhetetlenek a természet helyreállítására irányuló intézkedéseket célzó megfelelő magán- és állami beruházások. Ezért a Bizottságnak e rendelet hatálybalépésétől számított 12 hónapon belül és a tagállamokkal konzultálva jelentést kell benyújtania, amelyben szerepel egy, az e rendelet végrehajtása tekintetében fennálló hiányosságokról készített elemzés. Ezt a jelentést – adott esetben és a 2027 utáni többéves pénzügyi keret sérelme nélkül – megfelelő intézkedésekre, többek között az azonosított hiányosságok kezelését célzó pénzügyi intézkedésekre irányuló javaslatoknak kell kísérniük.

64 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

65 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/523 rendelete (2021. március 24.) az InvestEU program létrehozásáról és az (EU) 2015/1017 rendelet módosításáról (HL L 107., 2021.3.26., 30. o.).

66 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Fenntartható szénkörforgások, COM(2021) 800 final.

(71b) A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával összhangban az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 4. cikkének (3) bekezdésében említett lojális együttműködés elve értelmében a tagállamok bíróságainak kell biztosítaniuk a személyek uniós jog szerinti jogainak bírói védelmét. Az EUSZ 19. cikkének (1) bekezdése továbbá arra kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek. Az EU és tagállamai részes felek az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának (ENSZ EGB) a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezményében (a továbbiakban: Aarhusi Egyezmény). Az Aarhusi Egyezmény értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a nyilvánosság érintett tagjai – az adott nemzeti jogrendszerrel összhangban – élhessenek az igazságszolgáltatáshoz való jogukkal.

(72) A tagállamoknak a nemzeti helyreállítási tervük elkészítése és végrehajtása során elő kell mozdítaniuk a méltányos és az egész társadalmat érintő megközelítést azáltal, hogy a nyilvánosság részvételét célzó folyamatokra is kitérnek, és figyelembe veszik a helyi közösségek és érdekelt felek igényeit.

(73) Az (EU) 2021/2115 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁶⁷ értelmében a KAP stratégiai terveknek hozzá kell járulniuk az említett rendelet XIII. mellékletben felsorolt jogalkotási aktusokban foglalt vagy azokból eredő hosszú távú nemzeti célok eléréséhez, illetve összeegyeztethetőknek kell lenniük azokkal. Ezt a természet helyreállításáról szóló rendeletet figyelembe kell venni, amikor a Bizottság az (EU) 2021/2115 rendelet 159. cikkével összhangban 2025. december 31-ig felülvizsgálja az említett rendelet XIII. mellékletében szereplő jegyzéket.

67 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2115 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.

- (74) A 2030-ig tartó időszakra szóló 8. környezetvédelmi cselekvési programban⁶⁸ foglalt kötelezettségvállalással összhangban a tagállamoknak nemzeti szinten fokozatosan meg kell szüntetniük a környezeti szempontból káros támogatásokat, a lehető legjobban kihasználva a piaci alapú eszközöket és a környezetbarát költségvetés-tervezési eszközöket – beleértve a társadalmilag igazságos átmenet biztosításához szükséges eszközöket –, valamint támogatva a vállalkozásokat és más érdekelt feleket a természeti tőkére vonatkozó szabványosított számviteli gyakorlatok kidolgozásában.
- (75) E rendelet szükséges módosításának biztosítása érdekében a Bizottságot fel kell hatalmazni arra, hogy az EUMSZ 290. cikkének megfelelően jogi aktusokat fogadjon el az I–VII. melléklet módosítására vonatkozóan az élőhelycsoportok^{ok}nak, a mezőgazdasági területek madárpopulációra vonatkozó mutatója **tekintetében alkalmazott madárfaj-listának**, [...] a mezőgazdasági ökoszisztémák biológiai sokféleségére vonatkozó mutatók jegyzékének, az erdei ökoszisztémák biológiai sokféleségére vonatkozó mutatók jegyzékének, a tengeri **élőhelyek** és fajok jegyzékének, valamint a helyreállító intézkedések példáit tartalmazó jegyzéknek [...] **a műszaki és tudományos fejlődéshez való hozzáigazítása, a rendelet alkalmazása során nyert tapasztalatok figyelembevétele, illetve az EUNIS-élőhelytípusokkal való összhang biztosítása céljából**. Különösen fontos, hogy a Bizottság az előkészítő munkája során **hatásvizsgálatokat és** megfelelő konzultációkat folytasson, többek között szakértői szinten is, [...] a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban⁵² megállapított elvekkel összhangban. Így különösen a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésében való egyenlő részvétel biztosítása érdekében az Európai Parlament és a Tanács a tagállamok szakértőivel egyidejűleg kap kézhez minden dokumentumot, és szakértőik rendszeresen részt vehetnek a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésével foglalkozó szakértői csoportjainak ülésein.

68 [A hivatkozást a 8. környezetvédelmi cselekvési program közzétételekor be kell illeszteni].

- (76) Az e rendelet végrehajtására vonatkozó egységes feltételek biztosítása érdekében a Bizottságot végrehajtási hatáskörrel kell felruházni a beporzók nyomon követésére szolgáló módszer meghatározása, az e rendelet IV. mellékletében felsorolt, mezőgazdasági ökoszisztémákra vonatkozó mutatók és az e rendelet VI. mellékletében felsorolt, erdei ökoszisztémákra vonatkozó mutatók nyomon követésére szolgáló módszerek meghatározása, **a városi zöldterület, a városi ökoszisztémák városi lombkorona-fedettsége**, a beporzók, az e rendelet IV. mellékletében felsorolt, mezőgazdasági ökoszisztémákra vonatkozó mutatók és az e rendelet VI. mellékletében felsorolt, erdei ökoszisztémákra vonatkozó mutatók kielégítő szintjének megállapítására szolgáló **irányadó keretek létrehozása** [...], a nemzeti helyreállítási tervek egységes formátumának meghatározása, valamint a Bizottság felé történő elektronikus adat- és információszolgáltatás formátumának, szerkezetének és részletes szabályainak meghatározása céljából. Ezeket a végrehajtási hatásköröket a 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek⁶⁹ megfelelően kell gyakorolni.
- (77) A Bizottságnak el kell végeznie e rendelet értékelését. A jogalkotás minőségének javításáról szóló intézményközi megállapodás 22. pontja értelmében az értékelésnek a hatékonyság, eredményesség, relevancia, koherencia és az uniós hozzáadott érték kritériumán kell alapulnia, és alapot kell nyújtania a lehetséges további intézkedések hatásvizsgálatához. A Bizottságnak emellett fel kell mérnie, hogy szükség van-e további helyreállítási célok meghatározására a 4. és 5. cikk hatályán kívül eső ökoszisztémák állapotának értékelésére szolgáló közös módszerek alapján, figyelembe véve a legújabb tudományos eredményeket.
- (78) Mivel e rendelet céljait a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban a rendelet terjedelme és hatása miatt e célok jobban megvalósíthatók, az Unió intézkedéseket hozhat az E[...]U[...]SZ[...] 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez a rendelet nem lépi túl az e célok eléréséhez szükséges mértéket,

⁶⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 182/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról (HL L 55., 2011.2.28., 13. o.).

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk

Tárgy

- (1) Ez a rendelet szabályokat állapít meg a következőkhöz való hozzájárulás érdekében:
- a) a biológiailag változatos és reziliens természet folyamatos, hosszú távú és tartós regenerációja az EU szárazföldi és tengeri területein az ökoszisztémák helyreállításán keresztül;
 - b) az éghajlatváltozás mérséklésével, [...] az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással **és a talajdegradáció-semlegességgel** kapcsolatos átfogó uniós célkitűzések elérése;
 - c) az EU nemzetközi kötelezettségvállalásainak teljesítése.
- (2) Ez a rendelet létrehozza azt a keretet, amelyen belül a tagállamok [...] hatékony és területalapú helyreállító intézkedéseket vezetnek be [...] **azzal a céllal, hogy együttesen** az intézkedések 2030-ra az Unió szárazföldi területeinek legalább 20 %-át és **az Unió** tengeri területeinek legalább **20 %-át**, 2050-re pedig valamennyi helyreállításra szoruló ökoszisztémát lefedjék.

2. cikk

Földrajzi hatály

Ez a rendelet a 4–10. cikkben említett ökoszisztémákra vonatkozik:

a) a tagállamok területén;

aa) a tagállamoknak a 2000/60/EK irányelvben meghatározott parti tengervizeiben, azok tengerfenekén és altalajában;

b) a vizekben, a tengerfenéken és az altalajon annak az alapvonalnak a tenger felőli oldalán, ahonnan a felségvizek kiterjedését mérik, az Egyesült Nemzetek 1982. évi Tengerjogi Egyezményével összhangban azon terület legtávolabbi részéig, amelyen egy tagállam szuverén jogokkal **vagy joghatósággal rendelkezik, vagy** ezeket gyakorolja.

Ez a rendelet kizárólag a tagállamok azon európai területein található ökoszisztémákra alkalmazandó, amelyekre a Szerződések alkalmazandók.

3. cikk

Fogalommeghatározások

Az alábbi fogalommeghatározások alkalmazandók:

1. „ökoszisztéma”: növény-, állat- **gomba-** és mikroorganizmus-közösségek és azok élettelen környezetének dinamikus, funkcionális egységként kölcsönhatásban álló együttese, amely magában foglalja az élőhelytípusokat, a fajok élőhelyeit és a fajpopulációkat;
2. „egy faj élőhelye”: [...] **egy fajnak a 92/43/EGK irányelv 1. cikkének f) pontjában meghatározott élőhelye;**

3. „helyreállítás”: egy ökoszisztéma regenerációjának aktív vagy passzív elősegítése [...] **szerkezetének és funkcióinak javítása érdekében, a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma rezilienciájának megőrzése vagy fokozása céljából**[...]; **az ökoszisztémák helyreállítása e rendelet alkalmazásában a következők révén valósul meg**: egy élőhelytípusnak **a jó állapot eléréséig való javítása**, [...] kiterjedésének a kedvező referenciaterületen történő **visszaállítása**, **valamint** egy faj élőhelyének [...] **a megfelelő minőség és mennyiség eléréséig való javítása a 4. cikk (1), (2) és (3) bekezdésével és az 5. cikk (1), (2) és (3) bekezdésével összhangban**, [...] továbbá **a 6. és a 10. cikk szerinti célok elérése és kötelezettségek teljesítése, beleértve a 8. cikk (1) bekezdésében, a 9. cikk (2) bekezdésében és a 10. cikk (2) bekezdésében említett mutatók** [...] kielégítő szintjének **elérését** a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma rezilienciájának megőrzése vagy fokozása céljából;
4. „jó állapot” **(egy élőhelytípus esetében)**: olyan állapot, amelyben [...] az élőhelytípus fő jellemzői [...] – **különösen** annak szerkezete [...] és funkciói [...], **valamint az ott élő jellegzetes fajok vagy jellegzetes fajösszetételek** – [...] tükrözik az ökológiai integritás, stabilitás és reziliencia azon magas szintjét, amely az élőhelytípus hosszú távú fenntartásához szükséges, **ezáltal pedig hozzájárulnak a 92/43/EGK irányelv 1. cikkének e) pontja szerinti kedvező védeltségi állapot eléréséhez vagy fenntartásához** – **amennyiben az érintett élőhelytípus szerepel az említett irányelv I. mellékletében található jegyzékben** –, **valamint a tengeri ökoszisztémákban hozzájárulnak a 2008/56/EK irányelv 3. cikkének 5. pontja szerinti jó környezeti állapot eléréséhez vagy fenntartásához**;

5. „kedvező referenciaterület”: egy adott biogeográfiai régióban vagy tengeri régióban nemzeti szinten egy élőhelytípus teljes területe, amely az élőhelytípus és az ott élő **jellegetes** fajok, illetve **jellegetes fajösszetételek** hosszú távú életképességének biztosításához minimálisan szükséges, felöleli az élőhelytípusnak a természetes elterjedési területén előforduló valamennyi jelentős ökológiai variációját, és amely az élőhelytípus területéből és – ha ez a terület nem elegendő – az élőhelytípus visszaállításához szükséges területből áll; **az ilyen visszaállítás hozzájárul a 92/43/EGK irányelv 1. cikkének e) pontja szerinti kedvező védeltségi állapot eléréséhez – amennyiben az érintett élőhelytípus szerepel az említett irányelv I. mellékletében található jegyzékben –, a tengeri ökoszisztémákban pedig a 2008/56/EK irányelv 3. cikkének 5. pontja szerinti jó környezeti állapot eléréséhez vagy fenntartásához;**
6. „az élőhely megfelelő minősége”: egy faj élőhelyének olyan minősége, amely lehetővé teszi egy faj ökológiai szükségleteinek a biológiai ciklus bármely szakaszában történő kielégítését annak érdekében, hogy a természetes elterjedési területén hosszú távon az élőhelye életképes alkotóeleme maradjon, **ezáltal pedig hozzájárul a 92/43/EGK irányelv 1. cikkének i) pontja szerinti kedvező védeltségi állapot eléréséhez – az említett irányelv II., IV., illetve V. mellékletében felsorolt fajok tekintetében –, biztosítja a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó vadon élő madarak populációit, továbbá a tengeri ökoszisztémákban hozzájárul a 2008/56/EK irányelv 3. cikkének 5. pontja szerinti jó környezeti állapot eléréséhez vagy fenntartásához;**

7. „az élőhely megfelelő mennyisége”: egy faj élőhelyének olyan mennyisége, amely lehetővé teszi egy faj ökológiai szükségleteinek a biológiai ciklus bármely szakaszában történő kielégítését annak érdekében, hogy a természetes elterjedési területén hosszú távon az élőhelye életképes alkotóeleme maradjon, **ezáltal pedig hozzájárul a 92/43/EGK irányelv 1. cikkének i) pontja szerinti kedvező védeltségi állapot eléréséhez – az említett irányelv II., IV., illetve V. mellékletében felsorolt fajok tekintetében –, biztosítja a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó vadon élő madarak populációit, továbbá a tengeri ökoszisztémákban hozzájárul a 2008/56/EK irányelv 3. cikkének 5. pontja szerinti jó környezeti állapot eléréséhez vagy fenntartásához;**
8. „beporzó”: olyan vadon élő [...] **rovar**, amely virágport szállít a növény portokjából a növény bibeszájához, lehetővé téve a megtermékenyítést és a magképződést;
9. „a beporzópopulációk csökkenése”: a beporzók abundanciájának vagy sokféleségének, vagy mindkettőnek a csökkenése;
- 9a. „őshonos fajok”: olyan fajok, amely (múltbeli vagy jelenlegi) természetes területén és természetes elterjedési képességének területén (azaz az általa természetes körülmények között elfoglalt, illetve ember általi közvetlen vagy közvetett betelepítés vagy gondozás nélkül lehetségesen elfoglalható területen) jelenik meg;**
10. „helyi közigazgatási egység”: egy tagállamnak az 1059/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁷⁰ 4. cikkével összhangban létrehozott, valamely tartomány, régió vagy állam közigazgatási egysége alatti, alacsony szintű közigazgatási egysége;

70 Az Európai Parlament és a Tanács 1059/2003/EK rendelete (2003. május 26.) a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) létrehozásáról (*HL L 154.*, 2003.6.21., I. o.).

- 10a. „városközpont” és „városi klaszter”: az 1059/2003/EK rendelet 4b. cikkének (2) bekezdésével összhangban meghatározott rácsalapú tipológia szerint a városokban és elővárosokban meghatározott területi egységek;**
11. „nagyvárosok”: olyan helyi közigazgatási egységek, ahol a lakosság legalább 50 %-a egy vagy több városi központban él az 1059/2003/EK rendelet 4b. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összhangban meghatározott urbanizációs fok alapján;
12. „városok és elővárosok”: olyan helyi közigazgatási egységek, ahol a lakosság kevesebb mint 50 %-a valamely városi központban él, de a lakosság legalább 50 %-a városi klaszterben él az 1059/2003/EK rendelet 4b. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összhangban meghatározott urbanizációs fok alapján;
- 12a. „városkörnyéki területek”: városközpontokkal vagy városi klaszterekkel szomszédos területek – beleértve legalább az összes, e városközpontok vagy városi klaszterek külső határától számított 1 km-en belüli területet –, és ugyanazon nagyvárosban vagy városban és elővárosban helyezkednek el, mint az említett városközpontok vagy városi klaszterek;**
13. „városi zöldterület”: [...]a nagyvárosokban vagy városokban és elővárosokban [...] **fákkal, bokrokkal, cserjékkel, állandó lágyszárú növényzettel, zuzmóval és mohával borított területek, valamint a tavak és vízfolyások területének összessége,** amelyet az (EU) 2021/696 európai parlamenti és tanácsi rendelettel⁷¹ létrehozott szárazföld-monitoring szolgáltatás által szolgáltatott adatok **– valamint, amennyiben azok az érintett tagállam számára elérhetőek, az e tagállam által szolgáltatott egyéb megfelelő kiegészítő adatok** – alapján számítanak ki;

71 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/696 rendelete (2021. április 28.) az uniós űrprogram és az Európai Unió Űrprogramügynökségének a létrehozásáról, valamint a 912/2010/EU, az 1285/2013/EU és a 377/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 170., 2021.5.12., 69. o.).

14. „városi lombkorona-fedettség”: a nagyvárosokon, illetve városokon és külvárosokon belül fával borított területek összessége, amelyet az (EU) 2021/696 európai parlamenti és tanácsi rendelettel létrehozott szárazföld-monitoring szolgáltatás által biztosított fasűrűségi adatok **– valamint, amennyiben azok az érintett tagállam számára elérhetőek, az e tagállam által szolgáltatott egyéb megfelelő kiegészítő adatok** – alapján számítanak ki;[...]
- 14a. „szabad vízáramlású folyószakasz”: olyan folyó vagy folyószakasz, amelynek hosszirányú, oldallirányú és függőleges irányú összeköttetését nem akadályozzák gátat képező mesterséges szerkezetek, és amelyek természetes funkciói javarészt érintetlenek;**
- 14b. „tőzeglápok elárasztással való helyreállítása”: a lecsapolt tőzeges talaj nedves talajjá alakításának folyamata;**
15. „a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterület”: az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv⁷² 2. cikkének 9a. pontjában meghatározottak szerinti, a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterület.

72 Javaslat –Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló (EU) 2018/2001 irányelv, az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31/EU irányelv és az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról, COM(2022) 222 final.

II. FEJEZET

HELYREÁLLÍTÁSI CÉLOK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK

4. cikk

A szárazföldi, part menti és édesvízi ökoszisztémák helyreállítása

- (1) A tagállamok olyan helyreállító intézkedéseket hoznak, amelyek az I. mellékletben felsorolt, rossz állapotban lévő élőhelytípusok jó állapotának eléréséhez szükségesek. Ezeket az intézkedéseket legalább az alábbi területeken kell bevezetni: [...]

a) 2030-ig az I. mellékletben felsorolt, rossz állapotban lévő élőhelytípusok minden egyes csoportja területének legalább 30 %-án – a 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervben számszerűsítettek szerint;

b) 2040-ig az I. mellékletben felsorolt, rossz állapotban lévő élőhelytípusok minden egyes csoportja területének legalább 60 %-án, és 2050-ig e területek legalább 90 %-án – a 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervben számszerűsítettek szerint.

- (2) A tagállamok meg hozzák azokat a helyreállító intézkedéseket, amelyek az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok visszaállításához szükségesek azokon a területeken, ahol nem találhatók meg az említett élőhelytípusok, **azzal a céllal, hogy ezen élőhelytípusok elérjék kedvező referenciaterületüket.** Ezeket az intézkedéseket az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok egyes csoportjai esetében 2030-ig a teljes kedvező referenciaterület eléréséhez szükséges további teljes terület legalább 30 %-án, 2040-ig legalább 60 %-án, 2050-ig pedig 100 %-án kell alkalmazni a 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervben számszerűsítettek szerint.

- (3) A tagállamok a 92/43/EGK irányelv II., IV. és V. mellékletében felsorolt fajok szárazföldi, part menti és édesvízi élőhelyei, valamint a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó vadon élő madarak szárazföldi, part menti és édesvízi élőhelyei tekintetében az ilyen élőhelyek minőségének és mennyiségének javításához, többek között azok visszaállításához, valamint az összekapcsoltság javításához – **az e cikk (1) és (2) bekezdésének megfelelő helyreállító intézkedéseken túlmenően** – szükséges helyreállító intézkedéseket alkalmaznak addig, amíg ezen élőhelyek el nem érik a megfelelő minőségét és mennyiségét.
- (4) Az e cikk (1), (2) és (3) bekezdése szerinti helyreállító intézkedések céljából legalkalmasabb területek meghatározásának az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok állapotára – amely állapotot a 92/43/EGK irányelv 1. cikke e) pontjának megfelelően, a jellegzetes fajait is beleértve a hosszú távú fennmaradáshoz szükséges szerkezet és funkciók alapján kell mérni –, valamint az e cikk (3) bekezdésében említett fajok élőhelyeinek minőségére és mennyiségére vonatkozó, a rendelkezésre álló legjobb ismereteken és legfrissebb tudományos eredményeken kell alapulnia, és annak során **fel kell használni a 92/43/EGK irányelv 17. cikke, valamint a 2009/147/EK irányelv 12. cikke szerinti jelentésekben közölt információkat, továbbá adott esetben figyelembe kell venni a különböző régiók helyzetében mutatkozó különbségeket a 11. cikk (9a) bekezdésében említettek szerint.**
[...]
- (4a) A tagállamok legkésőbb 2030-ra biztosítják, hogy az állapot az I. mellékletben felsorolt valamennyi élőhelytípus között megoszló terület legalább 90 %-a esetében ismert legyen. Az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok teljes területe állapotának 2040-re kell ismertnek lennie.**
- (5) Az (1) és (2) bekezdésben említett helyreállító intézkedések során figyelembe kell venni az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok közötti nagyobb összekapcsoltság szükségességét és az említett élőhelytípusokban előforduló, a (3) bekezdésben említett fajok ökológiai szükségleteit.

- (6) A tagállamok biztosítják, hogy az (1), (2) és (3) bekezdéssel összhangban helyreállító intézkedések tárgyát képező területek állapota a jó állapot eléréséig folyamatosan javuljon az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok tekintetében, illetve folyamatosan javuljon a (3) bekezdésben említett fajok élőhelyeinek minősége, amíg megfelelő nem lesz ezen élőhelyek minősége. A tagállamok biztosítják, hogy ne romoljon le **jelentősen** azoknak a területeknek az állapota, melyek elérték a jó állapotot, és ahol a fajok élőhelyei megfelelő minőségűek.
- (7) A tagállamok **legkésőbb a nemzeti helyreállítási tervük 14. cikk (6) bekezdése szerinti közzétételének időpontjáig meghozzák a szükséges intézkedéseket [...] annak biztosítása céljából, hogy megakadályozzák az olyan területek jelentős állapotromlását, ahol az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok előfordulnak, amelyek jó állapotban vannak, vagy szükségesek az (1) bekezdésben meghatározott helyreállítási célok eléréséhez[...]**.
- (8) A Natura 2000 területeken kívül a (6) [...] bekezdésben meghatározott kötelezettségek nem teljesítése akkor indokolt, ha azt a következők okozzák:
- a) vis maior, **ideértve a természeti katasztrófákat;**
 - b) az élőhelyek elkerülhetetlen átalakulása, amelyet közvetlenül az éghajlatváltozás okoz; [...]
 - c) olyan kiemelkedően fontos közérdeken alapuló **terv vagy** projekt, amely tekintetében nem állnak rendelkezésre kevésbé káros alternatív megoldások, és ezekről eseti alapon kell dönten; **vagy**[...]
 - d) valamely harmadik ország olyan intézkedése vagy mulasztása, amelyért az érintett tagállam nem felelős.**

(8a) A Natura 2000 területeken kívül a (7) bekezdésben meghatározott, szükséges intézkedések meghozatalára vonatkozó kötelezettség nem vonatkozik az alábbiak által okozott állapotromlásra:

- a) vis maior, ideértve a természeti katasztrófákat;**
- b) az élőhelyek elkerülhetetlen átalakulása, amelyet közvetlenül az éghajlatváltozás okoz;**
- c) olyan kiemelkedően fontos közérdeken alapuló tervek vagy projektek, amely tekintetében nem állnak rendelkezésre kevésbé káros alternatív megoldások; vagy**
- d) valamely harmadik ország olyan intézkedése vagy mulasztása, amelyért az érintett tagállam nem felelős.**

(9) A Natura 2000 területeken a (6) és (7) bekezdésben meghatározott kötelezettségek nem teljesítése akkor indokolt, ha azt a következők okozzák:

- a) vis maior, ideértve a természeti katasztrófákat;
- b) az élőhelyek elkerülhetetlen átalakulása, amelyet közvetlenül az éghajlatváltozás okoz[...]; vagy
- c) a 92/43/EGK irányelv 6. cikkének (4) bekezdésével összhangban engedélyezett terv vagy projekt.

(10) A tagállamok biztosítják a következőket:

- a) az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok esetében addig nő a jó állapotban lévő élőhelyterületek kiterjedése, amíg azok legalább 90 %-a el nem éri a jó állapotot, illetve amíg [...] **az érintett tagállam** [...] minden egyes biogeográfiai régiójában létrejön az egyes élőhelytípusok kedvező referenciaterülete;
- b) növekvő tendencia figyelhető meg a 92/43/EGK irányelv II., IV. és V. mellékletében említett fajok szárazföldi, part menti és édesvízi élőhelyeinek, valamint a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó fajok szárazföldi, part menti és édesvízi élőhelyeinek megfelelő minősége és mennyisége tekintetében.

5. cikk

A tengeri ökoszisztémák helyreállítása

(1) A tagállamok olyan helyreállító intézkedéseket hoznak, amelyek a II. mellékletben felsorolt, rossz állapotban lévő élőhelytípusok jó állapotának eléréséhez szükségesek. Ezeket az intézkedéseket [...] az alábbi területeken kell bevezetni:

- a) **2030-ig a II. mellékletben felsorolt, rossz állapotban lévő élőhelytípusok 1–6. csoportja területének legalább 30 %-án – a 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervben számszerűsítettek szerint;**
- b) **2040-ig a II. mellékletben felsorolt, rossz állapotban lévő élőhelytípusok 1–6. csoportja területének legalább 60 %-án, és 2050-ig e területek legalább 90 %-án – a 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervben számszerűsítettek szerint;**

c) 2040-ig a II. mellékletben felsorolt, rossz állapotban lévő élőhelytípusok 7. csoportja területére vonatkoztatva a d) pontban említett százalékos arány kétharmadán, a 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervben számszerűsítettek szerint, valamint

d) 2050-ig a II. mellékletben felsorolt, rossz állapotban lévő élőhelytípusok 7. csoportja területének a 11. cikk (2a) bekezdésével összhangban meghatározott százalékos arányán – a 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervben számszerűsítettek szerint;

A d) pontban említett százalékos arányt olyan értékben kell megállapítani, hogy az ne akadályozza a 2008/56/EK irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerint meghatározott jó környezeti állapot elérését vagy fenntartását.

(2) A tagállamok meghozzák azokat a helyreállító intézkedéseket, amelyek a II. mellékletben felsorolt élőhelytípusok visszaállításához szükségesek azokon a területeken, ahol nem találhatók meg az említett élőhelytípusok, **azzal a céllal, hogy ezen élőhelytípusok elérjék kedvező referenciaterületüket.** Ezeket az intézkedéseket az élőhelytípusok egyes csoportjai esetében a teljes kedvező referenciaterület eléréséhez szükséges további teljes terület 2030-ig legalább 30 %-án, 2040-ig legalább 60 %-án, 2050-ig pedig 100 %-án kell alkalmazni a 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervben számszerűsítettek szerint.

(3) A tagállamok a III. mellékletben és a 92/43/EGK irányelv II., IV. és V. mellékletében felsorolt fajok tengeri élőhelyei, valamint a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó vadon élő madarak tengeri élőhelyei tekintetében az ilyen élőhelyek minőségének és mennyiségének javításához, többek között azok helyreállításához, valamint az összekapcsoltság javításához – **az e cikk (1) és (2) bekezdésének megfelelő helyreállító intézkedéseken túlmenően** – szükséges helyreállító intézkedéseket vezetnek be, amíg megfelelő nem lesz ezen élőhelyek minősége és mennyisége.

(4) Az e cikk (1), (2) és (3) bekezdése szerinti helyreállító intézkedések céljából legalkalmasabb területek meghatározásának a II. mellékletben felsorolt élőhelytípusok állapotán**ak meghatározására** [...], valamint az e cikk (3) bekezdésében említett fajok élőhelyei minőségének és mennyiségének állapotára vonatkozóan rendelkezésre álló legjobb ismereteken és legújabb **műszaki és** tudományos [...] **eredményeken** kell alapulnia, **és annak során fel kell használni a 92/43/EGK irányelv 17. cikke, a 2009/147/EK irányelv 12. cikke [...] és a 2008/56/EK irányelv 17. cikke [...] szerinti jelentésekben közölt információkat.** [...]

(4a) A tagállamok legkésőbb 2030-ra biztosítják, hogy az állapot a II. mellékletben felsorolt valamennyi élőhelytípus között megoszló terület legalább 50 %-a esetében ismert legyen. 2040-re a II. mellékletben felsorolt valamennyi élőhelytípus állapotának ismertnek kell lennie.

(5) Az (1) és (2) bekezdésben említett helyreállító intézkedések során figyelembe kell venni a II. mellékletben felsorolt élőhelytípusok nagyobb **ökológiai egységességének és** összekapcsoltságának szükségességét és az említett élőhelytípusokban előforduló, a (3) bekezdésben említett fajok ökológiai szükségleteit.

(6) A tagállamok biztosítják, hogy az (1), (2) és (3) bekezdéssel összhangban helyreállító intézkedések tárgyát képező területek állapota a jó állapot eléréséig folyamatosan javuljon a **II.** mellékletben felsorolt élőhelytípusok tekintetében, illetve folyamatosan javuljon a (3) bekezdésben említett fajok élőhelyeinek minősége, amíg megfelelő nem lesz ezen élőhelyek minősége. A tagállamok biztosítják, hogy ne romoljon le **jelentősen** azoknak a területeknek az állapota, melyek elérték a jó állapotot, és ahol a fajok élőhelyei megfelelő minőségűek.

(7) A tagállamok legkésőbb a nemzeti helyreállítási tervük 14. cikk (6) bekezdése szerinti közzétételének időpontjáig meghozzák a szükséges intézkedéseket [...] annak biztosítása céljából, hogy megakadályozzák az olyan területek jelentős állapotromlását, ahol az I. mellékletben felsorolt élőhelytípusok előfordulnak, amelyek jó állapotban vannak, vagy szükségesek az (1) bekezdésben meghatározott helyreállítási célok eléréséhez[...].[...].

(8) A Natura 2000 területeken kívül a (6) [...] bekezdésben meghatározott kötelezettségek nem teljesítése akkor indokolt, ha azt a következők okozzák:

- a) vis maior, ideértve a természeti katasztrófákat;
- b) az élőhelyek elkerülhetetlen átalakulása, amelyet közvetlenül az éghajlatváltozás okoz; [...]
- c) olyan kiemelkedően fontos közérdeken alapuló terv vagy projekt, amely tekintetében nem állnak rendelkezésre kevésbé káros alternatív megoldások, és ezekről eseti alapon kell dönten; vagy[...]
- d) valamely harmadik ország olyan intézkedése vagy mulasztása, amelyért az érintett tagállam nem felelős.

(8a) A Natura 2000 területeken kívül a (7) bekezdésben meghatározott, szükséges intézkedések meghozatalára vonatkozó kötelezettség nem vonatkozik az alábbiak által okozott állapotromlásra:

- a) vis maior, ideértve a természeti katasztrófákat;
- b) az élőhelyek elkerülhetetlen átalakulása, amelyet közvetlenül az éghajlatváltozás okoz;
- c) olyan kiemelkedően fontos közérdeken alapuló tervek vagy projektek, amely tekintetében nem állnak rendelkezésre kevésbé káros alternatív megoldások; vagy
- d) valamely harmadik ország olyan intézkedése vagy mulasztása, amelyért az érintett tagállam nem felelős.

- (9) A Natura 2000 területeken a (6) és (7) bekezdésben meghatározott kötelezettségek nem teljesítése akkor indokolt, ha azt a következők okozzák:
- a) vis maior, **ideértve a természeti katasztrófákat;**
 - b) az élőhelyek elkerülhetetlen átalakulása, amelyet közvetlenül az éghajlatváltozás okoz[...]; vagy
 - c) a 92/43/EGK irányelv 6. cikkének (4) bekezdésével összhangban engedélyezett terv vagy projekt.
- (10) A tagállamok biztosítják a következőket:
- a) a II. melléklet **1–6. csoportjában** felsorolt élőhelytípusok esetében addig nő a jó állapotban lévő élőhelyterületek kiterjedése, amíg azok legalább 90 %-a el nem éri a jó állapotot, és amíg [...] **az érintett tagállam** minden egyes biogeográfiai régiójában létre nem jön az egyes élőhelytípusok kedvező referenciaterülete;
 - aa) a II. melléklet 7. csoportjában felsorolt élőhelytípusok esetében addig nő a jó állapotban lévő élőhelyterületek kiterjedése, amíg a jó állapotban lévő terület aránya el nem éri az (1) bekezdés d) pontjában említett százalékos arányt, és amíg az érintett tagállam minden egyes biogeográfiai régiójában létre nem jön az egyes élőhelytípusok kedvező referenciaterülete;**
 - b) növekvő tendencia figyelhető meg a III. mellékletben, valamint a 92/43/EGK irányelv II., IV. és V. mellékletében felsorolt fajok, valamint a 2009/147/EK irányelv hatálya alá tartozó fajok tengeri élőhelyeinek megfelelő minősége és mennyisége tekintetében.

5a. cikk

Megújuló energiaforrásokból előállított energia

A 4. cikk (8) és (8a) bekezdése, valamint az 5. cikk (8) és (8a) bekezdése alkalmazásában a megújuló energiaforrásokból előállított energia termelésére szolgáló erőművek tervezését, építését és üzemeltetését, valamint a hálózathoz való csatlakoztatásukat, illetve magát a kapcsolódó hálózatot és a tárolóeszközöket illetően vélelmezni kell, hogy azok kiemelkedően fontos közérdek tárgyát képezik. A tagállamok mentesíthetik az említetteket azon követelmény alól, hogy ne álljanak rendelkezésre kevésbé káros alternatív megoldások a 4. cikk (8) és (8a) bekezdése, valamint az 5. cikk (8) és (8a) bekezdése értelmében, ha azok a megújuló energiaforrások hasznosításának felgyorsítására alkalmas célterületen vagy egy kijelölt infrastrukturális területen találhatók, amelyeket az (EU) 2018/2001 irányelv 15c. vagy 15e. cikke alapján elfogadott tervben jelöltek ki, és amelyeket a 2001/42/EK irányelvben meghatározott feltételekkel összhangban stratégiai környezeti vizsgálatnak vetettek alá. A tagállamok kellően indokolt és sajátos körülmények fennállása esetén, az (EU) 2018/1999 rendelet szerinti integrált nemzeti energia- és klímaterveikben meghatározott prioritásokkal összhangban korlátozhatják e rendelkezés alkalmazását területük bizonyos részeire, valamint bizonyos típusú technológiákra vagy bizonyos műszaki jellemzőkkel rendelkező projektekre. A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot az alkalmazott korlátozásokról és indokolják azokat.

5b. cikk

Honvédelem

A 4. cikk (8) és (8a) bekezdése, valamint az 5. cikk (8) és (8a) bekezdése alkalmazásában a tagállamok előírhatják, hogy a kizárólag honvédelmi célokat szolgáló terveket és projekteket illetően vélelmezni kell, hogy azok kiemelkedően fontos közérdek tárgyát képezik. A 4. cikk (8) és (8a) bekezdése, valamint az 5. cikk (8) és (8a) bekezdése alkalmazásában továbbá a tagállamok mentesíthetik az ilyen terveket és projekteket azon követelmény alól, hogy ne álljanak rendelkezésre kevésbé káros alternatív megoldások. E mentesség alkalmazása esetén azonban az érintett tagállamnak az élőhelytípusokra gyakorolt hatások enyhítését célzó intézkedéseket kell hoznia, amennyiben azok észszerűek és kivitelezhetők.

6. cikk

A városi ökoszisztémák helyreállítása

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a városi zöldterület és a városi lombkorona-fedettség **teljes nemzeti kiterjedése** [...] **[e rendelet hatálybalépésének éve]** -hez képest 2030. **december 31-**ig ne csökkenjen nettó mértékben **a 11. cikk (2b) bekezdésével összhangban meghatározott városi ökoszisztéma-területeken**. **E kötelezettség céljára a tagállamok az említett teljes nemzeti kiterjedésből kizárhatják a nagyvárosok, illetve a városok és elővárosok azon városi ökoszisztéma-területeit, amelyeken a városi zöldterület aránya az érintett nagyváros, illetve város és előváros városközpontjaiban és városi klasztereiben meghaladja az 50 %-ot, a városi lombkorona-fedettség aránya pedig meghaladja a 10 %-ot.**
- (2) A tagállamok [...] **ezt követően** [...] növekvő **tendenciát** érnek el a városi zöldterület teljes nemzeti kiterjedése tekintetében – **többek között az épületekbe, valamint az infrastruktúrába integrált városi zöldterületek révén** – **a 11. cikk (2b) bekezdésével összhangban meghatározott városi ökoszisztéma-területeken, aminek mérésére a 2030. december 31-ét követően hatévente, a 11. cikk (3) bekezdésének megfelelően meghatározott kielégítő szintek eléréséig kerül sor**[...]. [...]

- (3) A tagállamok [...] **növekvő tendenciát érnek el a** [...] városi lombkorona-fedettség tekintetében **a 11. cikk (2b) bekezdésével összhangban meghatározott minden egyes városi ökoszisztéma-területen, aminek mérésére 2030. december 31-ét követően hatévente, a 11. cikk (3) bekezdésének megfelelően meghatározott kielégítő szintek eléréséig kerül sor**[...].

[...]

[...]

7. cikk

A folyók természetes összeköttetésének és a kapcsolódó árterek természetes funkcióinak helyreállítása

- (1) A tagállamok nyilvántartást készítenek a felszíni vizek [...] összeköttetését gátló **mesterséges** akadályokról, és **– társadalmi-gazdasági funkcióik figyelembevételével –** azonosítják azokat az akadályokat, amelyeket el kell távolítani az e rendelet 4. cikkében meghatározott helyreállítási célok, valamint azon célkitűzés teljesítése érdekében, miszerint „2030-ra az Unióban legalább 25 000 km-nyi folyószakaszon helyre kell állítani a szabad vízáramlást”, a 2000/60/EK irányelv és különösen annak 4. cikke (3), (5) és (7) bekezdésének és az 1315/2013/EU rendelet és különösen annak 15. cikke sérelme nélkül.
- (2) A tagállamok a 12. cikk (2) bekezdésének **e)** és **f)** pontjában említett tervvel összhangban eltávolítják az e cikk (1) bekezdése szerinti **nyilvántartás alapján** [...] a felszíni vizek [...] összeköttetését gátló **mesterséges** akadályokat. Az akadályok eltávolításakor a tagállamoknak elsősorban azokat a felesleges akadályokat számolják fel, amelyek már nem szükségesek a megújulóenergia-termeléshez, a belvízi hajózáshoz, a vízellátáshoz, **az árvízvédelemhez** vagy más jellegű felhasználáshoz.

- (3) A tagállamok a (2) bekezdésben említett akadályok eltávolítását kiegészítik a kapcsolódó árterek természetes funkcióinak javításához szükséges intézkedésekkel.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy a folyók természetes összeköttetése és a kapcsolódó árterek természetes funkciói a (2), illetve a (3) bekezdéssel összhangban történő helyreállítást követően fennmaradjanak.**

8. cikk

A beporzópopulációk helyreállítása

- (1) A tagállamok 2030-ra visszafordítják a beporzók állománycsökkenését, majd 2030 után [...] **hat**évente mérve növekvő tendenciát érnek el a beporzópopulációk tekintetében, amíg azok el nem érik a kielégítő szintet a 11. cikk (3) bekezdésének megfelelően.
- (2) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogad el a beporzópopulációk nyomon követésére szolgáló módszer kidolgozása céljából. Ezeket a végrehajtási jogi aktusokat a 21. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében kell elfogadni.
- (3) A (2) bekezdésben említett módszernek szabványosított megközelítést kell biztosítania a beporzófajok abundanciájára és sokféleségére vonatkozó éves adatok gyűjtése, valamint a beporzópopulációk esetében megfigyelhető tendenciák értékelése tekintetében.

9. cikk

A mezőgazdasági ökoszisztémák helyreállítása

- (1) A tagállamok a 4. cikk (1), (2) és (3) bekezdése szerinti helyreállító intézkedések tárgyát képező területeken felül meghozzák a mezőgazdasági ökoszisztémák biológiai sokféleségének növeléséhez szükséges helyreállító intézkedéseket.

- (2) A tagállamok az e rendelet hatálybalépésétől 2030. december 31-ig tartó időszakban, majd azt követően [...] **hat**évente, a 11. cikk (3) bekezdésének megfelelően meghatározott kielégítő szintek eléréséig nemzeti szinten növekvő tendenciát érnek el a mezőgazdasági ökoszisztémák IV. mellékletben részletesebben meghatározott alábbi mutatói tekintetében:
- a) gyepterületi lepkepopuláció-index;
 - b) szervesszén-készlet a szántóföldek ásványi talajaiban;
 - c) a nagy biodiverzitású tájképi elemekkel rendelkező mezőgazdasági földterületek aránya.
- (3) A tagállamok helyreállító intézkedéseket vezetnek be annak biztosítása érdekében, hogy az V. mellékletben meghatározott fajokon alapuló, *[Kiadóhivatal: kérjük a dátum beillesztését; a dátum annak a hónapnak az első napja, amely az ezen rendelet hatálybalépésétől számított 12 hónap eltelte után következik]*-án/-én indexált, a mezőgazdasági területek közönséges madárindexe (= 100) nemzeti szinten elérje a következő szinteket:
- a) 2030-ra 110, 2040-re 120, 2050-re pedig 130 az V. mellékletben felsorolt olyan tagállamok esetében, ahol idővel nagyobb mértékben csökkent a mezőgazdasági területeken előforduló madarak állománya;
 - b) 2030-ra 105, 2040-re 110, 2050-re pedig 115 a IV. mellékletben felsorolt olyan tagállamok esetében, ahol idővel kevésbé csökkent a mezőgazdasági földterületeken előforduló madarak állománya.
- (4) A lecsapolt tőzeglápból álló, mezőgazdasági felhasználású szerves talajok esetében a tagállamok helyreállító intézkedéseket vezetnek be. Ezeket az intézkedéseket legalább az alábbi területeken kell bevezetni:
- a) 2030-ra az ilyen területek 30 %-a, amelyek legalább egynegyedét elárasztással kell helyreállítani;
 - b) 2040-re az ilyen területek **40**[...] %-a, amelyek legalább felét elárasztással kell helyreállítani;
 - c) 2050-re az ilyen területek **50**[...] %-a, amelyek legalább felét elárasztással kell helyreállítani.

A tagállamok helyreállító intézkedéseket vezethetnek be, ideértve az elárasztással történő helyreállítást is, a tőzegkitermelési helyszínek területein, és e területeket úgy tekinthetik, mint amelyek hozzájárulnak az első albekezdés a), b) és c) pontjában említett vonatkozó célok eléréséhez.

Ezen túlmenően a tagállamok helyreállító intézkedéseket vezethetnek be a mezőgazdasági hasznosítástól és tőzegkitermeléstől eltérő hasznosítású lecsapolt tőzeglápokat alkotó szerves talajok elárasztással történő helyreállítására, és ezeket az elárasztással helyreállított területeket úgy tekinthetik, mint amelyek hozzájárulnak – legfeljebb **40[...]** %-ban – az első albekezdés a), b) és c) pontjában említett célok eléréséhez.

A tőzeglápok elárasztással való helyreállítását célzó – az elérendő vízszintekre is kiterjedő – helyreállító intézkedéseknek hozzá kell járulniuk a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentéséhez és a biológiai sokféleség növeléséhez, a nemzeti és helyi körülmények figyelembevételével.

Kellően indokolt esetben a tagállamok a mezőgazdasági hasznosítású tőzeglápok elárasztással való helyreállításának mértékét az a), b) és c) pontban előírtakhoz képest csökkenthetik, ha az elárasztással való helyreállítás valószínűleg jelentős negatív hatást gyakorol az infrastruktúrára, az épületekre, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vagy más közérdekekre, valamint ha az elárasztással való helyreállításra nem kerülhet sor a mezőgazdasági termőterülettől eltérő földterületen. A fenti csökkentés mértékét a 11. cikk (4b) pontjával összhangban kell meghatározni.

10. cikk

Az erdei ökoszisztémák helyreállítása

- (1) A tagállamok a 4. cikk (1), (2) és (3) bekezdése szerinti helyreállító intézkedések tárgyát képező területeken felül meg hozzák az erdei ökoszisztémák biológiai sokféleségének növeléséhez szükséges helyreállító intézkedéseket.

(2) A tagállamok az e rendelet hatálybalépésétől 2030. december 31-ig tartó időszakban, majd azt követően [...] **hatévente**, a 11. cikk (3) bekezdésének megfelelően meghatározott kielégítő szintek eléréséig nemzeti szinten növekvő tendenciát érnek el az erdei ökoszisztémák VI. mellékletben részletesebben meghatározott alábbi mutatói tekintetében:

a) álló száradék;

b) ledőlt száradék;

[...]

[...]

[...] **c)** erdeimadár-index[...]

[...].

(2a) A tagállamok nemzeti szinten növekvő tendenciát érnek el az alábbi, a VI. mellékletben részletesebben meghatározott mutatók közül három tekintetében, amelyeket aszerint választanak ki, hogy mennyire bizonyítható általuk az érintett tagállamon belüli erdei ökoszisztémák biológiai sokféleségének javulása. A tendenciát az e rendelet hatálybalépésétől 2030. december 31-ig tartó időszakban, majd azt követően hatévente, a 11. cikk (3) bekezdésének megfelelően meghatározott kielégítő szintek eléréséig kell mérni:

a) a nem egyidős fákból álló erdők aránya;

b) az erdők összekapcsoltsága;

c) szervesszén-készlet;

d) az őshonos fafajok által uralt erdők aránya;

e) fafaj-diverzitás.

(3) A (2) és a (2a) bekezdésben meghatározott kötelezettségek nem teljesítése akkor indokolt, ha azt a következők okozzák:

- a) jelentős vis maior, beleértve a természeti katasztrófákat, különösen a nem tervezett és ellenőrizetlen vegetációtüzeket; vagy**
- b) az élőhelyek elkerülhetetlen átalakulása, amelyet közvetlenül az éghajlatváltozás okoz.**

III. FEJEZET NEMZETI HELYREÁLLÍTÁSI TERVEK

11. cikk

A nemzeti helyreállítási tervek elkészítése

- (1) A tagállamok a legfrissebb tudományos eredmények figyelembevételével nemzeti helyreállítási tervet készítenek, és elvégzik a 4–10. cikkben meghatározott célok eléréséhez és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges helyreállító intézkedések meghatározásához szükséges előkészítő nyomon követést és kutatást.
- (2) A tagállamok számszerűsítik a 4. és 5. cikkben meghatározott helyreállítási célok eléréséhez helyreállítandó területet, figyelembe véve a 4. cikk (1) bekezdésében, a 4. cikk (2) bekezdésében, az 5. cikk (1) bekezdésében és az 5. cikk (2) bekezdésében említett élőhelytípusok állapotát, valamint [...] a 4. cikk (3) bekezdésében és az 5. cikk (3) bekezdésében említett fajok élőhelyeinek minőségét és mennyiségét. A mennyiségi meghatározás többek között az alábbi információkon alapul:
 - a) minden élőhelytípus vonatkozásában:
 - i. az élőhely teljes területe és jelenlegi kiterjedésének térképe;
 - ii. a rossz állapotban lévő élőhelyterület;

- iii. a kedvező referenciaterület, figyelembe véve **a történeti eloszlási adatokat[...]** és a környezeti feltételekben az éghajlatváltozás miatt előre jelzett változásokat;
 - iv. az élőhelytípusok visszaállítására legalkalmasabb területek, tekintettel a környezeti feltételekben az éghajlatváltozás miatt bekövetkező, folyamatban lévő és előre jelzett változásokra;
- b) a fajok kedvező védettségi állapotának eléréséhez szükséges élőhelyek megfelelő minősége és mennyisége, figyelembe véve az ezen élőhelyek visszaállítására legalkalmasabb területeket, valamint az élőhelyek közötti, a fajok populációinak gyarapodásához szükséges összekapcsoltság, továbbá a környezeti feltételekben az éghajlatváltozás miatt bekövetkező, folyamatban lévő és előre jelzett változások.

ba) Az egyes élőhelytípusok azon területének számszerűsítése céljából, amelyet a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontjában és az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott helyreállítási célok elérése érdekében helyre kell állítani, az a) pont ii. alpontjában említett, rossz állapotban lévő élőhelyterület csak azokat a területeket foglalja magában, amelyek állapota ismert.

bb) Az egyes élőhelytípusok azon területének számszerűsítése céljából, amelyet a 4. cikk (1) bekezdésének b) pontjában és az 5. cikk (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott helyreállítási célok elérése érdekében helyre kell állítani, az a) pont ii. alpontjában említett, rossz állapotban lévő élőhelyterület csak azokat a területeket foglalja magában, amelyek állapota ismert vagy a 4. cikk (4a) bekezdése és az 5. cikk (4a) bekezdése értelmében ismertté kell válnia.

(2a) A II. mellékletben felsorolt élőhelytípusok 7. csoportja tekintetében a tagállamok megállapítják az 5. cikk (1) bekezdésének d) pontjában említett százalékos arányt.

(2b) A tagállamok valamennyi nagyvárosuk, városuk és elővárosuk tekintetében meghatározzák és feltérképezik a 6. cikkben említett városi ökoszisztéma-területeket.

Egy nagyváros, illetve város és előváros városi ökoszisztéma-területe a következőket foglalja magában:

- a) a nagyváros, illetve város és előváros teljes területe; vagy**
- b) a nagyváros, illetve város és előváros egyes részei, beleértve legalább a városközpontokat, a városi klasztereket és – ha az érintett tagállam megfelelőnek ítéli – a városkörnyéki területeket.**

A tagállamok két vagy több szomszédos nagyváros és/vagy város és előváros városi ökoszisztéma-területeinek összevonásával létrehozhatják az említett nagyvárosok és/vagy városok és elővárosok egyetlen, közös városi ökoszisztéma-területét.

- (3) A tagállamok a 8. cikk (1) bekezdésében, a 9. cikk (2) bekezdésében és [...] a 10. cikk (2) bekezdésében említett valamennyi mutató, **a 10. cikk (2a) bekezdésében említett minden egyes kiválasztott mutató, a 6. cikk (2) bekezdésében említett városi zöldterület és a 6. cikk (3) bekezdésében említett városi lombkorona-fedettség tekintetében** legkésőbb 2030-ra megállapítják a kielégítő szinteket a legfrissebb tudományos eredményeken, [...] a 17. cikk (9a) bekezdésében említett **irányadó** kereten, **valamint – amennyiben rendelkezésre áll – a 17. cikk (9) bekezdésében említett irányadó kereten** alapuló nyílt és hatékony eljárás és értékelés révén.
- (4) A tagállamok azonosítják és feltérképezik a helyreállításra szoruló mezőgazdasági és erdei területeket, különösen azokat, ahol az intenzívebbé váló földhasználat vagy más gazdálkodási tényezők miatt fokozott összekapcsoltságra és tájképi változatosságra van szükség.

- (4a) A tagállamok az e rendelet hatálybalépésétől számított egy éven belül módszertan dolgozhatnak ki a IV. mellékletben említett módszertan kiegészítése céljából annak érdekében, hogy nyomon kövessék az említett mellékletben a nagy biodiverzitású tájképi elemek leírásában említett közös módszer által nem lefedett nagy biodiverzitású tájképi elemeket. A Bizottság az e rendelet hatálybalépésétől számított egy hónapon belül iránymutatást nyújt e módszertan kidolgozásának keretére vonatkozóan.**
- (4b) A tagállamok adott esetben meghatározzák a tűzeglápok elárasztással való helyreállítása mértékének a 9. cikk (4) bekezdésének ötödik albekezdésében említett csökkentését.**

- (5) A tagállamok meghatározzák az éghajlatváltozás mérséklésével, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással, **a talajdegradáció-semlegességgel** és a katasztrófamegelőzéssel való szinergiákat, és ennek megfelelően rangsorolják a helyreállító intézkedéseket. A tagállamok továbbá figyelembe veszi az alábbiakat:
- a) az (EU) 2018/1999 rendelet 3. cikkében említett integrált nemzeti energia- és klímatervük;
 - b) az (EU) 2018/1999 rendelet 15. cikkében említett hosszú távú stratégiájuk;
 - c) az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkében meghatározott, 2030-ra vonatkozó kötelező erejű uniós cél.
- (6) A tagállamoknak összehangolják a nemzeti helyreállítási tervek kidolgozását a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületek kijelölésével. A természethelyreállítási tervek elkészítése során a tagállamok biztosítják a szinergiákat a már kijelölt, a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületekkel, és biztosítják, hogy a megújuló energiaforrások hasznosítására kijelölt célterületek működése – ideértve az (EU) 2018/2001 irányelvben előírt, a megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas/kijelölt célterületeken alkalmazandó engedélyezési eljárásokat is – változatlan maradjon.

- (7) A tagállamok a nemzeti helyreállítási tervük elkészítésekor figyelembe veszik a **különösen** következőket:
- a) a Natura 2000 területekre vonatkozóan a 92/43/EGK irányelvvel összhangban megállapított állományvédelmi intézkedések;
 - b) a 92/43/EGK irányelvvel összhangban kidolgozott kiemelt intézkedési tervek;
 - c) a 2000/60/EK irányelvvel összhangban elkészített **intézkedési programokban és vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben, valamint a 2007/60/EK irányelvvel összhangban elkészített árvízkezelési tervekben** szereplő víztestek jó **menyiségi**, ökológiai és kémiai állapotának elérésére irányuló intézkedések;
 - d) **adott esetben** a 2008/56/EK irányelvvel összhangban kidolgozott tengervédelmi stratégiák valamennyi uniós tengeri régió jó környezeti állapotának elérése érdekében;
 - e) az (EU) 2016/2284 irányelv keretében kidolgozott nemzeti levegőszennyezés-csökkentési programok;
 - f) a Biológiai Sokféleség Egyezmény 6. cikkével összhangban kidolgozott nemzeti biodiverzitási stratégiák és cselekvési tervek;
 - g) **adott esetben** a közös halászati politika keretében elfogadott állományvédelmi **és -gazdálkodási** intézkedések;
 - h) az (EU) 2021/2115 rendelettel összhangban kidolgozott KAP-stratégiai tervek;**
- (8) A tagállamok a nemzeti helyreállítási tervek elkészítésekor – a konkrét nemzeti és helyi körülményektől és a legfrissebb tudományos eredményektől függően – felhasználhatják nagy biodiverzitású tájképi elemek [...] a VII. mellékletben felsorolt helyreállító intézkedések különböző példáit.

- (9) A tagállamok a nemzeti helyreállítási tervek elkészítésekor törekednek az ökoszisztémák ökológiai, gazdasági és társadalmi funkcióinak, valamint ezen ökoszisztémák érintett régiók és közösségek fenntartható fejlődéséhez való hozzájárulásának optimalizálására.
- (9a) A tagállamok a nemzeti helyreállítási tervek elkészítésekor figyelembe vehetik a különböző régiók helyzetében mutatkozó különbségeket a társadalmi, gazdasági és kulturális követelmények, a regionális és helyi sajátosságok, valamint a népsűrűség tekintetében. Adott esetben figyelembe kell venni az Unió legkülső régióinak sajátos helyzetét. (10) A tagállamok lehetőség szerint előmozdítják a más tagállamok nemzeti helyreállítási tervével való szinergiákat, különösen a határokon átnyúló ökoszisztémák esetében, illetve akkor, amikor valamely, a 2008/56/EK irányelv értelmében vett tengeri régió vagy alrégió több tagállam osztozik.
- (10a) A tagállamok – amennyiben kivitelezhető és célravezető – a nemzeti helyreállítási tervek kidolgozása és végrehajtása céljából, a tengeri ökoszisztémák helyreállítása és visszaállítása tekintetében igénybe vehetik a meglévő regionális intézményi együttműködési struktúrákat.
- (10b) Amennyiben a tagállamok olyan problémát tárnak fel, amely valószínűsíthetően megakadályozza a tengeri ökoszisztémák helyreállítására és visszaállítására vonatkozó kötelezettségek teljesítését, és amely olyan intézkedéseket tesz szükségessé, amelyek tekintetében nem rendelkeznek hatáskörrel, egyénileg vagy közösen fordulnak az érintett tagállamokhoz, a Bizottsághoz vagy a nemzetközi szervezetekhez, ismertetve az azonosított problémát[...] és a lehetséges intézkedéseket azok megfontolása és esetleges elfogadása céljából
- (11) A tagállamok biztosítják, hogy a helyreállítási terv elkészítése nyitott, inkluzív és hatékony legyen, és a nyilvánosság kellő időben hatékony lehetőséget kapjon a terv kidolgozásában való részvételre. A konzultációknak meg kell felelniük a 2001/42/EK irányelvben [...] meghatározott követelményeknek.

12. cikk

A nemzeti helyreállítási tervek tartalma

- (1) A nemzeti helyreállítási terv a 2050-ig tartó időszakra vonatkozik, közbenső határidőkkel a 4–10. cikkben meghatározott célokra és kötelezettségekre vonatkozóan.

(1a) Az (1) bekezdéstől eltérve, a 13. cikkel és a 14. cikk (6) bekezdésével összhangban benyújtandó nemzeti helyreállítási terv a 2032. június utáni időszak tekintetében és a 15. cikk (1) bekezdésével összhangban történő felülvizsgálatig korlátozódhat csupán a következők stratégiai áttekintésére:

a) a (2) bekezdésben említett elemek; és

b) a (3) bekezdésben említett tartalmak.

A 2032. július előtt a 15. cikk (1) bekezdésével összhangban elvégzendő felülvizsgálat nyomán kidolgozott felülvizsgált nemzeti helyreállítási terv a 2042. június utáni időszak tekintetében és a 15. cikk (1) bekezdésével összhangban 2042. július előtt elvégzendő felülvizsgálatig korlátozódhat csupán az említett elemek és tartalmak stratégiai áttekintésére.

- (2) A tagállamok az e cikk (4) bekezdésével összhangban meghatározott egységes formátum alkalmazásával a nemzeti helyreállítási tervükben feltüntetik a következő elemeket:
- a) a 4–10. cikkben meghatározott helyreállítási célok elérése érdekében helyreállítandó területek számszerűsítése a 11. cikkel összhangban elvégzett előkészítő munka és [...] a **potenciálisan helyreállítandó** területek [...] **indikatív** térképei alapján;
- b) a 4–10. cikkben meghatározott célok elérése és kötelezettségek teljesítése érdekében tervezett vagy bevezetett helyreállító intézkedések leírása, valamint annak meghatározása, hogy mely helyreállító intézkedéseket tervezik vagy vezetik be a 92/43/EGK irányelvvel összhangban a Natura 2000 hálózaton belül;

ba) egy külön szakasz, amely meghatározza a 4. cikk (4a) bekezdésében és az 5. cikk (4a) bekezdésében foglalt kötelezettségek teljesítését célzó intézkedéseket;

- c) azoknak az intézkedéseknek a megjelölése, amelyek biztosítják, hogy az I. és II. mellékletben felsorolt élőhelytípusoknak otthont adó területek állapota ne romoljon azokon a területeken, melyek elérték a jó állapotot, és hogy a 4. cikk (3) bekezdésében és az 5. cikk (3) bekezdésében említett fajok élőhelyeinek állapota ne romoljon azokon a területeken, ahol a 4. cikk (6) bekezdésével és az 5. cikk (6) bekezdésével összhangban a fajok élőhelyei elérték a megfelelő minőséget;
- d) azoknak az intézkedéseknek a megjelölése, **amelyek célja** [...] – a 4. cikk (7) bekezdésével és az 5. cikk (7) bekezdésével összhangban – [...] **egyrészt az I. és a II. mellékletben felsorolt élőhelytípusok jó állapotban való fenntartása az előfordulási területeiken, másrészt pedig** az I. és a II. mellékletben felsorolt élőhelytípusoknak otthont adó **más** területek [...] **jelentős állapotromlásának megelőzése**;
- e) az akadályok és a 7. cikk (1) bekezdésének megfelelően eltávolítandónak azonosított akadályok nyilvántartása, a 7. cikk (2) bekezdésének megfelelően az eltávolításukra kidolgozott terv és az akadályok eltávolításával **2020-tól** [...] 2030-ig, illetve [...] 2050-ig elérendő, szabad vízáramlású folyószakaszok [...] **becsült** hossza, valamint az árterek természetes funkcióinak visszaállítására irányuló, a 7. cikk (3) bekezdése szerinti egyéb intézkedések;

ea) adott esetben a tűzezlápok elárasztással való helyreállításának a 9. cikk (4) bekezdése első albekezdésének a)–c) pontjában meghatározottnál alacsonyabb arányára vonatkozó indokolás;

eb) az erdei ökoszisztémákra vonatkozó, a 10. cikk (2a) bekezdése szerint kiválasztott mutatóknak, valamint azok arra való alkalmasságának a bemutatása, hogy szemléltessék az érintett tagállamon belüli erdei ökoszisztémák biológiai sokféleségének javulását;

- f) a 4–10. cikk szerinti helyreállító intézkedések bevezetésének ütemezése;
- g) adott esetben a legkülső régiókra vonatkozó, testreszabott helyreállító intézkedéseket tartalmazó szakasz;
- h) a 4. és 5. cikkel összhangban helyreállítás tárgyát képező területek nyomon követése, a 4–10. cikkel összhangban bevezetett helyreállító intézkedések hatékonyságának értékelésére és szükség esetén ezen intézkedések felülvizsgálatára irányuló eljárás annak érdekében, hogy biztosítani lehessen a 4–10. cikkben meghatározott célok elérését és a kötelezettségek teljesítését;
- i) a 4–10. cikkben említett helyreállító intézkedések folyamatos, hosszú távú és tartós hatásait biztosító rendelkezések megjelölése;
- j) a helyreállító intézkedésekhez kapcsolódóan az idő múlásával az éghajlatváltozás mérséklése **és a talajdegradáció-semlegesség** tekintetében várható járulékos előnyök, valamint ezen intézkedések szélesebb körű társadalmi-gazdasági előnyei;
- k) egy külön szakasz, amely meghatározza, hogy a nemzeti helyreállítási terv hogyan veszi figyelembe a következőket:
- i. az éghajlatváltozási forgatókönyvek relevanciája a helyreállító intézkedések típusának és helyszínének tervezése szempontjából;
 - ii. a helyreállító intézkedések potenciálja az éghajlatváltozás által a természetre gyakorolt hatások minimalizálása, a természeti katasztrófák megelőzése **vagy hatásaik mérséklése** és az alkalmazkodás támogatása tekintetében;
 - iii. szinergiák a nemzeti alkalmazkodási stratégiákkal vagy tervekkel és a nemzeti katasztrófakockázat-értékelési jelentésekkel;
 - iv. a nemzeti helyreállítási tervben foglalt intézkedések és a nemzeti energia- és klímaterv közötti kölcsönhatás áttekintése;

- l) a helyreállító intézkedések végrehajtásához szükséges becsült finanszírozási igény, amely magában foglalja a helyreállító intézkedések vagy az e rendeletből eredő egyéb új kötelezettségek által érintett érdekelt feleknek nyújtott támogatás leírását, valamint a tervezett köz- vagy magánfinanszírozás eszközeit, beleértve az uniós finanszírozási eszközökkel való (társ)finanszírozást;
- m) az olyan támogatások megjelölése, amelyek károsan befolyásolják az ebben a rendeletben meghatározott célok elérését és a kötelezettségek teljesítését;
- n) a nemzeti helyreállítási terv előkészítési és kidolgozási folyamatának összefoglalása, beleértve a nyilvánosság részvételére vonatkozó információkat, valamint annak összefoglalása, hogy miként vették figyelembe a helyi közösségek és az érdekelt felek igényeit;
- o) egy külön szakasz, amely bemutatja, hogy a 14. cikk (5) bekezdésével összhangban hogyan vették figyelembe a 14. cikk (4) bekezdésében említett nemzeti helyreállítási terv tervezetével kapcsolatos bizottsági észrevételeket. Ha az érintett tagállam figyelmen kívül hagyja a Bizottság által tett észrevételt vagy annak jelentős részét, a tagállamnak meg kell indokolnia ezt.

- (3) A nemzeti helyreállítási terveknek adott esetben tartalmazniuk kell azokat az állományvédelmi **és -gazdálkodási** intézkedéseket, amelyeket egy tagállam el kíván fogadni a közös halászati politika keretében, ideértve a közös ajánlások tárgyát képező olyan állományvédelmi intézkedéseket, amelyeket a tagállam az 1380/2013/EU rendeletben meghatározott eljárással összhangban kezdeményezni kíván, valamint az ezekkel az intézkedésekkel kapcsolatos releváns információkat.

(3a) A nemzeti helyreállítási terveknek áttekintést kell tartalmazniuk a nemzeti helyreállítási tervben foglalt intézkedések és a közös agrárpolitika keretébe tartozó nemzeti stratégiai terv közötti kölcsönhatásról.

(3b) A nemzeti helyreállítási terveknek adott esetben áttekintést kell tartalmazniuk a 11. cikk (9a) bekezdésében említett, a különböző régiók helyzetében mutatkozó különbségekkel kapcsolatos megfontolásokról.

- (4) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogad el a nemzeti helyreállítási tervek egységes formátumának meghatározása céljából. Ezeket a végrehajtási jogi aktusokat a 21. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében kell elfogadni. Az egységes formátum kidolgozása során az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) segíti a Bizottság munkáját. **A Bizottság [dátum = az e rendelet hatálybalépésétől számított 3 hónap elteltét követő hónap első napja]-ig benyújtja a végrehajtási jogi aktusok tervezetét a 21. cikk (1) bekezdésében említett bizottságnak.**

13. cikk

A nemzeti helyreállítási terv tervezetének benyújtása

A tagállamok *[Kiadóhivatal: kérjük a dátum beillesztését; a dátum annak a hónapnak az első napja, amely az ezen rendelet hatálybalépésétől számított 24 hónap eltelte után következik]*-ig benyújtják a Bizottságnak a 11. és 12. cikkben említett nemzeti helyreállítási tervük tervezetét.

14. cikk

A nemzeti helyreállítási tervek elbírálása

- (1) A Bizottság a kézhezvételtől számított hat hónapon belül értékeli a nemzeti helyreállítási tervek tervezetét. A Bizottság az említett elbírálás során az érintett tagállammal szoros együttműködésben jár el.

- (2) A nemzeti helyreállítási terv tervezetének elbírálásakor a Bizottság a következőket értékeli:
- a)** az 12. cikknek való megfelelés:[...]
 - b)** [...] a 4–10. cikkben foglalt célok elérésére és kötelezettségek teljesítésére való alkalmasság:[...]
 - c)** **hozzájárulás** az 1. cikkben említett átfogó uniós célkitűzések [...], valamint a 7. cikk (1) bekezdésében említett azon konkrét célkitűzés teljesítése szempontjából, miszerint 2030-ra az Unióban legalább 25 000 km-nyi folyószakaszon helyre kell állítani a szabad vízáramlást, továbbá azon 2030-ra teljesítendő célkitűzés teljesítéséhez, amely szerint az Unió mezőgazdasági területének legalább 10 %-án nagy biodiverzitású tájképi elemeknek kell helyet kapniuk.
- (3) A nemzeti helyreállítási tervek tervezetének értékelése céljából a Bizottság munkáját az EEA, illetve szakértők segítik.
- (4) A Bizottság a nemzeti helyreállítási terv tervezetének kézhezvételétől számított hat hónapon belül észrevételeket tehet a tagállamoknak.
- (5) A tagállamok [...] figyelembe veszik a Bizottság észrevételeit nemzeti helyreállítási tervük véglegesítése során.
- (6) A tagállamok a Bizottság észrevételeinek kézhezvételétől számított hat hónapon belül véglegesítik, közzéteszik és benyújtják a Bizottságnak a nemzeti helyreállítási tervet.

15. cikk

A nemzeti helyreállítási tervek felülvizsgálata

- (1) A tagállamok értékelik és felülvizsgálják a nemzeti helyreállítási tervüket, valamint 2032. júliusig és 2042. júliusig kiegészítő intézkedésekkel egészítik ki azt. A tagállamok ezt követően legalább tízévente értékelik, felülvizsgálják, valamint szükség esetén kiegészítő intézkedésekkel egészítik ki nemzeti helyreállítási tervüket. [...] A felülvizsgálatot a 11. és a 12. cikkel összhangban kell elvégezni, figyelembe véve a terv végrehajtása terén elért eredményeket, a rendelkezésre álló legjobb tudományos eredményeket, valamint az éghajlatváltozás következtében a környezeti feltételekben bekövetkezett vagy várhatóan bekövetkező változásokra vonatkozóan rendelkezésre álló ismereteket. A 2032. július előtt és a 2042. július előtt elvégzendő felülvizsgálatok során a tagállamok figyelembe veszik az I. és II. mellékletben felsorolt élőhelytípusok állapotára vonatkozó, a 4. cikk (4a) bekezdésében és az 5. cikk (4a) bekezdésében foglalt kötelezettségekkel összhangban szerzett ismereteket. A tagállamok közzéteszik és közlik a Bizottsággal a felülvizsgált nemzeti helyreállítási tervüket.
- (2) [...] Amennyiben a 17. cikkel összhangban végzett nyomon követés rámutat, hogy a nemzeti helyreállítási tervben meghatározott intézkedések [...] nem lesznek elegendőek a 4–10. cikkben meghatározott célok eléréséhez és kötelezettségek teljesítéséhez, az adott tagállam [...] felülvizsgálja a nemzeti helyreállítási tervét, valamint szükség esetén kijavítja és kiegészítő intézkedésekkel egészíti ki azt. A tagállamok közzéteszik és közlik a Bizottsággal a felülvizsgált nemzeti helyreállítási tervüket.

- (3) A 18. cikk (1) és (2) bekezdésében említett információk, valamint a 18. cikk (4) és (5) bekezdésében említett értékelés alapján, amennyiben a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a tagállam által elért eredmények nem elegendők a 4–10. cikkben meghatározott célok eléréséhez és kötelezettségek teljesítéséhez, a Bizottság **– az érintett tagállammal való konzultációt követően –** felkérheti a [...] tagállamot, hogy nyújtsa be a kiegészítő intézkedéseket tartalmazó nemzeti helyreállítási terv [...] **felülvizsgált** tervezetét. A kiegészítő intézkedéseket tartalmazó **felülvizsgált** nemzeti helyreállítási tervet a Bizottság kérésének kézhezvételétől számított hat hónapon belül közzé kell tenni és be kell nyújtani. **Az érintett tagállam kérésére és kellően indokolt esetben a Bizottság ezt a határidőt további hat hónappal meghosszabbíthatja.**

16. cikk

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

IV. FEJEZET

NYOMON KÖVETÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

17. cikk

Nyomon követés

- (1) A tagállamok nyomon követik az alábbiakat:
- a) a 12. cikk (2) bekezdésének h) pontjában említett nyomon követés alapján a helyreállító intézkedések tárgyát képező területeken található élőhelytípusok állapota és az állapotukra vonatkozó tendencia, valamint a 4. és 5. cikkben említett fajok élőhelyeinek minősége és minőségi tendenciája;
 - b) **a 11. cikk (2b) bekezdésével összhangban meghatározott városi ökoszisztéma-területeken belül** [...] a városi zöldterület és a lombkorona-fedettség kiterjedése a 6. cikknek megfelelően;
 - c) a mezőgazdasági ökoszisztémák biológiai sokféleségére vonatkozó, a IV. mellékletben felsorolt mutatók;
 - d) az V. mellékletben felsorolt közönséges mezőgazdasági madárfajok populációi;
 - e) az erdei ökoszisztémák biológiai sokféleségére vonatkozó, a [...] **10. cikk (2) bekezdésében** felsorolt [...] **három** mutató;

ea) az erdei ökoszisztémák biológiai sokféleségére vonatkozó, a 10. cikk (2a) bekezdésében felsoroltak közül három, a tagállam által kiválasztott mutató;

- f) a beporzó fajok abundanciája és sokfélesége a 8. cikk (2) bekezdésével összhangban megállapított módszer szerint;
 - g) az I. és II. mellékletben felsorolt élőhelytípusoknak otthont adó területek nagysága és állapota[...];
 - h) a 4. cikk (3) bekezdésében és az 5. cikk (3) bekezdésében említett fajok élőhelyének nagysága és minősége[...].
- (2) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti nyomon követés a helyreállító intézkedések bevezetését követően azonnal kezdetét veszi.
- (3) Az (1) bekezdés b), c), d), e) **és ea)** pontja szerinti nyomon követés *[Kiadóhivatal: kérjük, illesszék be e rendelet hatálybalépésének dátumát]-án/-én kezdődik.*
- (4) Az e cikk (1) bekezdésének f) pontja szerinti nyomon követés a 8. cikk (2) bekezdésében említett végrehajtási jogi aktus hatálybalépését követő egy év elteltével kezdődik.

- (5) Az (1) bekezdés a) és [...] b) pontja szerinti nyomon követést **legalább hatévente kell elvégezni. Az [...] említett bekezdés [...] c) pontja szerinti** – a szántóföldek ásványi talajaiban található szervesszén-készletre, valamint a nagy biodiverzitású tájképi elemekkel rendelkező mezőgazdasági területek arányára vonatkozó – és e) pontja szerinti – az álló száradékra és [...] a ledőlt száradékra, **valamint adott esetben** a nem egyidős fákból álló erdők arányára, az erdők összekapcsoltságára, **az őshonos fafajok által uralt erdők arányára, a fafaj-diverzitásra** és a szervesszén-állományra vonatkozó – **nyomon követést legalább [...] hatévente [...], vagy amennyiben az a 2030-ig növelendő tendenciák teljesítésének értékeléséhez szükséges, ennél gyakrabban** kell elvégezni [...]. Az említett bekezdés c) pontja szerinti, a gyepterületi lepkeindexet érintő, az említett bekezdés d) és e) pontja szerinti, a gyakori erdei madarak indexét érintő, és az említett bekezdés f) pontja szerinti, a beporzófajokat érintő nyomon követést minden évben el kell végezni. Az említett bekezdés g) és h) pontja szerinti nyomon követést legalább hatévente el kell végezni, és össze kell hangolni a 92/43/EGK irányelv 17. cikke szerinti jelentéstételi ciklussal, **valamint az 56/2008/EK irányelv 17. cikke szerinti kezdő értékeléssel.**
- (6) A tagállamok biztosítják, hogy a mezőgazdasági ökoszisztémákra vonatkozóan a 9. cikk (2) bekezdésének b) pontjában említett mutatók, valamint az erdei ökoszisztémákra vonatkozóan a rendelet 10. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontjában, továbbá **10. cikke (2a) bekezdésének c) pontjában** említett mutatók nyomon követésére az (EU) 2018/841 és az (EU) 2018/1999 rendeletben előírt nyomon követésnek megfelelően kerüljön sor.
- (7) A tagállamok a 2007/2/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek⁷³ és az (5) bekezdésben meghatározott nyomonkövetési gyakoriságnak megfelelően nyilvánosságra hozzák az e cikk alapján végzett nyomon követés során nyert adatokat.

73 Az Európai Parlament és a Tanács 2007/2/EK irányelve (2007. március 14.) az Európai Közösségen belüli térinformációs infrastruktúra (INSPIRE) kialakításáról (HL L 108., 2007.4.25., 1. o.).

- (8) A tagállami nyomonkövetési rendszerek elektronikus adatbázisok és földrajzi információs rendszerek alapján működnek, és maximalizálják a távérzékelési technológiák, a Föld-megfigyelés (Kopernikusz-szolgáltatások), a helyszíni érzékelők és eszközök vagy a civil tudomány révén nyert adatokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést és azok felhasználását, kiaknázva a mesterséges intelligencia, illetve a fejlett adatelemzés és adatfeldolgozás által kínált lehetőségeket.
- (9) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el az alábbiak vonatkozásában:
- a) a IV. mellékletben felsorolt mezőgazdasági ökoszisztémákra vonatkozó mutatók nyomon követésére szolgáló módszerek meghatározása;
 - b) a VI. mellékletben felsorolt erdei ökoszisztémákra vonatkozó mutatók nyomon követésére szolgáló módszerek meghatározása;
 - c) a [...] **10. cikk (2) és (2a) bekezdésében** említett kielégítő szintek meghatározására szolgáló **irányadó** keret [...] **létrehozása**.

(9a) A Bizottság 2028-ig végrehajtási jogi aktusokat fogad el a 6. cikk (2) bekezdésében, a 6. cikk (3) bekezdésében, a 8. cikk (1) bekezdésében és a 9. cikk (2) bekezdésében említett kielégítő szintek meghatározására vonatkozó irányadó keret létrehozása céljából.

(9b) [...] A (9) és a (9a) bekezdés szerinti végrehajtási jogi aktusokat a 21. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében kell elfogadni.

18. cikk

Jelentéstétel

- (1) A tagállamok [...] **legalább háromévente** elektronikus úton jelentést tesznek a Bizottságnak a 4–10. cikkben említett helyreállító intézkedések hatálya alá tartozó területekről és a 7. cikkben említett, eltávolításra került akadályokról. **Az első jelentést 2028 júniusában kell benyújtani.** [...]
- (2) A tagállamok az EEA segítségével legalább [...] **hat**évente elektronikus úton jelentik a Bizottságnak az alábbi adatokat és információkat:
- a) a nemzeti helyreállítási terv végrehajtása, a helyreállító intézkedések bevezetése, valamint a 4–10. cikkel összhangban meghatározott célok elérése és kötelezettségek teljesítése terén elért eredmények;
 - b) a 17. cikkel összhangban végzett nyomon követés eredményei. A 17. cikk (1) bekezdésének g) és h) pontjával összhangban végzett nyomon követés eredményeiről szóló jelentést [...] be **kell** nyújtani, **és** annak földrajzilag lehatárolt térképeket [...] [...] is tartalmaz**nia** kell;
 - c) a 4. cikkben, az 5. cikkben és a 9. cikk (4) bekezdésében említett helyreállító intézkedések hatálya alá tartozó területek elhelyezkedése és kiterjedése, beleértve e területek földrajzilag lehatárolt térképét;
 - d) a 7. cikk (1) bekezdésében említett akadályok naprakész nyilvántartása;
 - e) a finanszírozási igények kielégítése terén tett előrelépésre vonatkozó információk a 12. cikk (2) bekezdésének l) pontjával összhangban, beleértve a tényleges beruházás összevetését a kezdeti beruházási feltételezésekkel.

Az első jelentéseket 2031 júniusában kell benyújtani a 2030-ig tartó időszakra vonatkozóan.

- (3) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogad el az e cikk (1) és (2) bekezdésében említett információk formátumának, szerkezetének és a megjelenítésükre vonatkozó részletes szabályoknak a meghatározása céljából. Ezeket a végrehajtási jogi aktusokat a 21. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében kell elfogadni. Az elektronikus jelentéstétel formátumának, szerkezetének és részletes szabályainak meghatározásában az EEA segítséget nyújt a Bizottságnak.
- (4) Az EEA a tagállamok által az e cikk (1) bekezdésével és a 17. cikk (7) bekezdésével összhangban rendelkezésre bocsátott adatok alapján **háromévente** [...] technikai áttekintést ad a Bizottságnak az e rendeletben meghatározott célok elérése és kötelezettségek teljesítése terén elért eredményekről.
- (5) Az EEA a tagállamok által az e cikk (1), (2) és (3) bekezdésével összhangban rendelkezésre bocsátott adatok alapján uniós szintű technikai jelentést nyújt be a Bizottságnak az e rendeletben meghatározott célok elérése és kötelezettségek teljesítése terén elért eredményekről. Felhasználhatja továbbá a 92/43/EGK irányelv 17. cikke, a 2000/60/EK irányelv 15. cikke, a 2009/147/EK irányelv 12. cikke és a 2008/56/EK irányelv **17.** [...] cikke alapján bejelentett információkat. A jelentést 2032 júniusáig, azt követően pedig [...] **hat**évente kell benyújtani.
- (6) A Bizottság [...] **le rendelet hatálybalépését követően négy évvel**-től/-től kezdődően [...] **hat**évente jelentést tesz az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak e rendelet végrehajtásáról.

(6a) Az e rendelet hatálybalépésétől számított 12 hónapon belül a Bizottság a tagállamokkal konzultálva jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, amely a következőket tartalmazza:

- a) az e rendelet végrehajtása céljából uniós szinten rendelkezésre álló pénzügyi források áttekintése;**
- b) a 4–10. cikk végrehajtásához és az 1. cikk (2) bekezdésében meghatározott célkitűzés eléréséhez szükséges finanszírozási igények értékelése;**
- c) a rendeletben meghatározott kötelezettségek végrehajtása kapcsán felmerülő finanszírozási hiányok feltárására szolgáló elemzés;**
- d) adott esetben – és a 2027 utáni többéves pénzügyi keret sérelme nélkül – megfelelő intézkedésekre irányuló javaslatok, beleértve az azonosított szükségletek kezelését célzó pénzügyi intézkedéseket is.**

(7) A tagállamok biztosítják, hogy az (1) és (2) bekezdésben említett információk megfelelőek és naprakészek legyenek, valamint hogy a 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel, a 2007/2/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel és az (EU) 2019/1024 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel összhangban hozzáférhetőek legyenek a nyilvánosság számára.

V. FEJEZET

FELHATALMAZÁS ÉS BIZOTTSÁGI ELJÁRÁS

19. cikk

A mellékletek módosításai

- (1) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 20. cikknek megfelelően az I. mellékletet módosító, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el annak érdekében, hogy az [...] élőhelytípusok **csoportosításának módját – az e rendelet alkalmazása során szerzett tapasztalatok figyelembevétele mellett – a műszaki és tudományos fejlődéshez igazítsa.**
- (2) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 20. cikknek megfelelően a II. mellékletet módosító, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el a következők érdekében:
- a) [...] az élőhelytípusok jegyzékének kiigazítása **oly módon, hogy összhangban legyen az európai természetvédelmi információs rendszer (EUNIS) élőhelyekre vonatkozó osztályozási rendszerének aktualizálásaival [...];** valamint
- b) az [...] élőhelytípusok **csoportosítási módjának – az e rendelet alkalmazása során szerzett tapasztalatok figyelembevétele mellett történő – hozzáigazítása a műszaki és tudományos fejlődéshez.**
- (3) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 20. cikknek megfelelően a III. mellékletet módosító, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el annak érdekében, hogy [...] a tengeri fajok 5. cikkben említett jegyzékét **a műszaki és tudományos fejlődésnek** megfelelően módosítsa.
- (4) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 20. cikknek megfelelően a IV. mellékletet módosító, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el annak érdekében, hogy [...] **a műszaki és tudományos fejlődésnek** megfelelően módosítsa a mezőgazdasági ökoszisztémákra vonatkozó mutatók leírását, mértékegységét és módszertanát.

- (5) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 20. cikknek megfelelően az V. mellékletet módosító, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el annak érdekében, hogy [...] a tagállamokban a mezőgazdasági területek közönséges madárindexét **a műszaki és tudományos fejlődéshez igazítsa**.
- (6) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 20. cikknek megfelelően a VI. mellékletet módosító, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el annak érdekében, hogy [...] az erdei ökoszisztémákra vonatkozó mutatók leírását, mértékegységét és módszertanát **a műszaki és tudományos fejlődéshez igazítsa**.
- (7) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 20. cikknek megfelelően a VII. mellékletet módosító, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el annak érdekében, hogy a [...] helyreállító intézkedések példáit tartalmazó jegyzéket **– az e rendelet alkalmazása során szerzett tapasztalatok figyelembevételével – a műszaki és tudományos fejlődéshez igazítsa**.

20. cikk

A felhatalmazás gyakorlása

- (1) A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozóan a Bizottság részére adott felhatalmazás feltételeit ez a cikk határozza meg.
- (2) A Bizottságnak a 19. cikkben említett, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozó felhatalmazása 5 éves időtartamra szól *[Kiadóhivatal: kérjük, illessze be e rendelet hatálybalépésének időpontját]*-tól/-től kezdődő hatállyal. A Bizottság legkésőbb kilenc hónappal az öt éves időtartam letelte előtt jelentést készít a felhatalmazásról. A felhatalmazás hallgatólagosan meghosszabbodik a korábbival megegyező időtartamra, amennyiben az Európai Parlament vagy a Tanács nem ellenzi a meghosszabbítást legkésőbb három hónappal minden egyes időtartam letelte előtt.

- (3) Az Európai Parlament vagy a Tanács bármikor visszavonhatja a 19. cikkben említett felhatalmazást. A visszavonásról szóló határozat megszünteti az abban meghatározott felhatalmazást. A határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon, vagy a benne megjelölt későbbi időpontban lép hatályba. A határozat nem érinti a már hatályban lévő, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok érvényességét.
- (4) A felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadása előtt a Bizottság a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban⁷⁴ megállapított elvekkel összhangban konzultál az egyes tagállamok által kijelölt szakértőkkel.
- (5) A Bizottság a felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadását követően haladéktalanul és egyidejűleg értesíti arról az Európai Parlamentet és a Tanácsot.
- (6) A 19. cikk értelmében elfogadott, felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak akkor lép hatályba, ha az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a jogi aktusról való értesítését követő 2 hónapon belül sem az Európai Parlament, sem a Tanács nem emelt ellene kifogást, illetve ha az említett időtartam lejártát megelőzően mind az Európai Parlament, mind a Tanács arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nem fog kifogást emelni. Az Európai Parlament vagy a Tanács kezdeményezésére ez az időtartam két hónappal meghosszabbodik.

74 Intézményközi megállapodás az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság között a jogalkotás minőségének javításáról (HL L 123., 2016.5.12., 1. o.).

21. cikk

Bizottsági eljárás

- (1) A Bizottság munkáját egy bizottság segíti. Ez a bizottság a 182/2011/EU rendelet értelmében vett bizottságnak minősül.
- (2) Az e bekezdésre történő hivatkozáskor a 182/2011/EU rendelet 5. cikkét kell alkalmazni.

VI. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

21a. cikk

Az (EU) 2022/869 rendelet módosítása

Az (EU) 2022/869 rendelet 7. cikke (8) bekezdésének első albekezdése helyébe a következő szöveg lép:

„Tekintettel a 92/43/EGK irányelv 6. cikkének (4) bekezdésében, a 2000/60/EK irányelv 4. cikkének (7) bekezdésében, továbbá [a természet helyreállításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat] 4. cikkének (8) és (8a) bekezdésében, valamint 5. cikkének (8) és (8a) bekezdésében említett környezeti hatásokra – feltéve, hogy az említett irányelvekben meghatározott valamennyi feltétel teljesül –, az uniós listán szereplő projektek energiapolitikai szempontból közérdekűnek tekintendők, valamint vélelmezhető, hogy kiemelkedően fontos közérdek tárgyát képezik.”

22. cikk

Felülvizsgálat

- (1) A Bizottság 2035. december 31-ig értékeli e rendelet alkalmazását.
- (2) A Bizottság az értékelés főbb megállapításairól szóló jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, valamint a Régiók Bizottságának. Amennyiben a Bizottság helyénvalónak tartja, a jelentést az e rendelet vonatkozó rendelkezéseinek módosítására irányuló jogalkotási javaslat kíséri, figyelembe véve, hogy a 4. és 5. cikk hatályán kívül eső ökoszisztémák állapotának értékelésére szolgáló közös módszerek és a legújabb tudományos eredmények alapján további helyreállítási célokat kell meghatározni.

23. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben,

az Európai Parlament részéről

a Tanács részéről

az elnök

az elnök

I. MELLÉKLET**SZÁRAZFÖLDI, TENGERPARTI ÉS ÉDESVÍZI ÖKOSZISZTÉMÁK – A 4. CIKK (1) ÉS (2) BEKEZDÉSÉBEN EMLÍTETT ÉLŐHELYTÍPUSOK ÉS ÉLŐHELYTÍPUS-CSOPORTOK**

Az alábbi felsorolás tartalmazza a 4. cikk (1) és (2) bekezdésében említett, a 92/43/EGK irányelv I. mellékletében felsorolt valamennyi szárazföldi, tengerparti és édesvízi élőhelytípust, valamint ezen élőhelytípusok hat csoportját, nevezetesen a következőket: 1. Vizes élőhelyek (tengerparti és szárazföldi), 2. Gyepterületek és egyéb legeltetési élőhelyek, 3. Folyók, tavak, hordalékos és part menti élőhelyek, 4. Erdők, 5. Sztyeppék, fenyérek és cserjések, valamint 6. Sziklás és dűne élőhelyek.

(1) 1. CSOPORT: Vizes élőhelyek (tengerparti és szárazföldi)

A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus-kód	A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus-megnevezés
Tengerparti és sótűrő növényzettel borított élőhelyek	
1130	Folyók tölc sértorkolatai
1140	A tengerből apálykor kiemelkedő iszap- és homokturzások
1150	Parti lagúnák
1310	Salicornia és más egyéves növények telepei iszapon és homokon
1320	Tengerparti zsinegfű gyepek (<i>Spartinion maritimae</i>)
1330	Atlanti-partvidéki sós rétek (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
1340	Kontinentális sós rétek
1410	Mediterrán sós rétek (<i>Juncetalia maritimi</i>)

1420	Mediterrán és meleg atlanti-partvidéki sőtűrő cserjések (<i>Sarcocornetea fruticosae</i>)
1530	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
1650	Boreális balti keskeny öblök
Nedves fenyérek és tőzeggyepek	
4010	Észak-atlanti nedves fenyérek keresztes hangával (<i>Erica tetralix</i>)
4020	Közép-atlanti nedves fenyérek pillás és keresztes hangával (<i>Erica ciliaris</i> és <i>Erica tetralix</i>)
6460	A Troodos-hegység tőzeggyepjei
Átmeneti lápok, dagadólápok és rétlápok	
7110	Dagadólápok
7120	Degradált dagadólápok, amelyek még képesek természetes úton regenerálódni
7130	Takarólápok
7140	Tőzegmohás lápok és ingólápok
7150	Tőzégkákás semlyékek (<i>Rhynchosporion</i>)
7160	Ásványi anyagokban gazdag fennoskandiai források és forráslápok
7210	Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajaival
7220	Mésztufás források (<i>Cratoneurion</i>)
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
7240	A <i>Caricion bicoloris-atrofuscae</i> havasi pionír formációi
7310	Aapa-lápok
7320	Palsa-lápok

Nedves erdők	
9080	Fennoskandiai lombhullató mocsárerdők
91D0	Láperdők

2. 2. CSOPORT: Gyepterületek és egyéb legeltetési élőhelyek

A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékleté- ben említett élőhelytípus- kód	A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus- megnevezés
Tengerparti és dűne élőhelyek	
1630	Boreális balti tengerparti rétek
21A0	Machairek
Fenyérek és cserjések élőhelyei	
4030	Európai száraz fenyérek
4040	Száraz atlanti-partvidéki fenyérek nyugati hangával (<i>Erica vagans</i>)
4090	Endemikus mediterrán hegyvidéki fenyérek sünzánóttal
5130	Borókaformációk (<i>Juniperus communis</i>) fenyérekben vagy mészkedvelő gyepekben
8240	Mészkő hasadékok
Gyepterületek	
6110	Mészkedvelő vagy bazofil varjúhájás gyepek (<i>Alysso-Sedion albi</i>)
6120	Száraz meszes homoki gyepek
6130	<i>Violetalia calaminariae</i> gyepek
6140	Pireneusi <i>Festuca eskia</i> szilikátgyepek
6150	Havasi és boreális szilikátgyepek
6160	Ibériai hegyvidéki <i>Festuca indigesta</i> szilikátgyepek
6170	Havasi és alhavasi mészkedvelő gyepek
6180	Makaronéziai mezofil gyepek

6190	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)
6220	Pszeudo-sztyeppe a <i>Thero-Brachipodietea</i> -hoz tartozó fűfélékkel és egyéves fajokkal
6230	Fajgazdag <i>Nardus</i> -gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein
6240	Szubpannon sztyeppek
6250	Síksági pannon löszgyepek
6260	Pannon homoki gyepek
6270	Fennoskandiai alföldek fajgazdag száraz és üde-füves gyepei
6280	Északi „alvar” és prekambriumi mészköves sziklaplatók
62A0	Keleti szubmediterrán száraz gyepek (<i>Scorzoneratalia villosae</i>)
62B0	Ciprus szerpentin gyepei
62C0	Ponto-szarmatai sztyeppek
62D0	Moesiai hegyvidéki mészkerülő gyepek
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)
6420	<i>Molinio-Holoschoenion</i> típusú mediterrán magasfűvű rétek
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
6520	Hegyi kaszálórétek

Legelőerdők és fás rétek	
6310	Legelőerdők örökzöld tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>)
6530	Fennoskandiai fás rétek
9070	Fennoskandiai fás legelők

3. 3. CSOPORT: Folyók, tavak, hordalékos és part menti élőhelyek

A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus-kód	A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus-megnevezés
Folyók és tavak	
3110	Homokos síkságok ásványi anyagokban rendkívül szegény oligotróf vizei (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)
3120	A nyugati mediterraneum homokos talajú, ásványi anyagokban rendkívül szegény oligotróf vizei <i>Isoetes</i> -fajokkal
3130	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval
3140	Kemény oligo-mezotróf vizek <i>Chara</i> -fajok alkotta üledéklakó növényzettel
3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel
3160	Természetes disztróf tavak és tavacskák
3170	Mediterrán időszakos tavacskák
3180	Turloughok
3190	Gipszkarszttavak
31A0	Erdélyi hőforrásos tündérrózsások
3210	Fennoskandiai természetes folyók
3220	Magashegységi folyók és partjaik lágyszárú növényzete
3230	Magashegységi folyók és fásszárú vegetációjuk német csermelyciprussal (<i>Myricaria germanica</i>)
3240	Magashegységi folyók és fásszárú vegetációjuk parti fűzzel (<i>Salix elaeagnos</i>)

3250	Állandó mediterrán folyók sárga szarumákkal (<i>Glaucium flavum</i>)
3260	Alföldről a hegyvidékekig előforduló vízfolyások <i>Ranunculon fluitantis</i> és <i>Callitricho-Batrachion</i> növényzettel
3270	Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodion rubri</i> és részben <i>Bidention</i> növényzettel
3280	Állandó mediterrán folyók <i>Paspalo-Agrostidion</i> -fajokkal, <i>Salix</i> és fehér nyár (<i>Populus alba</i>) lombosítottával
3290	Időszakos mediterrán folyók (<i>Paspalo-Agrostidion</i>)
32A0	Karsztfolyók mésztufagátjai a Dinári-hegységben
Mocsárrétek	
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
6440	Folyóvölgyek <i>Cnidion dubii</i> -hoz tartozó mocsárrétei
6450	Északi boreális mocsárrétek
6540	<i>Molinio-Hordeion secalini</i> típusú szubmediterrán gyepek
Ligeterdők/parti erdők	
9160	A <i>Carpinion betuli</i> szubatlanti és közép-európai tölgyesei és gyertyános-tölgyesei
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)
92A0	Fehérfűz (<i>Salix alba</i>) és fehérnyár (<i>Populus alba</i>) alkotta galériaerdők
92B0	Időszakos mediterrán vízfolyások parti társulásai pontuszi hangarózsával (<i>Rhododendron ponticum</i> , <i>Salix</i>), <i>Salix</i> és egyéb fajokkal
92C0	Keleti-platán (<i>Platanus orientalis</i>) és keleti-ámbrafű (<i>Liquidambar orientalis</i>) alkotta erdők (<i>Platanion orientalis</i>)
92D0	Déli folyóparti galériaerdők és cserjések (<i>Nerio-Tamaricetea</i> és <i>Securinegion tinctoriae</i>)
9370	Phoenix-fajok alkotta pálmaligetek

4. 4. CSOPORT: Erdők

A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékleté- ben említett élőhelytípus- kód	A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus- megnevezés
Boreális erdők	
9010	Nyugati tajga
9020	Epifitonokban gazdag, természetes, idős, lomblevelű erdők (<i>Quercus</i> , <i>Tilia</i> , <i>Acer</i> , <i>Fraxinus</i> - vagy <i>Ulmus</i> -fajokkal) Fennoskandia hemiboreális régiójában
9030	Az emelkedő partvidékek elsődleges szukcessziója során kialakult természetes erdők
9040	Északi szubalpin/szubarktikus erdők molyhos nyírral (<i>Betula pubescens</i> subsp. <i>czerepanovii</i>)
9050	Aljnövényzetben gazdag fennoskandiai erdők lucfenyővel (<i>Picea abies</i>)
9060	A glaciofluviális eskereken álló, illetve azokhoz csatlakozó tűlevelű erdők
Mérsékelt övi erdők	
9110	Mészkerülő bükkösök (<i>Luzulo-Fagetum</i>)
9120	Atlanti mézskerülő bükkösök, cserjeszintben <i>Ilex</i> - és néha <i>Taxus</i> -fajokkal is (<i>Quercion robori-petraeae</i> vagy <i>Ilici-Fagenion</i>)
9130	Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>)
9140	Közép-európai alhavasi bükkösök <i>Acer</i> -fajokkal és kontyviráglevelű sós-kával (<i>Rumex arifolius</i>)
9150	A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mézskövön
9170	<i>Galio-Carpinetum</i> gyertyános-tölgyesek
9180	Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> -erdői
9190	Idős, mézskerülő tölgyesek kocsányos tölgygel (<i>Quercus robur</i>) homokos síkságokon
91A0	Idős tölgyesek <i>Ilex</i> - és <i>Blechnum</i> -fajokkal a Brit-szigeteken
91B0	Melegkedvelő keskenylevelű kőris-erdők (<i>Fraxinus angustifolia</i>)
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal
91H0	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel

91I0	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgy (<i>Quercus</i> spp.) fajokkal
91J0	A Brit-szigetek tiszafásai (<i>Taxus baccata</i>)
91K0	Illír bükkerdők (<i>Fagus sylvatica</i> , <i>Aremonio-Fagion</i>)
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-carpinion</i>)
91M0	Pannon cseres-tölgyesek
91P0	Endemikus mészkerülő jegenyefenyves Lengyelországban (<i>Abietetum polonicum</i>)
91Q0	A Nyugati-Kárpátok mészkedvelő erdeifenyő-erdői (<i>Pinus sylvestris</i>)
91R0	A Dinári-hegységi dolomit erdeifenyő-erdői (<i>Genisto januensis-Pinetum</i>)
91S0	Nyugat-pontuszi bükkösök
91T0	Közép-európai zuzmós erdeifenyő-erdők
91U0	Szarmata sztyeppek fenyvesei
91V0	Dák bükkerdők (<i>Symphyto-Fagion</i>)
91W0	Moesiai bükkerdők
91X0	Dobrogeai bükkerdők
91Y0	Dák tölgyesek és gyertyános-tölgyesek
91Z0	Moesiai ezüst hárserdő
91AA	Keleti fehér tölgyesek
91BA	Moesiai jegenyefenyő erdők
91CA	Rodopei és Balkán-hegységi erdeifenyő-erdők

Mediterrán és makarónéziai erdők	
9210	Appenninekbeli bükkösök <i>Taxus</i> - és <i>Ilex</i> -fajokkal
9220	Appenninekbeli bükkösök közönséges jegenyefenyővel (<i>Abies alba</i>) és bükkösök szicíliai jegenyefenyővel (<i>Abies nebrodensis</i>)
9230	Galíciai-portugál tölgyerdők kocsányos és pireneusi tölgygel (<i>Quercus robur</i> és <i>Quercus pyrenaica</i>)
9240	Ibériai-tölgy (<i>Quercus faginea</i>) és algériaitölgy erdők (<i>Quercus canariensis</i>)
9250	Macedóntölgyerdők (<i>Quercus trojana</i>)
9260	Szelídgesztenyések (<i>Castanea sativa</i>)
9270	Hellén bükkösök macedón jegenyefenyővel (<i>Abies borisii-regis</i>)
9280	Magyar tölgyesek (<i>Quercus frainetto</i>)
9290	Cipruserdők (<i>Cupressus</i>), (<i>Acero-Cupression</i>)
9310	Égei molyhostölgyerdők (<i>Quercus brachyphylla</i>)
9320	<i>Olea</i> -erdők és <i>Ceratonia</i> -erdők
9330	Paratölgy-erdők (<i>Quercus suber</i>)
9340	Magyaltölgy (<i>Quercus ilex</i>) és kereklevelűtölgy (<i>Quercus rotundifolia</i>) alkotta erdők
9350	Nagypikkelyű tölgyerdők (<i>Quercus macrolepis</i>)
9360	Makarónéziai babérerdők (<i>Laurus</i> , <i>Ocotea</i>)
9380	Közönséges magyalerdők (<i>Ilex aquifolium</i>)
9390	Cserjés és bokorerdő-növényzet égerlevelű tölgygel (<i>Quercus alnifolia</i>)
93A0	Kurdisztánitölgy-erdőségek (<i>Quercus infectoria</i>) (<i>Anagyro foetidae-Quercetum infectoriae</i>)
Hegyvidéki tűlevelű erdők	
9410	Mészkerülő hegyvidéki lucosok a havasi régióig (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)
9420	Havasi-vörösfenyő (<i>Larix decidua</i>) és/vagy cirbolyafenyő (<i>Pinus cembra</i>) alkotta erdők
9430	Alhavasi és hegyvidéki kampósfenyő-erdők (<i>Pinus uncinata</i>)
9510	A Dél-Appenninek közönséges jegenyefenyőerdői (<i>Abies alba</i>)
9520	Andalúz jegenyefenyő-erdők (<i>Abies pinsapo</i>)

9530	Mediterrán (szubmediterrán) fenyőerdők endemikus feketefenyővel
9540	Mediterrán fenyvesek endemikus Mesogean-fenyőkkel
9550	Kanári-szigeteki endemikus fenyvesek
9560	Endemikus erdők borókafajokkal (<i>Juniperus</i> spp.)
9570	Lakkciprus-erdők (<i>Tetraclinis articulata</i>)
9580	Mediterrán tiszafa-erdők (<i>Taxus baccata</i>)
9590	Ciprusicédrus-erdők (<i>Cedrosetum brevifoliae</i>)
95A0	Magas hegyvidéki mediterrán fenyvesek

5. CSOPORT: Sztyeppek, fenyérek és cserjések élőhelyei

A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékleté- ben említett élőhelytípus- kód	A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus- megnevezés
Sós és kalciumszulfátos sztyeppek	
1430	Sótűrő és nitrogénkedvelő cserjések (<i>Pegano-Salsoletea</i>)
1510	Mediterrán sós sztyeppek (<i>Limonietalia</i>)
1520	Ibériai kalciumszulfátos sztyeppek (<i>Gypsophiletalia</i>)
Mérsékeltövi fenyérek és cserjések	
4050	Endemikus makarónéziai fenyérek
4060	Havasi és boreális fenyérek
4070	Törpefenyő (<i>Pinus mugo</i>) és borzas havasszépe (<i>Rhododendron hirsutum</i>) cserjések (<i>Mugo-Rhododendretum hirsuti</i>)
4080	Szubarktikus bokorfüzesek (<i>Salix</i> spp.)
40A0	Szubkontinentális peri-pannon cserjések
40B0	Rhodope <i>Potentilla fruticosa</i> cserjések
40C0	Ponto-szarmata lombhullató cserjések

Szklerofil cserjések (matorral)	
5110	Sziklás lejtők állandósult xero-termofil formációi puszpánggal (<i>Buxus sempervirens</i>) (részben <i>Berberidion</i>)
5120	Hegyvidéki hashajtózanót (<i>Cytisus purgans</i>) formációk
5140	Szuharformációk (<i>Cistus palhinhae</i>) nedves tengerparti fenyérek
5210	<u>Fás matorral borókafajokkal (<i>Juniperus</i> spp.)</u>
5220	Jujubás (<i>Zyziphus</i>) fás matorral
5230	Babércserjés (<i>Laurus nobilis</i>) fás matorral
5310	Babér (<i>Laurus nobilis</i>)-cserjések
5320	Alacsony <i>Euphorbia</i> -formációk sziklafalak mellett
5330	Meleg mediterrán és félsivatagi bozót
5410	Nyugat-mediterrán sziklatető-phrygana (<i>Astragalo-Plantaginietum subulatae</i>)
5420	Tövisesvérfű-phryganák (<i>Sarcopoterium spinosum</i>)
5430	Az <i>Euphorbieto-Verbascion</i> endemikus phryganái

6. CSOPORT: Sziklás és dűne élőhelyek

A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus-kód	A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett élőhelytípus-megnevezés
Tengerparti sziklák, partok és öblök	
1210	Hordaléksávok egyéves vegetációja
1220	Sziklapadok évelő vegetációja
1230	Az Atlanti- és a Balti-partvidék növényzettel borított sziklái
1240	A mediterrán partvidék sziklái endemikus sóvirágfajokkal (<i>Limonium</i> spp.)
1250	A makarónéziai partvidéki sziklák endemikus flórája

1610	Balti eskerszigetek homokos, sziklás és kavicsos parti vegetációja és partmenti növényzete
1620	Boreális balti szigetcsek és kisebb szigetek
1640	Boreális balti homokpartok élő növényzete
Tengerparti és szárazföldi dűnék	
2110	Vándorló partidűne-kezdemények
2120	Partvonal mentén vándorló dűnék („fehér dűnék”) európai homoknáddal (<i>Ammophila arenaria</i>)
2130	Álló tengerparti dűnék lágyszárúakból álló vegetációval (szürke dűnék)
2140	Kilúgozódott álló dűnék fekete varjúbogyóval (<i>Empetrum nigrum</i>)
2150	Atlanti kilúgozódott álló dűnék (<i>Calluno-Ulicetea</i>)
2160	Homoktövissel (<i>Hippophaë rhamnoides</i>) borított dűnék
2170	Homoki fűzzel (<i>Salix repens</i> subsp. <i>argentea</i>) borított dűnék (<i>Salicion arenariae</i>)
2180	Az atlanti, kontinentális és boreális régió erdős dűnéi
2190	Nedves dűneközök
2210	Tengerparti szálkanyakkal (<i>Crucianellion maritimae</i>) borított parti álló dűnék
2220	Kutyatejjel (<i>Euphorbia terracina</i>) borított dűnék
2230	Tengeriviolás (<i>Malcolmietalia</i>) dűne-gyepek
2240	Szálkaperjés (<i>Brachypodietalia</i>) dűne-gyepek egyéves növényekkel
2250	Partvidéki dűnék <i>Juniperus</i> -fajokkal
2260	Keménylombú bozóttal borított dűnék (<i>Cisto-Lavenduletalia</i>)
2270	Mandulafenyővel (<i>Pinus pinea</i>) és/vagy tengerparti fenyővel (<i>Pinus pinaster</i>) borított erdős dűnék
2310	Száraz, homoki fenyérek <i>Calluna</i> - és <i>Genista</i> -fajokkal
2320	Száraz, homoki fenyérek <i>Calluna</i> -fajokkal és fekete varjúbogyóval (<i>Empetrum nigrum</i>)
2330	Szárazföldi dűnék nyílt <i>Corynephorus</i> - és <i>Agrostis</i> -gyepekkel
2340	Pannon kilúgozódott dűnék
91N0	Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)

Sziklás élőhelyek	
8110	Hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék-lejtők a hóhatárig (<i>Androsacetalia alpinae</i> és <i>Galeopsietalia ladani</i>)
8120	Hegyvidéki mészkő- és mészpalatörmelék-lejtők a havasi régióig (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>)
8130	Nyugat-mediterrán és meleg sziklatörmelék-lejtők
8140	Kelet-mediterrán sziklatörmelék-lejtők
8150	Közép-európai hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék-lejtők
8160	Közép-Európa domb- és hegyvidéki mészkő-törmelék-lejtői
8210	Mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel
8220	Szilikátsziklás lejtők sziklanövényzettel
8230	Szilikátsziklák a <i>Sedo-Scleranthion</i> vagy a <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i> pionír növényzetével
8310	Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok
8320	Lávamezők és természetes üregek
8340	Állandó gleccserek

II. MELLÉKLET

TENGERI ÖKOSZISZTÉMÁK – AZ 5. CIKK (1) ÉS (2) BEKEZDÉSÉBEN EMLÍTETT ÉLŐHELYTÍPUSOK ÉS ÉLŐHELYTÍPUS-CSOPORTOK

Az alábbi felsorolás tartalmazza az 5. cikk (1) és (2) bekezdésében említett tengeri élőhelytípusokat, valamint ezen élőhelytípusok hét csoportját, nevezetesen a következőket: 1. Tengerifű-ágyak, 2. Tengerialga-erdők, 3. Külső vázas ehető vízi gerinctelenek ágyai, 4. Mäerlágys, 5. Szivacs-, korall- és koralltermő ágyak, 6. Hidrotermikus források és források, valamint 7. Puha üledék (legfeljebb 1 000 méter mélységben). A 92/43/EGK irányelv I. mellékletében felsorolt élőhelytípusokkal való kapcsolat is bemutatásra kerül.

Az itt használt tengeri élőhelytípusok tengeri biogeográfiai régiók szerinti osztályozása az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) által 2022-ben a tengeri élőhelyek tipológiája tekintetében felülvizsgált európai természetvédelmi információs rendszer (EUNIS) szerint történik. A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében felsorolt kapcsolódó élőhelyekre vonatkozó információk az EEA által 2021-ben közzétett útvonalon alapulnak¹.

1. 1. csoport: Tengerifű-ágyak

EUNIS-kód	EUNIS-élőhelytípus neve	A 92/43/EGK tanácsi irányelv I. mellékletében említett kapcsolódó élőhelytípus-kód
Atlanti		
MA522	Tengerifű-ágyak atlanti litorális homokon	1140; 1160
MA623	Tengerifű-ágyak atlanti litorális iszapon	1140; 1160
MB522	Tengerifű-ágyak atlanti infralitorális homokon	1110; 1150; 1160

¹ [Az EUNIS tengeriélőhely-osztályozása, 2022. Európai Környezetvédelmi Ügynökség.](#)

Balti-tenger		
MA332	Balti hidrolitorális durva üledék víz alatti növényzettel	1130; 1160; 1610; 1620
MA432	Balti hidrolitorális vegyes üledék víz alatti növényzettel	1130; 1140; 1160; 1610
MA532	Balti hidrolitorális homok víz alatti gyökeres növényekkel	1130; 1140; 1160; 1610
MA632	Balti hidrolitorális iszap víz alatti gyökeres növények dominanciájával	1130; 1140; 1160; 1650
MB332	Balti infralitorális durva üledék víz alatti gyökeres növényekkel	1110; 1160
MB432	Balti infralitorális vegyes üledék víz alatti gyökeres növényekkel	1110; 1160; 1650
MB532	Balti infralitorális homok víz alatti gyökeres növényekkel	1110; 1130; 1150; 1160
MB632	Balti infralitorális iszapos üledék víz alatti gyökeres növényekkel	1130; 1150; 1160; 1650
Fekete-tenger		
MB546	Tengerifü- és rizomatikusalgá-mezők a fekete-tengeri édesvíz által érintett infralitorális iszapos homokon	1110; 1130; 1160
MB547	Fekete-tengeri tengerifü-mezők közepesen kitett felső infralitorális tiszta homokon	1110; 1160
MB548	Fekete-tengeri tengerifü-mezők alacsonyabban fekvő infralitorális homokon	1110; 1160
Földközi-tenger		
MB252	<i>Posidonia oceanica</i> biocönózisa	1120
MB2521	<i>Posidonia oceanica</i> csíkos rétek ökomorfózisa	1120; 1130; 1160
MB2522	„Korallzátonyokon élő” <i>Posidonia oceanica</i> rétek ökomorfózisa	1120; 1130; 1160
MB2523	A <i>Posidonia oceanica</i> halott „szőnyegeknek” fáciése szerény epiflorával	1120; 1130; 1160
MB2524	Társulás <i>Caulerpa prolifera</i> -val <i>Posidonia</i> ágyakon	1120; 1130; 1160

MB5521	Társulás <i>Cymodocea nodosa</i> -val jól válogatott finom homokon	1110; 1130; 1160
MB5534	Társulás <i>Cymodocea nodosa</i> -val a védett vizeken található felszíni iszapos homokon	1110; 1130; 1160
MB5535	Társulás <i>Zostera noltei</i> -vel a védett vizekben található felszíni iszapos homokon	1110; 1130; 1160
MB5541	Társulás <i>Ruppia cirrhosa</i> -val és/vagy <i>Ruppia maritima</i> -val homokon	1110; 1130; 1160
MB5544	Társulás <i>Zostera noltei</i> -vel eurihalin és euritermális környezetben homokon	1110; 1130; 1160
MB5545	Társulás <i>Zostera marina</i> -val eurihalin és euritermális környezetben	1110; 1130; 1160

2. 2. csoport: Tengerialga-erdők

EUNIS-kód	EUNIS-élőhelytípus neve	Az I. melléklethez (élőhelyvédelmi irányelv) kapcsolódó kódok
Atlanti		
MA123	Tengerialga-közösségek teljesen sós atlanti litorális közeten	1160; 1170; 1130
MA125	Fukoidok változó sótartalmú atlanti litorális közeten	1170; 1130
MB121	Moszat- és tengerialga-közösségek atlanti infralitorális közeten	1170; 1160
MB123	Moszat- és tengerialga-közösségek üledék által érintett vagy zavart atlanti infralitorális közeten	1170; 1160
MB124	Moszatközösségek változó sótartalmú atlanti infralitorális közeten	1170; 1130; 1160
MB321	Moszat- és tengerialga-közösségek atlanti infralitorális durva üledéken	1160
MB521	Moszat- és tengerialga-közösségek atlanti infralitorális homokon	1160
MB621	Növénytársulások atlanti infralitorális iszapon	1160

Balti-tenger		
MA131	Balti hidrolitorális kőzetek és kötömbök élő algákkal	1160; 1170; 1130; 1610; 1620
MB131	Élő algák balti infralitorális kőzeteken és kötömbökön	1170; 1160
MB232	Balti infralitorális tengerfenék kagylótörmelékes kavicsal	1160; 1110
MB333	Balti infralitorális durva üledék élő algákkal	1110; 1160
MB433	Balti infralitorális vegyes üledék élő algákkal	1110; 1130; 1160; 1170
Fekete-tenger		
MB144	A Mytilidae családba tartozó puhatestűek által dominált, fekete-tengeri kitett felső infralitorális kőzet a Fucales rendbe tartozó algákkal	1170; 1160
MB149	A Mytilidae családba tartozó puhatestűek által dominált, fekete-tengeri mérsékelt kitett felső infralitorális kőzet a Fucales rendbe tartozó algákkal	1170; 1160
MB14A	Fucales rendbe tartozó és más algák fekete-tengeri védett felső infralitorális kőzeten, jól megvilágított	1170; 1160
Földközi-tenger		
MA1548	Társulás <i>Fucus virsoides</i> -szel	1160; 1170
MB1512	Társulás <i>Cystoseira tamariscifolia</i> -val és <i>Saccorhiza polyschides</i> -szel	1170; 1160
MB1513	Társulás <i>Cystoseira amentacea</i> -val (var. <i>amentacea</i> , var. <i>stricta</i> , var. <i>spicata</i>)	1170; 1160
MB151F	Társulás <i>Cystoseira brachycarpa</i> -val	1170; 1160
MB151G	Társulás <i>Cystoseira crinita</i> -val	1170; 1160
MB151H	Társulás <i>Cystoseira crinitophylla</i> -val	1170; 1160
MB151J	Társulás <i>Cystoseira sauvageauana</i> -val	1170; 1160
MB151K	Társulás <i>Cystoseira spinosa</i> -val	1170; 1160
MB151L	Társulás <i>Sargassum vulgare</i> -val	1170; 1160
MB151M	Társulás <i>Dictyopteris polypodioides</i> -szel	1170; 1160

MB151W	Társulás <i>Cystoseira compressa</i> -val	1170; 1160
MB1524	Társulás <i>Cystoseira barbata</i> -val	1170; 1160
MC1511	Társulás <i>Cystoseira zosteroide</i> s-szel	1170; 1160
MC1512	Társulás <i>Cystoseira usneoides</i> -szel	1170; 1160
MC1513	Társulás <i>Cystoseira dubia</i> -val	1170; 1160
MC1514	Társulás <i>Cystoseira corniculata</i> -val	1170; 1160
MC1515	Társulás <i>Sargassum</i> fajokkal	1170; 1160
MC1518	Társulás <i>Laminaria ochroleuca</i> -val	1170; 1160
MC3517	Társulás <i>Laminaria rodriguezii</i> -vel törmelékes ágyakon	1160

3. 3. csoport: Külső vázas ehető vízi gerinctelenek ágyai

EUNIS-kód	EUNIS-élőhelytípus neve	Az I. melléklethez (élőhelyvédelmi irányelv) kapcsolódó kódok
Atlanti		
MA122	<i>Mytilus edulis</i> - és/vagy kacsakagyló-közösségek hullámoknak kitett atlanti litorális közeten	1160; 1170
MA124	Kékkagyló- és/vagy kacsakagyló-közösségek tengeri moszatokkal atlanti litorális közeten	1160; 1170
MA227	Kagylózátonyok atlanti litorális zónában	1170; 1140
MB222	Kagylózátonyok atlanti infralitorális zónában	1170; 1130; 1160
MC223	Kagylózátonyok atlanti cirkalitorális zónában	1170
Balti-tenger		
MB231	Epibentikus kagylók által dominált balti infralitorális tengerfenék	1170; 1160
MC231	Epibentikus kagylók által dominált balti cirkalitorális tengerfenék	1170; 1160; 1110
MD231	Balti nyílt tengeri cirkalitorális biogén tengerfenék epibentikus kagylókkal	1170
MD232	Balti nyílt tengeri cirkalitorális tengerfenék kagylótörmelékes kavicsal és kagylókkal	1170
MD431	Balti nyílt tengeri cirkalitorális vegyes tengerfenék makroszkopikus epibentikus biotikus struktúrákkal	

MD531	Balti nyílt tengeri cirkalitorális homok makroszkopikus epibentikus biotikus struktúrákkal	
MD631	Balti nyílt tengeri cirkalitorális iszap epibentikus kagylókkal	
Fekete-tenger		
MB141	Gerinctelenek által dominált fekete-tengeri alsó infralitorális kőzet	1170
MB143	A Mytilidae családba tartozó puhatestűek által dominált, fekete-tengeri kitett felső infralitorális kőzet levélszerű algákkal (a Fucales rendbe tartozók kivételével)	1170; 1160
MB148	A Mytilidae családba tartozó puhatestűek által dominált, fekete-tengeri mérsékeltén kitett felső infralitorális kőzet levélszerű algákkal (a Fucales rendbe tartozók kivételével)	1170; 1160
MB242	Kékkagyló-ágyak fekete-tengeri infralitorális zónában	1170; 1130; 1160
MB243	Osztrigazátonyok fekete-tengeri alsó infralitorális kőzeten	1170
MB642	Fekete-tengeri infralitorális terrigén iszap	1160
MC141	Gerinctelenek által dominált fekete-tengeri cirkalitorális kőzet	1170
MC241	Kékkagyló-ágyak fekete-tengeri cirkalitorális terrigén iszapon	1170
MC645	Fekete-tengeri alsó cirkalitorális iszap	
Földközi-tenger		
MA1544	Fácies <i>Mytilus galloprovincialis</i> -szal szerves anyaggal dúsított vizekben	1160; 1170
MB1514	Fácies <i>Mytilus galloprovincialis</i> -szal	1170; 1160
	<u>Földközi-tengeri infralitorális osztrigatelepek</u>	
	<u>Földközi-tengeri cirkalitorális osztrigatelepek</u>	

(4) 4. csoport: Mäerlágys

EUNIS-kód	EUNIS-élőhelytípus neve	Az I. melléklethez (élőhelyvédelmi irányelv) kapcsolódó kódok
Atlanti		
MB322	Mäerlágys atlanti infralitorális durva üledéken	1110; 1160
MB421	Mäerlágys atlanti infralitorális vegyes üledéken	1110; 1160
MB622	Mäerlágys atlanti infralitorális iszapos üledéken	1110; 1160
Földközi-tenger		
MB3511	Társulás rodolitokkal a víz által kevert durva homokon és finom kavicsos	1110; 1160
MB3521	Társulás rodolitokkal az alsó áramlás által érintett durva homokon és finom kavicsos	1110; 1160
MB3522	Társulás mäerlrel (= <i>Lithothamnion korrallioides</i> -szel és <i>Phymatolithon calcareum</i> -mal) mediterrán durva homokon és kavicsos	1110; 1160
MC3521	Társulás rodolitokkal tengerparti törmelékes tengerfenéken	1110
MC3523	Társulás mäerlrel (= <i>Lithothamnion korrallioides</i> -szel és <i>Phymatolithon calcareum</i> -mal) tengerparti törmelékes tengerfenéken	1110

5. 5. csoport: Szivacs-, korall- és koralltermő ágyak

EUNIS-kód	EUNIS-élőhelytípus neve	Az I. melléklethez (élőhelyvédelmi irányelv) kapcsolódó kódok
Atlanti		
MC121	Tőzegterületek állattársulásai atlanti cirkalitorális közeten	1170
MC124	Állattársulások változó sótartalmú atlanti cirkalitorális közeten	1170; 1130
MC126	Atlanti cirkalitorális barlangok és kiálló sziklák társulásai	8330; 1170
MC222	Hidegvízi korallzátonyok atlanti cirkalitorális zónában	1170

MD121	Szivacsközösségek atlanti nyílt tengeri cirkalitorális kőzeten	1170
MD221	Hidegvízi korallzátonyok atlanti nyílt tengeri cirkalitorális zónában	1170
ME122	Szivacsközösségek atlanti felső batiális kőzeten	1170
ME123	Vegyes hidegvízi korallközösség atlanti felső batiális kőzeten	1170
ME221	Hidegvízi korallzátony atlanti felső batiális zónában	1170
ME322	Vegyes hidegvízi korallközösség atlanti felső batiális durva üledéken	
ME324	Szivacstelep atlanti felső batiális durva üledéken	
ME422	Szivacstelep atlanti felső batiális vegyes üledéken	
ME623	Szivacstelep atlanti felső batiális iszapon	
ME624	Álló korallmező atlanti felső batiális iszapon	
MF121	Vegyes hidegvízi korallközösség atlanti alsó batiális kőzeten	1170
MF221	Hidegvízi korallzátony atlanti alsó batiális zónában	1170
MF321	Vegyes hidegvízi korallközösség atlanti alsó batiális durva üledéken	
MF622	Szivacstelep atlanti alsó batiális iszapon	
MF623	Álló korallmező atlanti alsó batiális iszapon	
Balti-tenger		
MB138	Balti infralitorális kőzet és kötőmbök epibentikus szivacsokkal	1170; 1160
MB43A	Balti infralitorális vegyes üledék epibentikus szivacsokkal (Porifera)	1160; 1170
MC133	Balti cirkalitorális kőzet és kötőmbök epibentikus csalánozókkal	1170; 1160
MC136	Balti cirkalitorális kőzet és kötőmbök epibentikus szivacsokkal	1170; 1160
MC433	Balti cirkalitorális vegyes üledék epibentikus csalánozókkal	1160; 1170

MC436	Balti cirkalitorális vegyes üledék epibentikus szivacsokkal	1160
Fekete-tenger		
MD24	Fekete-tengeri nyílt tengeri cirkalitorális biogén élőhelyek	1170
ME14	Fekete-tengeri felső batiális közet	1170
ME24	Fekete-tenger felső batiális biogén élőhely	1170
MF14	Fekete-tengeri alsó batiális közet	1170
Földközi-tenger		
MB151E	Fácies <i>Cladocora caespitosa</i> -val	1170; 1160
MB151Q	Fácies <i>Astroides calycularis</i> -szal	1170; 1160
MB151α	Korallképző biocenózis (enklávében) fáciése és társulása	1170; 1160
MC1519	Fácies <i>Eunicella cavolini</i> -vel	1170; 1160
MC151A	Fácies <i>Eunicella singularis</i> -szal	1170; 1160
MC151B	Fácies <i>Paramuricea clavata</i> -val	1170; 1160
MC151E	Fácies <i>Leptogorgia sarmentosa</i> -val	1170; 1160
MC151F	Fácies <i>Anthipatella subpinnata</i> -val és szórványos vörös algákkal	1170; 1160
MC151G	Fácies nagy szivacsokkal és szórványos vörös algákkal	1170; 1160
MC1522	Fácies <i>Corallium rubrum</i> -mal	8330; 1170
MC1523	Fácies <i>Leptopsammia pruvoti</i> -val	8330; 1170
MC251	Korallképző platformok	1170
MC6514	Nyálkás iszapfácies <i>Alcyonium palmatum</i> -mal és <i>Parastichopus regalis</i> -szal cirkalitorális iszapon	1160
MD151	Földközi-tengeri selfszéli közet biocenózisa	1170
MD25	Földközi-tengeri nyílt tengeri cirkalitorális biogén élőhelyek	1170
MD6512	Nyálkás iszapfácies <i>Alcyonium palmatum</i> -mal és <i>Parastichopus regalis</i> -szal alsó cirkalitorális iszapon	
ME1511	Földközi-tengeri felső batiális <i>Lophelia pertusa</i> -zátonyok	1170

ME1512	Földközi-tengeri felső batiális <i>Madrepora oculata</i> -zátonyok	1170
ME1513	Földközi-tengeri felső batiális <i>Madrepora oculata</i> - és <i>Lophelia pertusa</i> -zátonyok	1170
ME6514	Földközi-tengeri felső batiális fácies <i>Pheronema carpenteri</i> -vel	
MF1511	Földközi-tengeri alsó batiális <i>Lophelia pertusa</i> -zátonyok	1170
MF1512	Földközi-tengeri alsó batiális <i>Madrepora oculata</i> -zátonyok	1170
MF1513	Földközi-tengeri alsó batiális <i>Madrepora oculata</i> - és <i>Lophelia pertusa</i> -zátonyok	1170
MF6511	Földközi-tengeri alsó batiális homokos iszapfácies <i>Thenia muricata</i> -val	
MF6513	Földközi-tengeri alsó batiális tömör iszapfácies <i>Isidella elongata</i> -val	

6. 6. csoport: Hidrotermikus források és források

EUNIS-kód	EUNIS-élőhelytípus neve	Az I. melléklethez (élőhelyvédelmi irányelv) kapcsolódó kódok
Atlanti		
MB128	Hidrotermikus források és források atlanti infralitorális kőzeten	1170; 1160; 1180
MB627	Hidrotermikus források és források atlanti infralitorális iszapon	1130; 1160
MC127	Hidrotermikus források és források atlanti cirkalitorális kőzeten	1170; 1180
MC622	Hidrotermikus források és források atlanti cirkalitorális iszapon	1160
MD122	Hidrotermikus források és források atlanti nyílt tengeri cirkalitorális kőzeten	1170
MD622	Hidrotermikus források és források atlanti nyílt tengeri cirkalitorális iszapon	

7. 7. csoport: Puha üledék (legfeljebb 1 000 méter mélységben)

EUNIS-kód	EUNIS-élőhelytípus neve	Az I. melléklethez (élőhelyvédelmi irányelv) kapcsolódó kódok
Atlanti		

MA32	Atlanti litorális durva üledék	1130; 1160
MA42	Atlanti litorális vegyes üledék	1130; 1140; 1160
MA52	Atlanti litorális homok	1130; 1140; 1160
MA62	Atlanti litorális iszap	1130; 1140; 1160
MB32	Atlanti infralitorális durva üledék	1110; 1130; 1160
MB42	Atlanti infralitorális vegyes üledék	1110; 1130; 1150; 1160
MB52	Atlanti infralitorális homok	1110; 1130; 1150; 1160
MB62	Atlanti infralitorális iszap	1110; 1130; 1160
MC32	Atlanti cirkalitorális durva üledék	1110; 1160
MC42	Atlanti cirkalitorális vegyes üledék	1110; 1160
MC52	Atlanti cirkalitorális homok	1110; 1160
MC62	Atlanti cirkalitorális iszap	1160
MD32	Atlanti nyílt tengeri cirkalitorális durva üledék	
MD42	Atlanti nyílt tengeri cirkalitorális vegyes üledék	
MD52	Atlanti nyílt tengeri cirkalitorális homok	
MD62	Atlanti nyílt tengeri cirkalitorális iszap	
ME32	Atlanti felső batiális durva üledék	
ME42	Atlanti felső batiális vegyes üledék	
ME52	Atlanti felső batiális homok	
ME62	Atlanti felső batiális iszap	
MF32	Atlanti alsó batiális durva üledék	
MF42	Atlanti alsó batiális vegyes üledék	
MF52	Atlanti alsó batiális homok	
MF62	Atlanti alsó batiális iszap	
Balti-tenger		

MA33	Balti hidrolitorális durva üledék	1130; 1160; 1610; 1620
MA43	Balti hidrolitorális vegyes üledék	1130; 1140; 1160; 1610
MA53	Balti hidrolitorális homok	1130; 1140; 1160; 1610
MA63	Balti hidrolitorális iszap	1130; 1140; 1160; 1650
MB33	Balti infralitorális durva üledék	1110; 1150; 1160
MB43	Balti infralitorális vegyes üledék	1110; 1130; 1150; 1160; 1170; 1650
MB53	Balti infralitorális homok	1110; 1130; 1150; 1160
MB63	Balti infralitorális iszap	1130; 1150; 1160; 1650
MC33	Balti cirkalitorális durva üledék	1110; 1160
MC43	Balti cirkalitorális vegyes üledék	1160; 1170
MC53	Balti cirkalitorális homok	1110; 1160
MC63	Balti cirkalitorális iszap	1160; 1650
MD33	Balti nyílt tengeri cirkalitorális durva üledék	
MD43	Balti nyílt tengeri cirkalitorális vegyes üledék	
MD53	Balti nyílt tengeri cirkalitorális homok	
MD63	Balti nyílt tengeri cirkalitorális iszap	
Fekete-tenger		
MA34	Fekete-tengeri litorális durva üledék	1160
MA44	Fekete-tengeri litorális vegyes üledék	1130; 1140; 1160
MA54	Fekete-tengeri litorális homok	1130; 1140; 1160
MA64	Fekete-tengeri litorális iszap	1130; 1140; 1160
MB34	Fekete-tengeri infralitorális durva üledék	1110; 1160

MB44	Fekete-tengeri infralitorális vegyes üledék	1110; 1170
MB54	Fekete-tengeri infralitorális homok	1110; 1130; 1160
MB64	Fekete-tengeri infralitorális iszap	1130; 1160
MC34	Fekete-tengeri cirkalitorális durva üledék	1160
MC44	Fekete-tengeri cirkalitorális vegyes üledék	
MC54	Fekete-tengeri cirkalitorális homok	1160
MC64	Fekete-tengeri cirkalitorális iszap	1130; 1160
MD34	Fekete-tengeri nyílt tengeri cirkalitorális durva üledék	
MD44	Fekete-tengeri nyílt tengeri cirkalitorális vegyes üledék	
MD54	Fekete-tengeri nyílt tengeri cirkalitorális homok	
MD64	Fekete-tengeri nyílt tengeri cirkalitorális iszap	
Földközi-tenger		
MA35	Földközi-tengeri litorális durva üledék	1160; 1130
MA45	Földközi-tengeri litorális vegyes üledék	1140; 1160
MA55	Földközi-tengeri litorális homok	1130; 1140; 1160
MA65	Földközi-tengeri litorális iszap	1130; 1140; 1150; 1160
MB35	Földközi-tengeri infralitorális durva üledék	1110; 1160
MB45	Földközi-tengeri infralitorális vegyes üledék	
MB55	Földközi-tengeri infralitorális homok	1110; 1130; 1150; 1160
MB65	Földközi-tengeri infralitorális iszap	1130; 1150
MC35	Földközi-tengeri cirkalitorális durva üledék	1110; 1160
MC45	Földközi-tengeri cirkalitorális vegyes üledék	
MC55	Földközi-tengeri cirkalitorális homok	1110; 1160
MC65	Földközi-tengeri cirkalitorális iszap	1130; 1160
MD35	Földközi-tenger nyílt tengeri cirkalitorális durva üledék	

MD45	Földközi-tenger nyílt tengeri cirkalitorális vegyes üledék	
MD55	Földközi-tenger nyílt tengeri cirkalitorális homok	
MD65	Földközi-tenger nyílt tengeri cirkalitorális iszap	
ME35	Földközi-tengeri felső batiális durva üledék	
ME45	Földközi-tengeri felső batiális vegyes üledék	
ME55	Földközi-tengeri felső batiális homok	
ME65	Földközi-tengeri felső batiális iszap	
MF35	Földközi-tengeri alsó batiális durva üledék	
MF45	Földközi-tengeri alsó batiális vegyes üledék	
MF55	Földközi-tengeri alsó batiális homok	
MF65	Földközi-tengeri alsó batiális iszap	

III. MELLÉKLET

AZ 5. CIKK (3) BEKEZDÉSÉBEN EMLÍTETT TENGERI FAJOK

- (1) [...]
- (2) Törpe fűrészkesztyű (Pristis clavata)
- (3) Nagy fűrészkesztyű (Pristis pectinata)
- (4) Közönséges fűrészhal (Pristis pristis)
- (5) [...]
- (6) Óriáscápa (Cetorhinus maximus) és fehér cápa (Carcharodon carcharias)
- (7) Sima lámpáscápa (Etmopterus pusillus)
- (8) Alfréd-ördöggrája (Manta alfredi)
- (9) Atlanti ördöggrája (Mobula birostris)
- (10) Óriás ördöggrája (Mobula mobular)
- (11) Guineai kis ördöggrája (Mobula rochebrunei)
- (12) Tüskésfarkú ördöggrája (Mobula japanica)
- (13) Simafarkú ördöggrája (Mobula thurstoni)
- (14) Törpe ördöggrája (Mobula eregoodootenkee)
- (15) [...]
- (16) Chilei ördöggrája (Mobula tarapacana)
- (17) Rövidúszójú ördöggrája (Mobula kuhlii)
- (18) Kis ördöggrája (Mobula hypostoma)
- (19) Norvég rája (Raja [Dipturus] nidarosiensis)
- (20) Fehér rája (Raja alba)
- (21) Óriásgitárrájafélék (Rhinobatidae)
- (22) Angyalcápa (Squatina squatina)
- (23) Lazac (Salmo salar)
- (24) Tengeri pisztráng (Salmo trutta)
- (25) Hegyesorrú maréna (Coregonus oxyrhynchus)

IV. MELLÉKLET

A 9. CIKK (2) BEKEZDÉSÉBEN EMLÍTETT, A MEZŐGAZDASÁGI ÖKOSZISZTÉMÁK BIOLÓGIAI SOKFÉLESEGÉRE VONATKOZÓ MUTATÓK JEGYZÉKE

Mutató	A mutató meghatározásának és nyomon követésének leírása, mértékegysége és módszertana
Gyepterületi lepkepopuláció-index	Leírás: Ez a mutató az európai gyepterületekre jellemzőnek tekintett, Európa nagy részén előforduló fajokból áll, amelyekre kiterjed a lepkemonitoring-rendszerek többsége. A fajtendenciák mértani közepén alapul. Mértékegység: Mutató. Módszertan: az alábbi jelentésben kidolgozott és használt módon: Butterfly Conservation Europe, Van Swaay, C. A. M, <i>Assessing Butterflies in Europe – Butterfly Indicators 1990-2018</i>, Technical report, Butterfly Conservation Europe, 2020.
Szervesszén-készlet a szántóföldek ásványi talajaiban	Leírás: Ez a mutató a szántóföldi ásványi talajok szervesszén-készletét írja le 0–30 cm mélységben. Mértékegység: tonna szerves szén/ha. Módszertan: az (EU) 2018/1999 rendelet V. mellékletében foglaltak szerint, összhangban az üvegházhatást okozó gázok nemzeti jegyzékeire vonatkozó 2006. évi IPCC-iránymutatással, és amint azt a földhasználati és földfelszín-borítottsági összeírás (LUCAS) (Soil, Jones A. et al., <i>LUCAS Soil 2022</i>, JRC technikai jelentés, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2021) támogatja.
A nagy biodiverzitású tájképi elemekkel rendelkező mezőgazdasági földterületek aránya	Leírás: A nagy biodiverzitású tájképi elemek – <u>például a védelmi sávok, a sövények, a különálló fák vagy facsoportok, a fasorok, a táblaszegélyek, a foltok, az árkok, a patakok, a kis vizes élőhelyek, a teraszok, a kőhalmok, a kőfalak, a kis tavak (tavacskák) és a kulturális elemek</u> – a mezőgazdasági összefüggésben jelen lévő állandó, természetes vagy féltermészetes növényzet elemei, amelyek ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak és támogatják a biológiai sokféleséget. Ennek érdekében a tájképi elemeket a lehető legkevesebb negatív külső zavarásnak kell kitenni, hogy biztonságos élőhelyeket biztosítsunk a különböző taxonok számára, és ezért meg kell felelniük az alábbi feltételeknek: a) nem állhatnak produktív mezőgazdasági felhasználás alatt (beleértve a legeltetést és a takarmánytermelést), <u>kivéve, ha az ilyen felhasználás a biológiai sokféleség megőrzéséhez szükséges,</u>

	továbbá b) nem használható rajtuk műtrágya vagy növényvédő szer, <u>kivéve az alacsony ráfordítású szilárd trágyázást.</u> A parlag – <u>ideiglenesen is</u> – akkor tekinthető nagy biodiverzitású tájképi elemnek, ha megfelel a fenti a) és b) kritériumnak. A <u>fenntartható</u> [...] agrárerdészeti rendszerek részét képező termő fák <u>vagy az állandó gyepterületeken található régi, külterjes gyümölcsösök fái</u>, valamint a [...] sövényeken található termőelemek szintén nagy biodiverzitású tájképi elemnek tekinthetők, amennyiben megfelelnek a b) kritériumnak, és ha a betakarításra csak olyan időpontban kerül sor, amikor az nem veszélyeztetné a nagy biodiverzitást. Mértékegység: Százalék (a hasznosított mezőgazdasági terület aránya). Módszertan: az (EU) 2021/2115 rendelet I. mellékletében szereplő I.21. mutató alapján kidolgozott módszerek, a tájképi elemek tekintetében a LUCAS <u>legfrissebb változata</u> alapján (Ballin M. et al., <i>Redesign sample for Land Use/Cover Area frame Survey [LUCAS]</i>, Eurostat 2018), valamint a parlag tekintetében a <i>Farm Structure, Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure</i> című online Eurostat-kiadvány alapján, <u>továbbá adott esetben azon nagy diverzitású tájképi elemek tekintetében, amelyekre a fenti módszertan nem terjed ki, a tagállamok által a 11. cikk (4a) bekezdésével összhangban kidolgozott módszerek.</u> <u>A LUCAS-módszertant rendszeresen frissítik annak érdekében, hogy megbízhatóbbak legyenek az Európai Unióban, illetve nemzeti szinten a tagállamok által, a nemzeti természethelyreállítási terveik végrehajtása során felhasznált adatok.</u>

V. MELLÉKLET

A MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK MADÁRPOPULÁCIÓIRA VONATKOZÓ NEMZETI MUTATÓ

Leírás

A mezőgazdasági területek madárpopulációira vonatkozó mutató (FBI) összefoglalja a mezőgazdasági területeken előforduló, gyakori és széles körben elterjedt madarak populációival kapcsolatos tendenciákat, és az európai mezőgazdasági ökoszisztémák biológiai sokfélesége állapotának felmérésére szolgáló helyettesítő mutatónak számít. A nemzeti FBI összetett, több fajra kiterjedő mutató, amely a mezőgazdasági területen előforduló madárfajok relatív abundanciájának változását méri nemzeti szinten a kiválasztott felmérési helyszíneken. A mutató olyan kiválasztott fajokon alapul, amelyek táplálkozása és fészkelése a mezőgazdasági területek élőhelyeitől függ. A mezőgazdasági területek madárpopulációira vonatkozó nemzeti mutatók az egyes tagállamok számára releváns fajokon alapulnak. A mutató olyan bázisán alapján kerül kiszámításra, amelyben a mutató értéke általában 100. A tendenciára vonatkozó értékek a mezőgazdasági területeken előforduló madarak populációjának méretében megfigyelhető teljes populációváltozást mutatják az évek során.

Módszertan: Brlík et al. (2021): „Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds” (Hosszú távú és nagy méretű, több fajra kiterjedő adatkészlet a gyakori európai költőmadarak populációváltozásainak követéséről), Sci Data 8, 21. <https://doi.org/10.1038/s41597-021-00804-2>

„A tagállamok, ahol a mezőgazdasági területeken előforduló madarak állománya idővel nagyobb mértékben csökkent” azokat a tagállamokat jelenti, amelyekben a mezőgazdasági területek madárpopulációira vonatkozó mutatóhoz hozzájáruló fajok több mint fele esetében hosszú távú negatív tendencia figyelhető meg a populáció vonatkozásában. Azokban a tagállamokban, ahol egyes fajok esetében nem állnak rendelkezésre a populációkkal kapcsolatos hosszú távú tendenciákra vonatkozó információk, a fajok európai állapotára vonatkozó információkat kell használni.

Ezek a tagállamok a következők:

Csehország

Dánia

Észtország

Finnország

Franciaország

Németország

Magyarország

Olaszország

Luxemburg

Hollandia

Spanyolország

„A tagállamok, ahol a mezőgazdasági területeken előforduló madarak állománya idővel kevésbé csökkent” azokat a tagállamokat jelenti, amelyekben a mezőgazdasági területek madárpopulációira vonatkozó mutatóhoz hozzájáruló fajok kevesebb mint fele esetében figyelhető meg hosszú távú negatív tendencia a populáció vonatkozásában. Azokban a tagállamokban, ahol egyes fajok esetében nem állnak rendelkezésre a populációkkal kapcsolatos hosszú távú tendenciákra vonatkozó információk, a fajok európai állapotára vonatkozó információkat kell használni.

Ezek a tagállamok a következők:

Ausztria

Belgium

Bulgária

Horvátország

Ciprus

Görögország

Írország

Lettország

Litvánia

Málta

Lengyelország

Portugália

Románia

Szlovákia

Szlovénia

Svédország

A tagállamokban a mezőgazdasági területek madárpopulációira vonatkozó mutatóhoz használt fajok jegyzéke

Ausztria
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus spinoletta</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus citrinella</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Belgium – Flandria	Belgium – Vallónia
<i>Alauda arvensis</i>	<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>	<i>Anthus pratensis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>	<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Falco tinnunculus</i>	<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Haematopus ostralegus</i>	<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hippolais icterina</i>	<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>	<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>	<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>	<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>	<i>Motacilla flava</i>
<i>Motacilla flava</i>	<i>Passer montanus</i>
<i>Numenius arquata</i>	<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>	<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Perdix perdix</i>	<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Phoenicurus ochruros</i>	<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Saxicola torquatus</i>	<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia communis</i>	<i>Vanellus vanellus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>	

Bulgária
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>

<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

PUBLIC

Horvátország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Jynx torquilla</i>

<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Ciprus
<i>Alectoris chukar</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Clamator glandarius</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Coracias garrulus</i>
<i>Corvus corone cornix</i>
<i>Coturnix coturnix</i>

PUBLIC

<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Fringilla monticola</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Iduna pallida</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Oenanthe cypriaca</i>
<i>Parus major</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

Csehország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>

<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

Dánia
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>

<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia curruca</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Észtország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

Finnország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Delichon urbica</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>

<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Franciaország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Buteo buteo</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>

<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Németország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus milvus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Görögország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Apus apus</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Delichon urbicum</i>

<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco naumanni</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo daurica</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>

PUBLIC

<i>Sylvia melanocephala</i>
<i>Upupa epops</i>

Magyarország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Írország
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Corvus cornix</i>

<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Fringilla coelebs</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Phasianus colchicus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
Olaszország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Corvus cornix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>

PUBLIC

<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer domesticus italiae</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

Lettország
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carpodacus erythrurus</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>

PUBLIC

<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Litvánia
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Luxemburg
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sylvia communis</i>
Málta
<i>Calandrella brachydactyla</i>

<i>Linaria cannabina</i>
<i>Cettia cetti</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Monticola solitarius</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

Hollandia
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calidris pugnax</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>

PUBLIC

<i>Haematopus ostralegus</i>
<i>Hippolais icterina</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Spatula clypeata</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Tringa totanus</i>
<i>Turdus viscivorus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

Lengyelország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>

<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Portugália
<i>Athene noctua</i>
<i>Bubulcus ibis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Delichon urbicum</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>

PUBLIC

<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius meridionalis</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus migrans</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Upupa epops</i>

PUBLIC

România
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>

<i>Lanius minor</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Szlovákia
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Szlovénia
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
<i>Picus viridis</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>

<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Spanyolország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Pterocles orientalis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>

<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Tetrax tetrax</i>
<i>Upupa epops</i>

Svédország
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

VI. MELLÉKLET

A 10. CIKK (2) ÉS (2a) BEKEZDÉSÉBEN EMLÍTETT, AZ ERDEI ÖKOSZISZTÉMÁK BIOLÓGIAI SOKFÉLELÉSÉRE VONATKOZÓ MUTATÓK JEGYZÉKE

Mutató	A mutató meghatározásának és nyomon követésének leírása, mértékegysége és módszertana
Álló száradék	Leírás: Ez a mutató az erdőkben és egyéb fás területeken található, nem élő, álló fás biomassa mennyiségét mutatja. Mértékegység: m³/ha. Módszertan: a FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020 által kidolgozott és használt módon, valamint a nemzeti erdőnyilvántartások leírásában (<i>Tomppo E. et al.: National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010) kidolgozott és használt módon, figyelembe véve az (EU) 2018/1999 rendelet V. mellékletében meghatározott módszertant az üvegházhatást okozó gázok nemzeti jegyzékeire vonatkozó 2006. évi IPCC-iránymutatással összhangban.
Ledőlt száradék	Leírás: Ez a mutató az erdőkben és egyéb fás területeken található, nem élő, ledőlt fás biomassa mennyiségét mutatja. Mértékegység: m³/ha. Módszertan: a FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020 által kidolgozott és használt módon, valamint a nemzeti erdőnyilvántartások leírásában (<i>Tomppo E. et al.: National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010) kidolgozott és használt módon, figyelembe véve az (EU) 2018/1999 rendelet V. mellékletében meghatározott módszertant az üvegházhatást okozó gázok nemzeti jegyzékeire vonatkozó 2006. évi IPCC-iránymutatással összhangban.

A nem egyidős fákból álló erdők aránya	Leírás: Ez a mutató a faellátás céljából rendelkezésre álló olyan erdők arányára utal, amelyek nem egyidős fákból állnak az egyidős fákból álló erdőhöz képest. Mértékegység: A faellátás céljából rendelkezésre álló, nem egyidős fákból álló erdők százalékos aránya. Módszertan: a FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020 által kidolgozott és használt módon, valamint a nemzeti erdőnyilvántartások leírásában (<i>Tomppo E. et al.</i>, National Forest Inventories, <i>Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010) kidolgozott és használt módon.
Az erdők összekapcsoltsága	Leírás: Az erdők összekapcsoltsága az erdővel borított területek tömörségének foka. Meghatározása egy 0-tól 100-ig terjedő skálán történik. Mértékegység: Mutató. Módszertan: az alábbi jelentésben kidolgozottak szerint: FAO, Vogt P., et al., <i>FAO – State of the World's Forests: Forest Fragmentation</i>, JRC Technical Report, az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2019.
Erdei madárindex	Leírás: Az erdei madarak mutatója a közönséges erdei madarak abundanciájának alakulását mutatja az európai elterjedési területükön az idők során. Olyan összetett mutató, amelyet az európai erdei élőhelyekre jellemző madárfajok megfigyelési adatai alapján hoztak létre. A mutató az egyes tagállamok fajainak konkrét jegyzékén alapul. Mértékegység: Mutató. Módszertan: Brlík et al. <i>Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds</i>, Sci Data 8, 21. 2021.

Szervesszén-készlet	Leírás: Ez a mutató a szemétkben és az ásványi talajban található szervesszén-készletet mutatja 0–30 cm közötti mélységben az erdei ökoszisztémákban. Mértékegység: tonna szerves szén/ha. Módszertan: az (EU) 2018/1999 rendelet V. mellékletében foglaltak szerint, összhangban az üvegházhatást okozó gázok nemzeti jegyzékeire vonatkozó 2006. évi IPCC-iránymutatással, és amint azt a földhasználati és földfelszínborítottsági összeírás (LUCAS) (Soil, Jones A. et al., <i>LUCAS Soil 2022</i>, JRC technikai jelentés, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2021) támogatja.
<u>Az őshonos fafajok által uralt erdők aránya</u>	Leírás: <u>Az őshonos fafajok által uralt (> 50 %) erdők és egyéb fás területek aránya</u> Mértékegység: % Módszertan: <u>a FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020 által kidolgozott és használt módon, valamint a nemzeti erdőnyilvántartások leírásában (Tomppo E. et al., National Forest Inventories, <i>Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010) kidolgozott és használt módon.</u>
<u>Fafaj-diverzitás</u>	Leírás: <u>Ez a mutató az erdei területeken előforduló fafajok átlagos számát írja le</u> Mértékegység: <u>Mutató</u> Módszertan: <u>a FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, valamint a nemzeti erdőnyilvántartások leírása (Tomppo E. et al., National Forest Inventories, <i>Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010) alapján.</u>

VII. MELLÉKLET

A 11. CIKK (8) BEKEZDÉSÉBEN

EMLÍTETT HELYREÁLLÍTÓ INTÉZKEDÉSEK PÉLDÁINAK FELSOROLÁSA

- (1) A vizes élőhelyek helyreállítása a lecsapolt tőzeglapok elárasztással való helyreállításával, a tőzeglapok lecsapoló létesítményeinek eltávolításával vagy gátmegszüntetéssel és a tőzegkitermelés megszüntetésével.
- (2) A hidrológiai viszonyok javítása a felszíni vizek mennyiségének, minőségének és dinamikájának növelésével, valamint a természetes és féltermészetes ökoszisztémák felszín alatti vízszintjének növelésével.
- (3) A nem kívánt cserjések vagy nem őshonos ültetvények eltávolítása a gyepterületeken, vizes élőhelyeken, erdőkben és gyér növényzettel rendelkező területeken.
- (4) A vizenyős területek művelése.
- (5) A folyókanyarok helyreállítása, valamint a mesterségesen levágott kanyarok vagy a holtági tavak újbóli összekötése.
- (6) A hosszirányú és oldalirányú akadályok (például vízzáró gátak és töltések) eltávolítása, nagyobb tér biztosítása a folyó dinamikája szempontjából, valamint a szabad vízáramlású folyószakaszok helyreállítása.
- (7) A folyómedrek és tavak, valamint az alföldi vízfolyások újbóli természetessé tétele például a mesterséges parterősítés eltávolításával, a szubsztrátum összetételének optimalizálásával, illetve az élőhelyborítás javításával vagy kialakításával.
- (8) A természetes ülepedés helyreállítása.
- (9) Part menti védőövezetek, például part menti erdők, védelmi sávok, rétek vagy legelők létrehozása.
- (10) Az erdőkben található ökológiai elemek – például a nagy, öreg és elpusztuló fák (élőhelyet biztosító fák), valamint a ledőlt és álló száradék – mennyiségének növelése.
- (11) A [...] **pl. a fajok összetétele** és az életkor szempontjából diverzifikált erdőszerkezet kialakítása, a fafajok természetes regenerálódásának és szaporodásának lehetővé tétele.
- (11a) A származások, illetve a fajok támogatott vándorlása ott, ahol az éghajlatváltozás miatt erre szükség lehet.**

- (12) Az erdők sokféleségének növelése nem erdei élőhelyek, például nyílt gyepterületek vagy fenyérek, tavacskák vagy sziklás területek mozaikjainak [...] **helyreállításával**.
- (13) „Természetközeli” vagy „folyamatos borítású” erdőgazdálkodási megközelítések alkalmazása; őshonos fafajok telepítése.
- (14) A régi őshonos erdők és érett állományok fokozott fejlesztése (például a kitermelés beszüntetésével **vagy az önszabályozó funkciók és a megfelelő reziliencia kialakulását elősegítő aktív gazdálkodással**).
- (15) Nagy biodiverzitású tájképi elemek, például védelmi sávok, őshonos virágokkal borított táblaszegélyek, sövények, fák, kis erdők, teraszfalak, tavacskák, élőhelyfolyosók és ökológiai lépőkövek bevezetése a szántóterületeken és az intenzíven használt gyepterületeken.
- (16) Az olyan agroökológiai gazdálkodási megközelítések tárgyát képező mezőgazdasági területek növelése, mint a biogazdálkodás vagy az agrárerdészet, a több növénykultúra és a vetésforgó, valamint az integrált kártevő- és tápanyaggazdálkodás.
- (17) Adott esetben a gyepterületeken a legeltetési intenzitás vagy a kaszálás gyakoriságának csökkentése, és a háziállatokkal való külterjes legeltetés és a külterjes kaszálás visszaállítása ott, ahol jelenleg nem használják ezeket.
- (18) A vegyi növényvédő szerek, valamint a vegyi és állati trágya használatának megszüntetése vagy csökkentése.
- (19) A gyepterületek felszántásának beszüntetése és a termő gyepek magjainak elvetése.
- (20) Az egykori dinamikus szárazföldi dűnerendszereken kialakított ültetvények felszámolása annak érdekében, hogy a nyílt élőhelyek javára újra lehetővé tegyék a természetes széldinamikát.
- (21) Az élőhelyek közötti összekapcsoltság javítása a fajpopulációk fejlődésének lehetővé tétele, valamint a megfelelő egyéni vagy genetikai csere, illetve a fajok vándorlásának és éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásának lehetővé tétele érdekében.
- (22) Annak lehetővé tétele az ökoszisztémák számára, hogy kialakíthassák saját természetes dinamikájukat, például a betakarítás felhagyásával, valamint a természetesség és az érintetlenség előmozdításával.

- (23) Az idegenhonos inváziós fajok eltávolítása és megfékezése, valamint az új betelepítések megelőzése vagy minimalizálása.
- (24) A halászati tevékenységek által a tengeri ökoszisztémára gyakorolt káros hatások minimalizálása, például a tengerfenékre kisebb hatást gyakorló halászeszközök használatával.
- (25) A fontos ívóterületek és halbölcsők helyreállítása.
- (26) Olyan szerkezetek vagy szubsztrátumok, például korall-/osztriga-/kötömbzátonyok biztosítása, amelyek elősegítik a tengeri élővilág visszatérését.
- (27) A tengerfenék aktív stabilizálása, a terhelés csökkentése és – amennyiben lehetséges – megszüntetése, illetve a tengerifű-mezők és moszaterdők helyreállítása aktív szaporítással és ültetéssel.
- (27a) A tengeri élőhelyek ökológiája szempontjából létfontosságú, jellegzetes őshonos fajpopulációk állapotának helyreállítása vagy javítása passzív vagy aktív helyreállító intézkedések, például fiatal egyedek betelepítése révén.**
- (28) A tengerszennyezés különböző formáinak (például tápanyagterhelés, zajszennyezés és műanyag hulladék) csökkentése.
- (29) Az ökológiai elemekkel (például parkokkal, fákkal és [...] erdőfoltokkal, zöldtetőkkel, vadvirágos gyepterületekkel, kertekkel, városi kertészettel, fával szegélyezett utcákkal, városi rétekkel és sövényekkel, tavacskákkal és vízfolyásokkal) rendelkező városi zöldterületek bővítése, **figyelembe véve egyebek között a fajdiverzitást, az őshonos fajokat, a helyi viszonyokat és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát.**
- (30) A gyógyszerekből, veszélyes vegyi anyagokból, városi és ipari szennyvizekből és egyéb hulladékokból, többek között a szemétből és műanyagokból származó szennyezés, valamint a fényszennyezés megszüntetése, csökkentése vagy hatásainak enyhítése valamennyi ökoszisztémában.
- (31) A barnamezős területek, korábbi ipari területek és kőbányák természetes területté alakítása.